

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
ročje se posebej in velja po pošti
prejemana Din 5.—, po razmašal-
cih dostavljena Din 6 mesečno.
Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Novi svetovni rekordi v Planici

Prva Jugoslovena skočila čez 100 m — Nemeec Gering dosegel v smuškem skoku 118 m
Dosedanji svetovni rekord šestkrat potolčen — Ogromna udeležba gledalcev

Sedma repriza planiških tekem na največji skakalnici sveta spada spet med one prireditve na tej edinstveni skakalni napravi, ki bo v njenih analizah zapisana na posebni strani. Preden je prišlo do zaključnih treningov današnjega dneva, smo morali slišati mnogo neveselosti okrog te prireditve, ki so povzročile prirediteljem marsikatero skrb. Ze sam termin, ki je bil sprva določen za teden od jutri do prihodnje nedelje, je bilo treba zaradi nepetih časov po svetu preložiti za teden dni, potem pa so prišle na vrsto še razne druge ovire. Ene med njimi nikakor ne moremo preiti, in sicer dejstva, da so Gorenjci za minulo soboto in današnjo nedeljo odredili še drugo prireditve na snegu, ki se je vsaj po uradni besedilni zdelo konkurenčna. Planiški prireditelji so — prav tako kakor oni iz Mojstrane — vztrajali pri svojem in tako smo kakor na tekmah v Mojstrani pač do današnjega jutra, ko so začele prihajati v planiški kot množice obiskovalcev, še zmerom stali pred uganko, kakšna bo škoda, ki jo bo imela letošnja Planica zaradi — recimo tako — konkurenčne prireditve nekaj kilometrov stran od nje.

Ko je okrog 11. zadnji vlak — vsekakor z izdatno zamudo od prvega Putnikovega preko rednega potniškega in še drugega Putnikovega — izpraznil na travnike onstran proge še zadnji tisoč izletnikov, smo vedeli, da je ta uganka rešena — v korist Planice in z njeno zmago. Ta zmaga je bila danes še bolj učinkovita zaradi tega, ker je vso to množico — cenimo, da je bilo ob vznožju skakalnice

najmanj 5.000 gledalcev

sprejelo krasno sončno vreme, ki so ga že samega mnogi sprejemali z vzklikom, da bi jim bilo že ono dovolj, če bi ne imeli nič drugega. Pa ne samo božansko vreme in diven kraj, temveč tudi prireditve sama je opravičila zanimanje, ki je šlo pred njo. Vse v vsem, Planica je letos spet obrodila bogat sad in k njej so se prav ta dan vrnili mnogi, ki ji niso bili zvesti vseskozi od prvega dneva. Današnja planiška prireditve je bila nov dokaz, da gre razvoj nove skakalne discipline na smučeh svojo pot — vztrajno in nezadržno in da iz leta v leto raste število takšnih, ki bodo sposobni ta sport gojiti, obenem pa se ustaljuje tudi število takšnih, ki bodo zmerom navdušeni zanj.

Ena grenka kaplja pa je danes le kanila v veličastni razvoj dogodkov na planiški skakalnici, ki je ne smemo in ne moremo pozabiti. V prvi seriji skokov v popolnanskih urah so se v naglem redu zvrstili

trije huđi padci

naših skakalcev, drug huđši od drugega. Prvi je odletel Zupan, za njim po kratkem presledku Razinger — o njem smo pozneje zvedeli, da ima zlomljeno nogo in so ga prepeljali v bolnišnico — ter nazadnje še Zalokar. Mučno ozračje je leglo tedaj na razigrano množico, veliko odgovornost smo čitali z obrazov sodniškega zbora in tehničnega vodstva. Padci so bili takšni, da je bilo treba vrniti nekaj odmora, dokler se ni poleglo vzmernjenje. Pone srečilo se je troje skokov — na prvi pogled v najhuđši obliki, toda vendarle tako, da posledice niso bile usodne, ki so pokazali, da padcev ni bila kriva naprava, temveč tekmovalci sami, ki so zanjo bodisi premalo pripravljani ali premalo sposobni. Nalet je bil zamrznjen in posledica je bila, da je skakalce s silno brzino poglano v zrak, kjer so izgubili glavo in tako nesrečno končali svojo bravuro. V bodoče bo treba prirediteljem misliti tudi na to, da skakalci brez izjeme ne bodo smeli startati na tej skakalnici po svoji želji ali volji, temveč obenem tudi s pristankom prireditelja. Ne opustimo tega koraka, da nas ne bo kdaj še huđša nesreča spravila ob vse dosedanje uspehe.

Novi najdaljši poleti

Po čudnem naključju pa je ta prireditve, za katero smo ob popolnanski zopetni otvoritvi po onih strašnih padcih že resno tretajali, prinesla kakor v uho za prejšnji strah in skrb v nadaljnjih dveh serijah dolgo vrsto nad stometrskih skokov, med njimi tudi prva dva jugoslovenska nad toliko zaželeno točko, in sicer najprej Finžgarjeva na 101 m s lahkim dotikom in v zadnji seriji še daljšega Novšakovega na 103 m — tudi z dotikom, ki je tako nov najdaljši skok, ki ga je kdaj dosegel jugoslovenski skakalec. Da je bilo zadoščenje množici in prirediteljev še večje in nesreča v prvi seriji še hitreje pozabljena, je Nemec Gering uspešno nazadnje še senzacija s poletom na 118 m. Posebej so ga morali meriti, potem pa se je pojavila na stolpu številka 118, ki je ni proglasil še noben speaker, odkar skakejo ali letajo s smučmi. Bodisi kakor koli, ta številka je ostala na ustih vseh, ki so videli ta skok in se začeli nato pogloma razhajati, ta številka bo izgovorjena in zapisana še marsikje in marsikdaj v zvezi z našo svetovno znano Planico.

Zunanji okvir prireditve

— kolikor ga nista dala sonce in sneg — vzorno poskrbeli prireditelji. Ze na postaji je bilo vse v zastavah in zelenju, po-

tem pa so vse do pod skakalnice spremljala obiskovalca napisana in razglašena navodila, kje in kako bo vse ta dan. Za red so skrbeli številni reditelji z orožniki in gasilci, za utrjenje in najbolj potrebne pa so bile tam tudi stojnice za vsako prvo silo. Skakalnice krasni manj zastav kakor druga leta. Ob vznožju sta nemška in jugoslovenska državna zastava v znamenju mednarodne borbe nemških in naših skakalcev, po ena velika državna zastava plapolala na startu in sodniškem stolpu, ki je obenem obdan s širokim pasom v državnih barvah. In da ne pozabimo onih dveh velikih napisov »Planica« na sedmih drogih ob vznožju skakalnice in onega na lesenem ogradju mostu ter številke 106, ki je ostala izobešana raz stolp od najdaljšega poleta zadnjih dni. Vse naokrog pa počiva ona planiška narava, vsa spojna in čista, ki ji je menda danes prvič

Prireditve v dveh delih

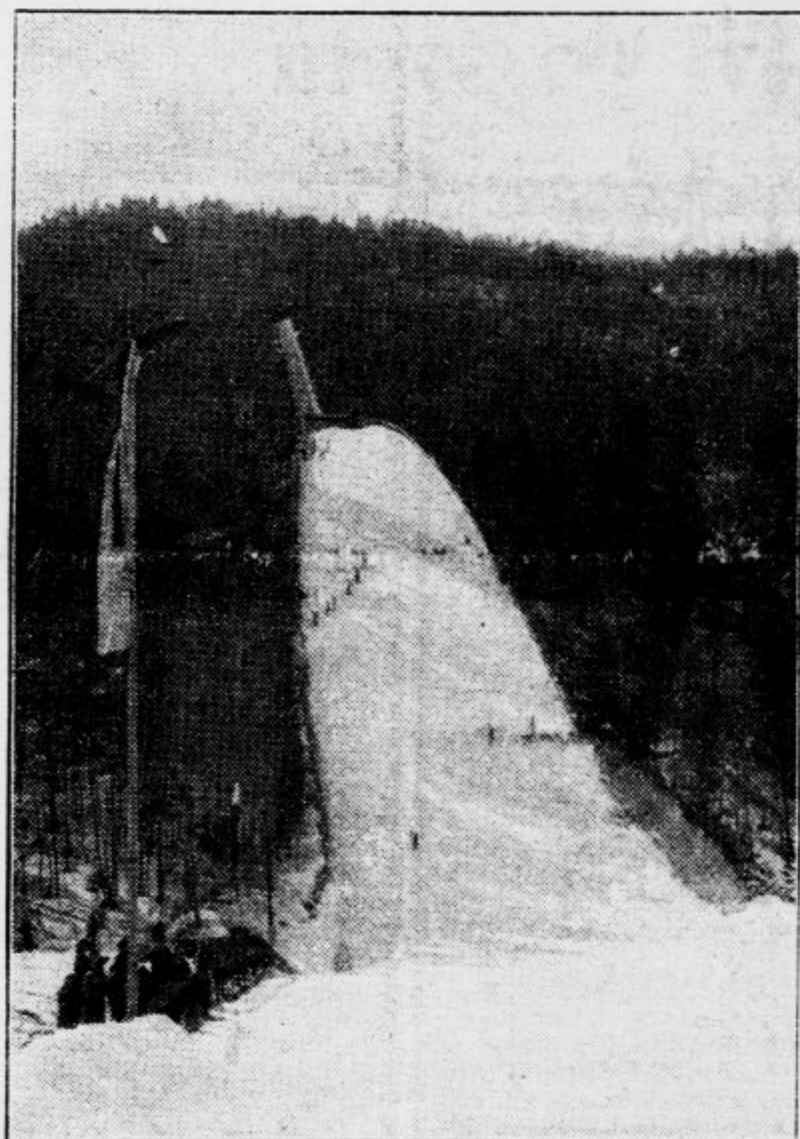
Zaradi snežnih razmer so se prireditelji odločili za delitev sporeda, in sicer v tej obliki, da so po otvoritveni seriji z za-

letos spomladansko sonce poslalo svoj topli pozdrav.

Odlični gostje

Na častni tribuni ob koncu izteka so se zbrali številni odlični gostje, med katerimi smo opazili zastopnika Nj. Vel. kralja, komandanta dravske divizije div. generala Stefanovića, zastopnika vojnega ministra generalštabnega majorja Komarčevića, zastopnika bana načelnika dr. Filipa Orla, okrožnega vodjo iz Beljaka Kutschero, jugoslovenskega konzula iz Celovca Stojkovića, komandanta planinske brigade brig. generala Lukiča, zastopnika štaba za utrjevanje generala Opačiča, upok. admiral Prico, zastopnika ZPZ in SSZ ravnatelj dr. Cirila Pavlina in še mnoge druge. Vidna je bila posebno udeležba zastopnikov častniškega zbora.

četkom ob 11.50 in koncem ob 12.30 došli dobro uro odmora ter nadaljevali s prireditvijo nekaj pred 14. uro.

Otvoritvena serija

Kot prvi se je spustil s skakalnice stari planiški rekorder Albin Novšak, ki je obstal na 67 m. Za njim je startal prvi Nemec Palme, ki je dosegel 87 m, in prav tako tudi njegov rojak Klopfer, ki pa je moral v sneg. Naslednji naš je bil Zupan, ki je zabeležil 75 m, potem pa sta spet prišla 2 Nemca Gering in Schneidenbach, od katerih je prvi že skočil do znamke 94 m, drugi pa ostal 10 m zadaj. Finžgar je nato izvedel dober skok na 71 m, za

njim pa sta bila na vrsti spet dva gosta, od katerih je Lah prišel na 91, Kraus pa na 94 m s padcem. Razinger je kot naslednji precej nesigurno obstal na 63 m, potem pa se je z vso silo zagnal Hovres prišel na najdaljšo znamko te serije — 98 m, toda padel in odstopil. Zadnji Nemec je bil Mair, ki je dosegel 87 m, nato pa je nastopilo še zadnjih pet naših, ki so se razen Javornika še vsi dobro rešili naloge, in sicer Mežik na 71 m, Zalokar na 76, Nedog na 66 m in Pribošek na 81 m.

Z albanskega bojišča

Zivahne akcije angleškega in grškega letalsva bombardiranje Valone, Berata in Elbasana

Atene, 2. marca n. (Reuter) Poveljništvo angleškega letalstva v Grčiji je popoldne objavilo komunikne, v katerem pravi, da so angleška letala večerj popoldne znova bombardirala Valono. Bombe so treščile med pristaniške naprave in vojaška skladišča ter zadele tudi neko skladišče streliva. Druga skupina angleških bombardirala Berat, kjer je bilo zadetih več poslopij in je nastal tudi večji požar. Ista letala so pozneje napadla še italijanske postojanke pri Buziju. Zvedelo se je nadalje, da so angleška in grška letala večerj bombardirala razen Berata tudi Elbasan, italijanske postojanke okrog Tepelenije ter ceste v zaledju italijanske fronte.

Angleški komunikne pa beleži še posebej, kako je večerj popoldne angleško lovsko letalo naletelo prav nad Tepelenijem na skupino 5 italijanskih lovcev. Letalo je bilo zadelo s sovražnikom sprejelo in uspelo mu je sestreliti 3 italijanske aparate. Ostala dva sta se umaknila iz spopada. Atene, 2. marca n. (At. ag.) Današnje informacije s fronte kažejo, da se pozicijska vojna v Albaniji sicer še nadaljuje, a da se končajo vse borbe v grško korist. O porazu italijanskega bataljona v odseku pri Tepeleniju so se zvedele danes še nekateri podrobnosti. Grške čete so se ob italijanskem pritisku na videz umakile na obe strani, tako da so Italijani nekoliko prodrli v grške črte. Šele tedaj so jih Grki pričeli huđo obstreljevati s strojnimi

cami. V kratki borbi je padlo vseh osem italijanskih oficirjev in med njimi tudi poveljnik bataljona. Ko so se Italijani skušali umakniti iz strašne zagate, so jih pričele grške pehotne čete napadati in so jih dokončno porazile. Italijani so v tej borbi izgubili nad 500 mož.

Tam blizu je večerj popoldne prešel v napad oddelek italijanskih tankov. Grki so ga sprejeli z ostrim streljanjem iz svojega protitankovskega topništva, tako da se je napad že od vsega početka izjalovil. En tank je bil popolnoma uničen, drugi so se umaknili, a so bili znatno poškodovani.

Snoči je nekaj patrolj, ki so bile med seboj v zvezi, presenetilo Italijane na nekaterih njihovih postojankah ter jih vrgle z njih. Zapljenega je bilo dokaj italijanskih vojnih potrebščin.

Grško vojno poročilo

Atene, 2. marca n. (At. ag.) Vrhovno poveljništvo grške vojske je snoči objavilo službeni komunikne, v katerem beleži, da je prišlo v raznih odsekih fronte večerj do delovanja patrolj in topništva, ki je ponekod zavzelo širši obseg. Državno podtajništvo za notranjo varnost pa je v svojem običajnem komunikne objavilo, da je večerj skupina italijanskih bombardirala Prevezo. V mestu ni bilo ne škode ne žrtve. Nadalje sta bila bombardirana okolica Lerina in zapadni Peloponez, toda brez posebnega uspeha. V svojem komunikneju beleži državno

Serijski padcev

Po skoraj dveurnem odmoru se je začelo znova po istem vrstnem redu. Prvi je bil Novšak, ki je vzdržal na 86 m. Eden najboljših Nemcev Palme je takoj za njim v krasni formi povisal na 91 m, med tem ko je naslednji Klopfer ostal za meter krajši. Četrta je bil Zupan, ki ga je odneslo visoko v zrak, nato pa skoraj vzrak treščilo na strmino. Ko so doskokišče popravili, je startal Gering, ki je spet navdušil množico. Izmerili so mu 98 m. Schneidenbach za njim je bil precej krajši in Finžgar nato še nekoliko bolj — na 81 m. Naslednja dva Nemca Lah in Kraus sta od 95 m povisala na 101 m, prvi skok dneva preko te znamke, ki pa se je žal končal s padcem. Kot deseti je startal Razinger, ki je priletel tako nesrečno, da so ga morali odnesti. Po ureditvi strmine je bil na vrsti Mair, ki je postavil natančnih 100 m prav lepo. Potem je šel Mežik na 87 m, in Nedog na 80 m, nato pa še Zalokar, o katerem so že dejali, da je odstopil. Po huđem predklonu ga je prevrglo naprej in neusmiljeno vrglo do vznožja. Skakalnice so zaprli.

Znamki 101 za nas in 108 m za Nemce

Po daljšem odmoru so začeli znova — v precej zmanjšanem številu. Novšak je šel prvi in prav lepo obstal na 93 m. Takoj za njim pa so se začeli majati »rekordi«. Palme na 103 in Klopfer na 101, potem Gering na 108 — za 1 m dalje od bivšega Bradlovega rekorda! Se Schneidenbach je bil vmes s 100 m, potem pa je Finžgar dosegel s lahkim dotikom 101 m, prvi od Jugoslovenov. Lah je s 107 m izenačil Bradlovo znamko, Krausa pa je pri 105 m povaljalo po tleh. To serijo je zaključil Mair s skokom na 99 m.

Serijski senzacija

Takoj nato so se odločili še za tretjo serijo. Vihar navdušenja se je dvignil med množico, ko je pristal kot prvi Novšak in so dvignili na stolpu številko — 103 m. Nov jugoslovenski najdaljši skok. Za njim je prišel Palme, ki je potegnil na 109 m, torej že za 2 m dalje od Bradlovega rekorda. Tudi Klopfer ni hotel zaostati in je izenačil Novšakov rezultat 103 m. Četrta je bil Gering. Visoko ga je odneslo nad strmino, potem pa je plaval in plaval ter krasno pristal. Vedeli smo, da se je zgodilo nekaj nenavadnega. Merilci daljav niso imeli pripravljenih števil in šele naknadne meritve so ugotovile, da je obstal na — 118 m. Ko se je poleglo navdušenje, je startal Schneidenbach, ki je prišel na 101 m, za njim Lah na 111 m, Kraus na 112 m in kot zadnji Mair na 109 m. V tej seriji je bilo doseženih torej 8 skokov v strnjeni vrsti od 101 do 118 m brez padcev ali samo z lahkim dotikom.

Iz prvne statistike o letošnjih trenin- gih na tej skakalnici lahko navedemo še to, da je bilo v minulih štirih dnevih izvedenih okoli 190 poletov, od katerih se jih je okrog ena četrtnina končalo s padci. Od vseh teh skokov pa jih je šlo okrog 50 nad stometrsko znamko, med katerimi je zdaj za Jugoslavijo najdaljši Novšakov na 103 m, na svetu pa Geringov na 118 m.

Ob 16. je odšel prvi vlak z izletniki proti Ljubljani in potem so še trije ali štiri razvozili množice, ki so danes obiskale Planico. Bil je lep dan, poln zimskih užikov in sportnih doživljaj, o katerih še ni bila izrečena zadnja beseda.

L. S.

podtajništvo za javno varnost, da je bilo pri italijanskih letalskih napadih na grške kraje v zaledju fronte v preteklem mesecu ubitih 82 ljudi, ranjen pa 101. Po mestih in vaseh je bilo porušenih 110 hiš.

Pri Tepeleniju odbit odbit italijanski napad

Atene, 2. marca n. (At. ag.) Zastopnik grške generalnega štaba je davj v razgovoru z novinarji izjavil, da je prišlo večerj v osrednjem odseku fronte pri Tepeleniju do novega huđega italijanskega napada, ki pa se je popolnoma izjalovil. V borbo je italijansko vrhovno poveljstvo v Albaniji poglano enega izmed svojih elitnih napadalnih bataljonov, ki je zašel v križni ogenj grških strojníc ter je bil malone do zadnjega moža pokončan. Grške čete so nato takoj prešle v napad ter zavzele nekaj novih strateško pomembnejših postojank. Pri tem je bilo zajetih nekaj Italijanov in zapljenega nekaj njihovih orožja in streliva.

Letalski napad na Malto

Kairo, 2. margca n. (Reuter). Na Malto je bilo davj službeno objavljeno, da so v pretekli noči sovražni bombardniki znova bombardirali La Valetto. Spočetka se je nad otokom pojavilo le nekaj izvidniških letal, ki jih je protiletalsko topništvo takoj pričelo obstreljevati. Pozneje je druga skupina letal odvrtna na luko nekaj bomb. Dva civilista sta bila ranjena, gmotne škode pa ni bilo.

Zemunska vremenska napoved: Po večini jasno. Ponekod jutrnje megle. Toplotne razmere se ne bodo mnogo spreminjale.

Žrtve potresa v Grčiji

Atene, 2. marca n. (At. ag.) Potres v Tesaliji in posebno v Larisi je zahteval več človeških žrtve, kakor je bilo spočetka javljeno. Tudi materialna škoda je znatna. V svojih današnjih poročilih objavljajo, da prevažajo grški bombardniki iz Aten in Soluna v Lariso in druge kraje v Tesaliji življenjske in druge potrebščine za prizadeto prebivalstvo.

Atene, 2. marca AA. (Reuter) Po pripovedovanju potnikov je potres v Larisi porušil 40% hiš. Ne ve se še, koliko je žrtve. 28.000 prebivalcev je ostalo brez strehe. Pokončana je bila radijska postaja v Larisi in prekinjen telefonski in brzojavni promet. Nekateri, ki so prispeli na koleših, izjavljajo, da je na glavnem trgu porušenih več hotelov. Atenska opazovalna postaja poroča, da je bil epicenter potresa 260 km daleč od Aten in sicer severno-vzhodno od Larise. Grška vlada je takoj organizirala pomoč.

Atene, 2. marca AA. (Reuter) Izgleda, da je število žrtve v Larisi veliko. Potres so čutili tudi v sosednih mestih Volosu in Trikali.

Atene, 2. marca AA. (At. ag.) Takoj po katastrofalnem potresu, ki je porušil in poškodoval mnogo hiš v Larisi in zahteval številne žrtve, so takoj začeli organizirati pomoč ranjenecem in vsem, ki so bili pomoči potrebni. Pri tem se je zlasti izkazalo letalstvo. Skupine bojnih letal niso prevažale samo zdravil in potrebščin, ampak tudi ranjence. Poleg grških vojakov so se pri reševanju izkazali tudi mnogi meščani.

Atene, 2. marca AA. (Reuter) Katedrala sv. Sofije, ki je bila pri potresu poškodovana, je že popravljena in je bila danes v njej že služba božja.

Kneginja Olga na koncertu »Srpske majke«

Beograd, 2. marca. AA. Danes dopoldne se je Nj. kr. Vis. kneginja Olga s princso Jelisavo udeležila koncerta, ki ga je v človekoljubne namene priredil odbor »Srpske majke« v tukajšnjem narodnem gledališču. Dvorana je bila polna otrok. Ob 10. se je kneginja s princso pojavila v dvorni loži v spremstvu dvorne dame Babič-Gjalske, maršala dr. Ivana Babič-Gjalskega in ordonančnega častnika Nj. Vel. kralja Franca Tušarja. Ko je godba 18. pešpolka Suvoborskoga odigrala državno himno, so otroci kneginjo Olgo prazno pozdravili. Na vohodu v gledališče je gospa Mila Lazarević izročila kneginji Oligi sopek cvetja, hčerka upravnika Narodnega gledališča Veljkovića pa je princesi Jelisavi izročila sopek cvetja z besedami: Dobrodošla, naša draga predsednica. Koncerta so se udeležili tudi soproga kr. namesanika gospa Vera Perović, prosvetni minister dr. Miha Krek in beograjski župan Jevrem Tomić. Koncert z baletom, recitacijami in pesmimi je imel velik uspeh. Po prvem delu programa je kneginja Olga zapustila gledališče. Princesa Jelisava pa je ordonančnim častnikom kapitanom Tušarjem ostala v gledališču do konca predstave.

Za naše ceste

Beograd, 2. marca. p. Danes je bila v Beogradu seja glavne uprave Jugoslovenskega društva za ceste. Seja je bila v prostorih tehniške fakultete pod vodstvom predsednika glavne uprave, bivšega ministra Svetozarja Milosavljevića ter so si prisostvovali tudi delegati pokrajinskih društev iz Zagreba, Ljubljane, Novega Sada in Banje luke. Predsednik Milosavljević je v svojem poročilu poudarjal važnost gradnje dobrih cest v splošnem, posebno pa gradnje sodobnih cest v naši državi tako s kulturnega kakor gospodarskega stališča. Pomočnik ministra za gradbe v pok. inž. Stanislav Josipović je poročal o potrebi centralizacije cestne uprave, inž. Borivoj Stanojević pa o bližnji gradbeni razstavi. Po daljši debati je bila sprejeta resolucija, ki poudarja, da zahteva prenesti razvoj cestnega prometa zaradi vedno bolj razvijajoče se motorizacije neprestano obnavljanje obstoječih in graditev novih modernih cest, ki bodo ustrezale zahtevam motoriziranega prometa. Tudi z gospodarskega stališča in s stališča državne obrambe je potrebno, da se omrežje državnih cest izpopolni in obravnava kot celota. Cestna uprava v Jugoslaviji naj se organizira po zgledu drugih naprednih držav, da bi se dosegli čim boljši uspehi.

Obisk nemškega poslanika v Zagrebu

Zagreb, 2. marca. o. Jutri zjutraj bo prišel v Zagreb nemški poslanik Heeren s spremstvom. Ob 11. dopoldne bo obiskal bana dr. Subašiča, ki mu bo nato vrnil obisk v hotel »Esplanade«. Ob 13. bo ban priredil na čast nemškemu poslaniku obed, ki mu bodo prisostvovali tudi podpredsednik vlade dr. Maček, senatorja Avgust Košutić in dr. Krnjević, poslan dr. Ivković, armijski general Nedeljković, mestni župan Starčević in drugi. Zvečer bo nemški poslanik prisostvoval v narodnem gledališču predstavi »Fidelia«, ki ga bo pela dresdenska opera.

Tuja letala nad Bitoljem

Bitolj, 2. marca p. Ob 11.45 dopoldne je bil v Bitolju dan znak za alarm, ki je trajal 10 minut. V smeri proti Bitolju je priletelo 5 letal tuje narodnosti, ki so se nato vrnila v Albanijo.

Naročniki „JUTRA“ so zavarovani za Din 10.000!

Nemška vojska zaseda Bolgarijo

Nemške motorizirane čete so prispele v vsa večja bolgarska mesta — Bolgarsko-turška meja zaprta — Ves železniški promet med Bolgarijo in Turčijo ukinjen

Sofija, 2. marca. n. (UP). V Sofijo so večeraj prispele šele prednji oddelki nemške okupacijske vojske. Ponoči in davi se je prihajanje nemških čet nadaljevalo. Sodijo, da bodo vse nemške okupacijske čete na bolgarskih tleh šele v enem ali dveh dneh.

Zanimivo je, da tolmadžijo v tukašnjih mednarodnih diplomatskih krogih nemško okupacijo Bolgarije v tem smislu, da je hotela Nemčija prehiteti Veliko Britanijo, da ne bi mogla razviti in izvesti svojih načrtov na Balkanu ter tu ustvariti drugo fronto. S tega vidika bi bilo treba smatrati nemško okupacijo Bolgarije za nemški defenzivni ukrep.

V vsakem primeru pa si je treba prihod nemških čet v Bolgarijo tolmadžiti tudi v smislu neke pomoči, ki jo je hotela Nemčija dati Italiji. Zatrjujejo sicer, da Nemci nimajo namena iz Bolgarije takoj prederiti v Grčijo, marveč prej poskusiti v Atenah še pregovoriti grške odločilne kroge, da bi sklenili mir z Italijo pod pogojem, da se obnovi status quo, možno pa je, da bodo Nemci skušali vendarle doseči Egejsko morje, odkoder bi lahko angleškim pomorskim vojnim silam onemogočili obvladovanje ne le Egejskega morja, nego tudi vzhodnega dela Sredozemskega morja. Nekateri pa si tolmadžijo okupacijo Bolgarije s čisto defenzivne vidika. Po njihovem mnenju si je hotela Nemčija na ta način zavarovati blok, da bi si zagotovila popolnoma proste roke na zapadu, kjer se bo kmalu pričela odločilna borba.

New York, 2. marca. n. (UP). »New York Times« je danes objavil daljše poročilo, v katerem beleži, da so večeraj popoldne prispele v Bolgarijo prve nemške motorizirane čete. Zavezale so Varno, Plovdiv, Staro Zagoro ter predvsem Sofijo. Nemci so že razpostavili na vseh najvažnejših strateških točkah po vsej Bolgariji. Brzovjane in telefonske zveze so od večeraj popoldne pod njihovo kontrolo. Pre dnešnjim poslatištvo v Sofiji se je razpostavilo več nemških vojaških tvorih avtomobilov. V trenutku, ko so pridrveli nemški oddelki v Sofijo, s onad mestom krožile skupine nemških težkih in lažjih bombnikov ter lovcev.

Večeraj popoldne so bili vsi javni lokali

v Sofiji ponovno pozvani, naj se točno ravna po navodilih o zatemnitvi mesta. Res je bila Sofija v pretekli noči vsa v temi. Isto velja tudi za nekatera druga bolgarska mesta.

Bolgarsko-turška meja je hermetično zaprta. Železniški promet je prekinjen. Britanski poslanik v Sofiji Rendell je bil že večeraj popoldne v bolgarskem zunanjem ministrstvu in nato še v ministrskem predsedništvu ter je zahteval, naj mu dajo službeno izjavo o dogodkih. Za enkrat so mu v zunanjem ministrstvu izjavili, da je za tako izjavo pozvan izključno le ministrski predsednik prof. Bogdan Filov, ki se danes vrne v Sofijo.

Nemško uradno poročilo

Berlin, 2. marca. p. DNB poročilo, da so nemške čete zaradi preprečenja angleške namere za razširjenje vojne na Balkanu in zaradi zaščite bolgarskih interesov v sporazumu z bolgarsko vlado prekoračile bolgarsko mejo.

Ukinitev prometa na Dunavu

Bukarešta, 2. marca. p. Od večeraj popoldne je ukinjen ves promet na Dunavu med Bolgarijo in Rumunijo in sicer na progi med Ruščukom ter Silistrijo. Komunikacije rumunske vlade pravi, da je bil promet ukinjen v sporazumu z bolgarsko vlado. Ukinitev bo trajala do nadaljnje odredbe.

Angleški bombniki nad Rumunijo

New York, 2. marca. n. (CBS). Preko Aten je popoldne prispela vest, da so angleški bombniki prvič napadli rumunsko ozemlje. Skupina bombnikov z velikim akcijskim radijem se je davi v zgodnjih urah pojavila nad področjem petrolejskih vrelcev v Rumuniji. Bombe, ki so treščile med industrijske naprave na tem področju, so povzročile silne eksplozije in pravo požarno katastrofo. Ker je bila še noč, je bilo opaziti žar ogromnih plamenov daleč naokrog.

Izjava Filova v sobranju

Dunaj, 2. marca. n. (DNB). Večeraj ob 18. je kancelar Hitler sprejel v hotelu »Imperial« bolgarskega ministrskega predsednika prof. Filova. Razgovoru so prisostvovali tudi bolgarski poslanik v Berlinu Draganov, nemški zunanji minister Ribbentrop in šef vrhovnega poveljstva nemških vojnih sil maršal Keitel.

Zvečer je Ribbentrop priredil bolgarskemu gostu intimno večerjo, s čimer je bil službeno obisk Filova v Nemčiji zaključen. Davi je bolgarski ministrski predsednik s svojimi spremstvom spet zapustil Dunaj. Odpoval je s posebnim nemškim potniškim letalom, s katerim je večeraj prišel na Dunaj. Na letališču so se poslovili od njega zunanji minister Ribbentrop, funkcionarji nemškega zunanjega ministrstva ter zastopniki ostalih civilnih in vojaških oblasti.

Sofija, 2. marca. n. (Stefani). Ministrski predsednik Filov se je danes v prvih popoldenskih urah vrnil s posebnim letalom, s katerim se je večeraj zjutraj odpravil na Dunaj. Z njim sta se vrnila tudi generalni tajnik zunanje ministrstva Šišmanov in nemški poslanik na bolgarskem dvoru Richthofen.

Filova so sprejeli ob povratku člani vlade, predsednik sobranja Logofetov, poveljnik bolgarske letalstva general Bojčev, predstavniki dvora in oblasti. Člani nemškega poslanstva ter italijanski poslanik v Sofiji. Ulice, po katerih se je predsednik Filov vozil, so bile polne ljudi ki se mu priredili prisrčne ovacije. Hiše so bile okrašene.

Sofija, 2. marca. AA. (DNB) Bolgarski kralj Boris je danes sprejel v avdienci ministrskega predsednika Filova. Večna sobranja se je sestala k tejni seji, na kateri je predsednik vlade Filov poročal o pristopu Bolgarije k trojnemu paktu. Pred tem je bila kratka seja bolgarskega ministrskega sveta.

Sofija, 2. marca. AA. Ob 18.15 se je sestalo narodno sobranje. Sejo je otvoril predsednik sobranja Nikola Logofetov. V ministrskih klopeh so bili vsi člani vlade razen zunanje ministra Ivana Popova, ki je bolan. Galerije za javnost in novinarke lože so bile natrpane. Preden je predsednik sobranja Nikola Logofetov dal besedo predsedniku vlade Bogdanu Filovu, je izjavil, da je sejo sobranja sklicala na lastno pobudo in v soglasju z vlado. Sklicujoč se na pravilnik o delu sobranja je poslanke naprosil, naj to zasedanje smatrajo kot 61. redno zasedanje, kar je vlada večina odobrila. Potem je Logofetov v svojem govoru poudaril zgodovinski pomen pristopa Bolgarije k trojezi in poleg drugega poudaril, da je Bolgarija s tem tudi formalno in pravno stopila v zvezo z Nemčijo in Italijo. Takoj nato je dal besedo predsedniku vlade Filovu, ki je imel naslednji govor:

Gospodje narodni poslanci! Pod silo dogodkov, ki so se razvili v Evropi in okoli nas, je nastal nov položaj, na katerega smo se morali ozirati in skleniti primerne sklepe, da bi obvarovali življenjske interese Bolgarije in bolgarskega naroda. Zavedajoč se velike odgovornosti, ki jo nosi v tem usodnem trenutku, je vlada vsestransko razmotrivala o položaju in sklepalna zlasti glede na življenjske interese Bolgarije, ne oddaljujoč se od temeljne smeri naše zunanje politike, ki smo jo doslej izvajali in ki jo navdihuje miroljubnost našega naroda in njegova želja, da ostane zvest pogodbam, ki smo jih bili sklenili s svojimi sosedi. Ti vladni sklepi se nanašajo na pristop Bolgarije k trojezi in na vprašanje, ki je s tem v zvezi: na dovolitev vkorakanja nemške vojske v Bolgarijo. Svečan pristop Bolgarije k trojezi je bil objavljen, kakor vam je znano, 1. marca t. l. na Dunaju.

Predsednik vlade Filov je nato prebral zapisnik, ki je bil podpisan na Dunaju in nadaljeval:

Gospodje narodni poslanci! Da bi se jasnilo stališče bolgarske vlade, sem na slavnomnem zasedanju na Dunaju takoj po podpisu zapisnika prebral deklaracijo. Gospodje narodni poslanci! Sprejem in pozornost, ki so jo izkazali predsedniku bolgarske vlade na Dunaju, je dokaz o uglednem položaju, ki si ga je pridobil naš narod pod modrim vodstvom Nj. Vel. kralja in želim, da tu pred narodnimi predstavniki izrazim svojo najiskrenjšo vdanost veliki Nemčiji in njenemu vodji Adolfu Hitlerju za prisrčen sprejem in veliko pozornost, ki so jo izkazali na Dunaju predstavniku bolgarske vlade. Gospodje narodni poslanci! Se med pogajanj o pristopu Bolgarije k trojezi je nemška vlada zaprosila od bolgarske vlade za dovoljenje vkorakanja nemške vojske v Bolgarijo izjavljajoč, da je njena naloga začasna in da je njen cilj ohranitev mira in zadovoljnost na Balkanu. Nemška vlada ni od Bolgarije zahtevala nič takega, kar bi bilo v nasprotju z njeno miroljubno politiko in njenimi pogodbenimi obveznostmi s sosedi. Nasprotno, Nemčija se ozira na pogodbe, ki jih imamo s svojimi sosedi, in prijateljstvo in na deklaraciji, ki je bila podpisana zadnje dni med nami in našo turško sosedo. Ta deklaracija zopet poudarja vse okoliščine glede na prijateljstvo med Bolgarijo in Nemčijo, je bolgarska vlada sklenila, da sprejme predlog nemške vlade ko je dobila zagotovilo, da se bodo spoštovali zakoni in red v državi in da bodo bolgarski interesi nedotaknjeni. Po drugi strani pa je bilo bolgarski vladi od tega, da zopet poudari, da navzočnost nemške vojske pri nas ni spremenila miroljubne politike Bolgarije, ki ostane zvesta pogodbam in obvezam, ki jih je bila prevzela. Trdno je odločena, da se ne bo oddaljevala od svoje temeljne smeri in da se bo vzdržala vsakega napada in vsega kar bi moglo privedi v nevarnost interese kogarkoli. Ko se je bolgarska vlada za te sklepe odločila, smatra v današnjem položaju, da najboljša službi Bolgariji, njeni bodočnosti in miru na Balkanu. Bolgarija upa, da bo njeno zadržanje dobro ocenjeno od vseh, ki objektivno gledajo na stvari in ne skozi prizmo nasprotnih interesov in želja. Bolgarija je prepričana, da bo njem sklep koristil Bolgariji in da bo naletel na pritruditev pri bolgarskem narodu.

Ko je predsednik bolgarske vlade Filov prebral deklaracijo, je predsednik narodnega sobranja Logofetov dal deklaracijo na glasovanje. Parlamentarna večina jo je sprejela stoji in z vzkliki. Prihodnja seja sobranja je sklicana za jutri.

Sofija, 2. marca. AA. (DNB) Predsednik bolgarske vlade Filov je v izjavi zastopniku lista »Zora« dejal med drugim: Mi razumemo trojezo kot sredstvo mira, ki more zagotoviti Evropi nov in trajen red.

Nato je Filov poudaril svoje nepravilno zadovoljstvo zaradi sprejema, ki so mu ga privedli na Dunaju in kjer se mu je nudila prilika razgovarjati se s kancelarjem Hitlerjem in z nemškim zunanjim ministrom v. Ribbentropom o važnih vprašanjih. Pri tej priliki je ugotovil da imata oba nemška državnikar mnogo razumevanja za interese bolgarskega naroda. Nato je predsednik bolgarske vlade izjavil, da s pristopom Bolgarije k trojezi prijateljske pogodbe s sosednimi državami niso prizadete in da bo Bolgarija nadaljevala tradicionalne prijateljske odnose s Rusijo. Svojo izjavo je Filov končal tako: Prepričan sem, da zapisnik o pristopu Bolgarije k trojezi ustreza interesom bolgarskega naroda in da to ne bo brez pomena za Bolgarijo.

Ciano se vrača v Italijo

Dunaj, 2. marca. AA. (DNB). Kancelar Hitler je večeraj popoldne sprejel v navzočnosti nemškega zunanjega ministra Ribbentropa italijanskega zunanjega ministra Ciana, s katerim se je razgovarjal dalje časa zelo prisrčno.

Dunaj, 2. marca. n. (DNB) Italijanski zunanji minister prof. Ciano, ki je prisostvoval večerajšnjemu pristopu Bolgarije k trojnemu paktu, je dopoldne s posebnim vlakom zapustil Dunaj in se vrača v Italijo. Na južni postaji se je poslovil od njega zunanji minister Ribbentrop. Kmalu nato je tudi nemški zunanji minister odpoval v Berlin.

Pred prekinitvijo diplomatskih odnosov z Anglijo

Sofija, 2. marca o. (Un. Press) V zvezi s pojavom nemških bombnikov nad Sofijo in vojaškimi avtomobil: v bolgarski prestolnici je angleško poslanništvo službeno izjavilo, da je prekinitve diplomatskih odnosov med Anglijo in Bolgarijo samo vprašanje nekaj ur.

Danes bi moral biti angleški poslanik sprejet v avdienci pri kralju Borisu, do popoldne pa vest o avdienci še ni bila potrjena.

New York, 2. marca p. Položaj v Bolgariji prehaja v kritično fazo. Angleški poslanik v Sofiji je imel danes konferenco s turškim in grškim poslanikom. Po gotovih znakih sklepajo, da bosta angleški in grški poslanik odpovala v najkrajšem času iz Sofije. Doslej se ni jasno, kakšno stališče bo zavzel turški poslanik, vse pa kaže, da čaka še na nadaljnja navodila svoje vlade.

Bolgarski poslanik Momčilov v Londonu odstopil

London, 2. marca. n. (Reuter). Se snoči so ob prvih vesteh iz Bolgarije o prihodu nemških čet v Varno, Sofijo in druga bolgarska mesta v tukašnjih krogih živahno ugibali, kaj bo ukrenila bolgarska vlada glede svojih diplomatskih odnosov z Anglijo, ker je angleški poslanik v Sofiji Rendell šele pred dnevi jasno in nepreklicno izjavil, da se bliža prekinitve odnosov med obema državama in da bo Bolgarijo zapustil, čim se bo povsem prepričal, da bo Bolgarija po Nemčiji vojaško okupirana. Še snoči so tukašnji krogi ugotavljali, da bolgarski poslanik v Londonu še ni prejel nikakega naloga, naj zapusti Anglijo.

Bolgarski poslanik Momčilov v Londonu odstopil

in znak protesta proti pristopu Bolgarije k trojnemu paktu

London, 2. marca. n. (Reuter). Se snoči so ob prvih vesteh iz Bolgarije o prihodu nemških čet v Varno, Sofijo in druga bolgarska mesta v tukašnjih krogih živahno ugibali, kaj bo ukrenila bolgarska vlada glede svojih diplomatskih odnosov z Anglijo, ker je angleški poslanik v Sofiji Rendell šele pred dnevi jasno in nepreklicno izjavil, da se bliža prekinitve odnosov med obema državama in da bo Bolgarijo zapustil, čim se bo povsem prepričal, da bo Bolgarija po Nemčiji vojaško okupirana. Še snoči so tukašnji krogi ugotavljali, da bolgarski poslanik v Londonu še ni prejel nikakega naloga, naj zapusti Anglijo.

Odmevi po svetu

V Bolgariji

Sofija, 2. marca. n. (Stefani). Vest, da se je Bolgarija večeraj pridružila berlinskemu paktu, ki se je razširila po Sofiji večeraj v prvih popoldenskih urah, je izzvala v vsej deželi največjo pozornost in odobravanje. Pristanek bolgarskega naroda na odločitev bolgarskega kralja in vlade odseva tudi iz bolgarskega tiska, ki je objavil o tej zgodovinski odločitvi Bolgarije davi svoje prve komentarje.

Med vsemi listi je zbudil največ zanimanja uvodnik »Utra«, ki pravi, da je cilj osi, ki je že mnogo storiła za novo civilizacijo evropskega in ostalega sveta, naletel na odobravanje bolgarskega naroda. Tudi Bolgarija je za to, da se vsakemu narodu po njegovih sposobnostih in razvojnih možnostih zagotovi njegov življenjski prostor. Berlinski pakt je spriče tega svojega postulata nujno zbral okrog sebe vse one narode, ki so se dušili v mejah, določenih s krivičnimi pogodbami po zadnji svetovni vojni. Vsemu svetu so znane bolgarske minimalne zahteve, ki se jim bolgarski narod nikoli ne bo odrekel, slej ko prej pa hoče doseči svoj cilj na mirnem način. Zato se je tudi bolgarska vlada odločila za sodelovanje z osjo in Japonsko.

V Turčiji

Carigrad, 2. marca. n. (UP). Vest o pristopu Bolgarije k berlinskemu paktu je vzbudila v ankerskih političnih krogih veliko pozornost, vendar se je kmalu opazilo, da presojajo vladni krogi ta dogodek zelo hladnokrvno. Splošno ugotavljajo, da je bila bolgarski odločitev neposredni odgovor na obisk angleškega zunanje ministra Edena v Turčiji, ki je dovedel do popolne utrditve turško-angleške zavezništva. V ostalem pa je bolgarski poslanik v Ankari Kirov že predsonojnim obvestil zunanje ministrstvo o nameri bolgarske vlade. Zato bolgarski pristop k trojnemu paktu turških odgovornih političnih krogov ni niti najmanj presenetil, vendar pa ti krogi sedaj z največjim zanimanjem zasledujejo potek nemške okupacije Bolgarije, ki se je večeraj pričela. V Turčiji računajo, da se bodo prvi nemški motorizirani oddelki nočjo pojavili tudi že na meji v Trakiji. V evropski Turčiji je bila zaradi tega odredjena najstrožja vojaška pripravljenost.

V Nemčiji

Berlin, 2. marca. AA. (DNB) Pristop Bolgarije k trojezi označuje »Deutsche diplomatische Korrespondenz« kot znak, da zavzema gibanje v smislu boljše ureditve Evrope ter odstranitve tujih sil z njenega področja vedno večji obseg. Potem, ko je Anglija bila v drugih delih Evrope z močjo nemškega orožja prisiljena umakniti se, pravi list dalje, se je zvedelo o prvih nevarnostih, ki pretijo državam evropskega jugovzhoda. Komaj je bila kaka balkanska država, ki ni občutila, da je v tem prostoru popolnoma tuje sile cenijo samo v toliko kolikor bi jo v kakršnikoli obliki zlorabile za svoje cilje, stvarni interesi balkanskih narodov pa niso pri tem nikdar igrali nobene vloge. Podpiranje balkanskih držav s strani zapadnih veselij je bilo odvisno od tega, ali so jim na razpolago za kakršnokoli nalogo, čeprav ne bi bila bistvena za Balkan. Če je bil cilj Anglije in prej Francije ta, da se na Balkanu naredi vojno področje proti državam osi, ta poskus razen v Grčiji ni uspel. Bolgarija ve po skupnih borbah in v trpljenju z Nemčijo, da države trojeze gleda ruda in pravice to drugače razumejo. Bolgarija ima za to že dovolj dokazov v svojih rokah. Odslej je Bolgarija v vrsti enakopravnih narodov Evrope, ki crna služiti svojim lastnim interesom in nikdar več kakršnikoli tujim interesom na tem prostoru.

V Italiji

Rim, 2. marca. br. (Stefani). V rimskih političnih krogih je vest o pristopu Bolgarije k trojnemu paktu izzvala živo zavodljivost. To dejstvo beležijo kot nov

uspeh v politično-diplomatski vojni, ki jo vedita državi osi poleg vojske vojni proti Angliji. Odmevi, ki ga je izzval ta dogodek v nasprotnem taboru dokazuje, da so smatrali Bolgarijo za najvažnejšo karto v igri Londona. Bolgarija je spadala v vrsto onih

njihovim velikim vojaškim sposobnostim ne bo mogoče kar tako uspešno napasti Grčijo. Fronta na grško-bolgarski meji bi bila že s terenskega vidika tako neugodna, da bi Nemcem zlepa ne uspelo razvrstiti na njej večjih kontingentov svoje vojske. Struktura terena pod nobenim pogojem ne dovoljuje uporabe motoriziranih sil. Poleg tega pa so Grki navajeni na teren in bi lahko dolgo vzdržali na svojih obrambnih postojankah.

Eden v Atenah

Atene, 2. marca. n. (Reuter). Angleški zunanji minister Anthony Eden, ki je bil zadnje dni na službenem obisku v Turčiji, kjer se je sestel tudi z angleškim veleposlanikom v Moskvi Staffordom Crippsom, je davi zaključil ta svoj obisk in se je opoldne z letalom odpravil v Atene. Na letališču pri Pireju je pristalo njegovo letalo v popoldenskih urah. Tam ga je sprejel grški ministrski predsednik in zunanji minister. Za sedaj še ni znano, koliko časa bo Eden ostal v Atenah.

Angleško prodiranje v Afriki se nadaljuje

Obkoljevanje Kerena v Eritreji — Umik italijanskih čet iz Somalije proti Adis Abebi in Hararju

Kairo, 2. marca. n. (Reuter). Iz običajnih komunikacij, ki sta bila danes izdana o operacijah angleške vojske in letalstva na Blazijem vzhodu, je razvidno, da so angleške čete, ki prodirajo s severa v Eritrejo, večeraj popoldne zavezale važen prelaz, ki jim je doslej zapiral pot od severa proti Kerenu. V severni Abesiniji so angleške in abesinske čete dosegle nove uspehe na cesti, ki vodi proti Gondarju. Abesinci so tudi zavzeli italijanske postojanke v Buslju, kjer so bile Italijanom prizadete hude izgube. Italijani so večeraj zjutraj s konjenico in pehoto poskusili nagel izpad iz trdnjave, a so pri tem doživeli občuten poraz. Tudi v Somaliji se prodiranje angleških in imperialnih sil zadovoljivo nadaljuje. Po cesti iz Bardere, ki je že v angleški oblasti, se italijanske čete naglo in po nekaterih informacijah celo v neredu umikajo v smeri proti Adis Abebi in Hararju. Južnoafriško letalstvo in angleške pomorske sile podpirajo učinkovito vojsko na kopnem pri zasledovanju sovražnika. Južnoafriški bombniki so večeraj ponovno bombardirali umikajoče se kolone italijanske vojske. V južni Abesiniji so napadli na dveh krajih parkirajoče tovorne avtomobile ter jih nekaj izmed njih uničili. Angleške vojne ladje so intenzivno obstreljevale Modun, ki je 8 km daleč od somaljske obali v bližini Brave. Južnoafriška izvidniška letala so pozneje ugotovila, da je bilo v Modunu poškodovanih več vojašnic in drugih vojaških objektov.

V Somaliji je bilo doslej nastetih že 9000 italijanskih ujetnikov. Njihovo število raste po stotinah iz dneva v dan.

Angleški bombniki so večeraj popoldne zopet hudo bombardirali italijanske vojaške kolone na cesti med Desijem in Asmaro. Na letališču v Adomati je en sam

neutralnih držav, o kateri so smatrali Churchill, Halifax in Eden, da mora korakati za interese Anglije, v ta namen so uporabili vse metode vab in groženj, med katere spada tudi zadnja izjava angleškega poslanika v Sofiji. Pri vsem tem pa Anglija ni mogla doseči niti najmanjšega uspeha, kajti Bolgarija se je odločila, da gre po poti svojih interesov in po poti prijateljstva z državami osi. V rimskih krogih smatrajo, da je pristop Bolgarije k trojnemu paktu izredne važnosti v vsakem pogledu. S tem je priključen biclu trojnega pakta eden najbolj občutljivih delov Evrope, s katerim se je blok trojnega pakta razširil vse do obale Egejskega morja. Ta pristanek Bolgarije na pristop k trojnemu paktu ne more po mnenju rimskih krogov niti najmanj vplivati na odnose Bolgarije do Turčije, ki so bili izboljšani z nedavno sklenjenim paktom o nerapadanju, in sicer kljub zadnji izjavi turškega zunanje ministra Saradzogla. Pristop Bolgarije k trojnemu paktu ne more vznemirjati Turčije, ki je nihče ne ograja, zlasti ne, če bo ohranila in še bolj okreplila svojo neutralnost. Iz vsega tega se more sklepati, da bo ta korak Bolgarije le ugodno vplival na položaj na Balkanu, če ne bodo druge države skušale razširiti vojne tudi na ta del Evrope. V Rimu smatrajo, da pomeni ta dogodek obenem tudi izločitev Grčije in da bo vplival tudi na splošen položaj v Evropi, Zedinjenim državam pa podal zelo značilen element za presojo položaja.

Italijanske čestitke kralju Borisu

Rim, 2. marca. n. (Stefani). Kralj Viktor Emanuel in ministrski predsednik Mussolini sta poslala kralju Borisu posebno brzovjaki, v katerih mu izražata svoje čestitke k zgodovinski odločitvi Bolgarije, da se priključi zaveznicam berlinskega pakta. Kralj Boris se je za čestitke zahvalil.

Na Japonskem

Tokio, 2. marca. AA. (DNB). Obveščevalni odsek japonske vlade poroča uradno o pristopu Bolgarije k trojezi in ugotavlja, da je bolgarsko sodelovanje z državami osi velikega pomena v dobi, ko je na Balkanu resna napetost. Poudarja se tudi poglobitev prijateljskih odnosov med Japonsko in Bolgarijo po imenovanju japonskega poslanika v Sofiji.

Tokio, 2. marca. AA. (DNB). Tisk enoglasno pozdravlja pristop Bolgarije k trojezi. Listi pišejo o velikem političnem uspehu osi in trdijo, da bo dunajska pogodba močno vplivala na splošen položaj na Balkanu. Listi tudi poudarjajo hud poraz Anglije, katere poskusi so stremeli za tem, da naredijo Balkan za vojno ognjišče. Listi prinašajo prisrčne članke o novem zavezniku trojeze in poudarjajo prijateljske odnose med Bolgarijo in Japonsko.

Grčija se bo borila dalje

Poslanica grškega min. predsednika Američanom — Mnenje grških vojaških strokovnjakov o položaju

Atene, 2. marca. n. (Ass. Press). Vkorakanje nemške vojske v Bolgarijo je zbudilo veliko pozornost tudi v vseh grških političnih krogih, nikjer pa ni bilo opaziti kake posebne nervoze, ki bi bila v zvezi z bojaznjo, da bi morda Nemci iz Bolgarije Grke takoj napadli. Nasprotno se v grških političnih krogih opaža, da grška vlada trdno vztraja na svojem sedanjem stališču ter da se bo Grčija borila dalje, dokler bo le kakorkoli ogrožena od Italije.

Zanimivo je v zvezi s tem, da je ministrski predsednik prav davi objavil posebno poslanico, ki je bila posvečena Američanom. V njej je izrazil zaupanje v končno zmago zavezniške stvari. Ko bo ta zmaga dosegčena, pravi v svoji poslanici, bo ves svet proslavil dan osvobodjenja. Tedaj bomo tudi mi s ponosom slavili zmago zdravega razuma nad nizkoto spekulacijo ter zmago prava nad silo.

Atene, 2. marca. n. (UP). Kar se tiče domnev, da bodo Nemci sedaj morda poskušali napasti Grčijo, da bi jo prisilili k zaključitvi miru, ugotavljajo grški vojaški strokovnjaki, da tudi Nemcem kljub

Angleško prodiranje v Afriki se nadaljuje

Obkoljevanje Kerena v Eritreji — Umik italijanskih čet iz Somalije proti Adis Abebi in Hararju

Kairo, 2. marca. n. (Reuter). Iz običajnih komunikacij, ki sta bila danes izdana o operacijah angleške vojske in letalstva na Blazijem vzhodu, je razvidno, da so angleške čete, ki prodirajo s severa v Eritrejo, večeraj popoldne zavezale važen prelaz, ki jim je doslej zapiral pot od severa proti Kerenu. V severni Abesiniji so angleške in abesinske čete dosegle nove uspehe na cesti, ki vodi proti Gondarju. Abesinci so tudi zavzeli italijanske postojanke v Buslju, kjer so bile Italijanom prizadete hude izgube. Italijani so večeraj zjutraj s konjenico in pehoto poskusili nagel izpad iz trdnjave, a so pri tem doživeli občuten poraz. Tudi v Somaliji se prodiranje angleških in imperialnih sil zadovoljivo nadaljuje. Po cesti iz Bardere, ki je že v angleški oblasti, se italijanske čete naglo in po nekaterih informacijah celo v neredu umikajo v smeri proti Adis Abebi in Hararju. Južnoafriško letalstvo in angleške pomorske sile podpirajo učinkovito vojsko na kopnem pri zasledovanju sovražnika. Južnoafriški bombniki so večeraj ponovno bombardirali umikajoče se kolone italijanske vojske. V južni Abesiniji so napadli na dveh krajih parkirajoče tovorne avtomobile ter jih nekaj izmed njih uničili. Angleške vojne ladje so intenzivno obstreljevale Modun, ki je 8 km daleč od somaljske obali v bližini Brave. Južnoafriška izvidniška letala so pozneje ugotovila, da je bilo v Modunu poškodovanih več vojašnic in drugih vojaških objektov.

V Somaliji je bilo doslej nastetih že 9000 italijanskih ujetnikov. Njihovo število raste po stotinah iz dneva v dan.

Angleški bombniki so večeraj popoldne zopet hudo bombardirali italijanske vojaške kolone na cesti med Desijem in Asmaro. Na letališču v Adomati je en sam

Eden v Atenah

Atene, 2. marca. n. (Reuter). Angleški zunanji minister Anthony Eden, ki je bil zadnje dni na službenem obisku v Turčiji, kjer se je sestel tudi z angleškim veleposlanikom v Moskvi Staffordom Crippsom, je davi zaključil ta svoj obisk in se je opoldne z letalom odpravil v Atene. Na letališču pri Pireju je pristalo njegovo letalo v popoldenskih urah. Tam ga je sprejel grški ministrski predsednik in zunanji minister. Za sedaj še ni znano, koliko časa bo Eden ostal v Atenah.

Angleško prodiranje v Afriki se nadaljuje

Obkoljevanje Kerena v Eritreji — Umik italijanskih čet iz Somalije proti Adis Abebi in Hararju

Kairo, 2. marca. n. (Reuter). Iz običajnih komunikacij, ki sta bila danes izdana o operacijah angleške vojske in letalstva na Blazijem vzhodu, je razvidno, da so angleške čete, ki prodirajo s severa v Eritrejo, večeraj popoldne zavezale važen prelaz, ki jim je doslej zapiral pot od severa proti Kerenu. V severni Abesiniji so angleške in abesinske čete dosegle nove uspehe na cesti, ki vodi proti Gondarju. Abesinci so tudi zavzeli italijanske postojanke v Buslju, kjer so bile Italijanom prizadete hude izgube. Italijani so večeraj zjutraj s konjenico in pehoto poskusili nagel izpad iz trdnjave, a so pri tem doživeli občuten poraz. Tudi v Somaliji se prodiranje angleških in imperialnih sil zadovoljivo nadaljuje. Po cesti iz Bardere, ki je že v angleški oblasti, se italijanske čete naglo in po nekaterih informacijah celo v neredu umikajo v smeri proti Adis Abebi in Hararju. Južnoafriško letalstvo in angleške pomorske sile podpirajo učinkovito vojsko na kopnem pri zasledovanju sovražnika. Južnoafriški bombniki so večeraj ponovno bombardirali umikajoče se kolone italijanske vojske. V južni Abesiniji so napadli na dveh krajih parkirajoče tovorne avtomobile ter jih nekaj izmed njih uničili. Angleške vojne ladje so intenzivno obstreljevale Modun, ki je 8 km daleč od somaljske obali v bližini Brave. Južnoafriška izvidniška letala so pozneje ugotovila, da je bilo v Modunu poškodovanih več vojašnic in drugih vojaških objektov.

Francoske čete so zavzele Kairo

London, 2. marca. n. (euter). Štab vojske tako zvanih svobodnih Francozov je nočjo objavil, da so francoske čete snoči ob 21. zavzele Kufro. V italijanskih utrdbah je bilo ujetih okrog 1000 ljudi. Zaplenjena je bila velika množica vojnih potrebščin.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 2. marca. n. (Stefani). V svojem današnjem 268. službenem vojnem poročilu beleži vrhovno poveljništvo italijanske vojske o borbah v Afriki:

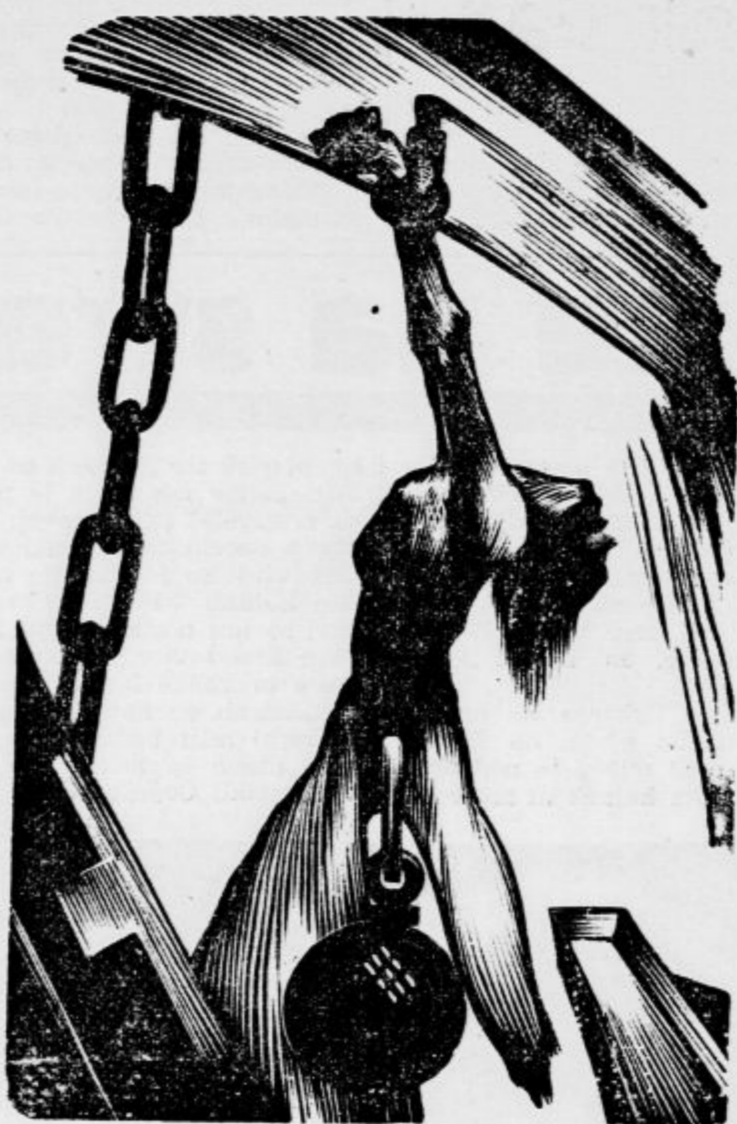
Letala nemškega letalskega zbora so s vidnim uspehom napadla luko La Valletto na Malti. Večji pontonski čoln, ki je bil oborožen z dvema topovoma, je bil potopljen.

V vzhodni Afriki so bili sovražni oddelki v odseku bojišča pri Aresi in na področju okrog Sirgoluja južnovzhodno od Asose poginani v beg.

Rim, 2. marca. n. (Stefani). Vrhovno poveljništvo italij

Krvniki stare Liubliane

Drobec iz zanimanja vrednega predavanja, ki ga je nedavno imel v okrilju Ljudske univerze mestni arhivar Vladislav Fabjančič

Grozote inkvizicije (Lesorez slikarja-grafika E. Justina)

Krvnik ali rabelj, kakor ga navadno imenujemo s tujo besedo (katere izvor je po prof. dr. Ramovšu v nemščini »Räuber«), je človek, čigar poklic je izvedba telesnih, zlasti smrtnih kazni, ki jih je izreklo kazensko sodišče. Niti stari Judje niti stari Grki niso poznali zakonske institucije izvrševalca kazni nad obsojenci. V Rimu so smrtno obsodbe izvrševali liktorji, njihova funkcija pa ni bila nečastna. Rabelje v poznejšem pomenu so sicer imeli še frankovski grofje, vendar je ta ustanova postala splošna šele v drugi polovici ali celo proti koncu srednjega veka. V Franciji imamo šele v 13. stoletju v vsakem okrožju po enega rabelja. V Nemčiji je ta posej opravljal kak sodni hlapec ali nižji uslužbenec oskrbnikov. Drugod je moral za usmrčenje obsojenca poskrbeti tožnik, ki je dobil pravdo, ponekod najmlajši predsednik sodišča ali celo najmlajši zakonski mož v tistem kraju, po samostanih pa najmlajši frater. Kadar je bilo kje več oseb istočasno obsojenih na smrt, so včasih dovoljevali, da en smrtni kandidat pokonča ostale in s tem reši sebe.

Krvnik postane ustanova

Splošna je postala ustanova krvnikov po letu 1484. v klasični dobi čarovniških procesov (pri nas je obširno pisal o njih pokojni dr. Vladimir Travner v »Zivljenju in svetue leta 1929«), ko je bilo na stotisoče nedolžnih žrtev izročeno plamenom.

Kraj srednjega veka je tortura izrinila prejšnje »presedmanje«, dokazni postopek, po katerem je najmanj 6 oseb poleg tožnika vzelo na svojo vest, da je zajeti človek zagrešil smrtno kazni vredno dejanje. Delikti čarovnic (crimen magiae, po naše »spolno občevanje s hudičem«), niso bili drugače dokazljivi nego s priznanjem, zato pa je bila potrebna natezalnica in poleg krvnega sodnika seveda rabelj.

Po nemških državnih zakonih rabelj ni bil brezčasten človek, v praksi pa je veljal za takega. Nositi je moral posebno obleko, v cerkvi je bil zanj določen oddeljen prostor, pri obhajilu so mu odkazovali zadnje mesto. Vse se ga je ogibalo. Mesta so mu odrekala meščansko pravico in celo v blagajniških knjigah (vsaj v Ljubljani) je bila njegova rubrika zadnja. — Svoj čas so imeli rabelji neko vrsto čeha ali poklicne bratovščine. Njihovo »mojstrsko delo« je bilo v posebno posrečenem obglavljenju obsojenca. Urilji so se nad živalmi in našlaš za to napravljivi figurami.

Prvi rabelj v Ljubljani in njegov dom

Kdaj je Ljubljana dobila svojega krvnika, ne vemo, zaradi pomembnosti mesta pa bržčas še pred 16. stoletjem. Dokler

rabelja ni bilo, so verjetno izvrševali smrtno obsodbe v Ljubljani sodni birici oziroma hlapci krvnosodne gosposke. Ljubljanski rabelj ni bil v mestni, marveč v cesarski službi. Njegov delokrog se ni omejeval na sicer široko področje ljubljanskega mestnega krvnega sodišča, ki je obsegalo poleg Ljubljane še velik del današnjega ljubljanskega okoliškega okraja. Ljubljanskega rabelja so klicali tudi drugim, sicer nekatera leta od samega zaslužka v Ljubljani ne bi bil mogel živeti. Bavlil se je tudi s konjaštvom. Magistrat, ki mu je sicer plačeval za njegov posej, mu je dal kdaj na svoje stroške popraviti hišo, peč, zmetati sneg s strehe itd. Sem pa tja mu je tudi podaril kakšen majhen znesek.

Za svoje delo je imel rabelj posebno tarifo. Poleg denarja mu je za vsak posej šel tudi bokal vina (skoraj poldrugi liter). Pil je vipavca ali terana, medtem ko mu dolencej — kakor vobče boljšim Ljubljancem tedaj — ni dišal. Menda leta 1623. so nehali dajati rabelju vino v naravi, pa so mu občno zvišali tarifo. Sodeč po zapisnikih, je mož preveč pil in ni mogel svojega rokodelstva dostojno opravljati.

Rabelj je stanoval v začetku menda na Rebrvi, v 18. stoletju v Toseški med Gra-

Marija Terezija

dom in Golovcem. Ko so kopalj Gruberjev prekop, se je umaknil pod Grad, na vrh današnje Sodsarske steze. Leta 1782., ko je že bival tam, je njegova hiša imela številko 128, po letu 1805. pa številko 58. Ne-

kako od leta 1820. pa še po letu 1860. je bilo njegovo stanovanje na Zabjaku v današnji številki 12.

Ljubljanski krvniki so bili po večini nemškega rodu. Tisto malo slovenskih imen, ki se javljajo, niso zadosten dokaz, da so bili njih nosilci domačini. Domača so bila morda le imena, kakor so jih klicali Ljubljanci.

Maksimiljanov sodni red

Do leta 1514. je sodilo ljubljansko mestno kriminalno sodišče v glavnem po svoji vesti, brez točno napisanega ali tiskanega zakona. Zato je dne 20. avgusta tistega leta izdal cesar Maksimiljan I. v Gmundnu na prošnjo ljubljanskega mestnega zastopstva kriminalni sodni red za mesto Ljubljano, ki je kopija tirolskega sodnega reda iz leta 1499. Vsebuje sledeče glavne določbe:

Zaslišuje in sodi se za zaprtimi vrati, razen pri tožbah za žalitve. Spisane sodbe se nato javno prebere. Sodi mestni svet pod sodnikovim predsedstvom. Mestni pisar mora izpovedi zapisovati. Kazni so te: Morilec se usmrti s kolesom, izdajalec se stre in razčvetri, razbojnik obglavi, vlomilci v cerkve, požigalci, krivoverci, ponarejevalci denarja se sežgo, mnogoženstvo in mnogomestvo se kaznuje z utopitvijo, prav tako posilstvo. Enaka usoda doleti tistega, ki odpelje, zastavi ali proda zaupano mu blago. Ženska, ki prelomi slovesno objubo, se utopi, možki pa ob glav z mečem. Ženska, ki umori ali odvrže otroka, se živa zakoplje v zemljo in se zabije kol skozi njo. Krivoprišežniku se odreže jezik in prsta, s katerima je prisegel. Obglavi se, kdor je brez važnega vzroka prelomil objubljeni mir. Večje tatvine

Jožef II.

se kaznujejo pri možkih z obesenjem, pri ženskah z utopitvijo, manjše pa z izpostavitvijo k sramotnemu drugu, izšibanjem in izgonom. Zločinčev priznanje in sodbo mora sodnik javno prebrati pred rotovžem v zločinčevi navzočnosti, zlomiti nad njim sodno palico in hudodelca izročiti rabelju.

Karlovi kazenski zakonik

Ljubljanski kriminalni red iz leta 1514. vsebuje med drugim tudi določbe, kdaj se mora osumljenec izprašati s torturo. Važ-

no je, da je moral izpovedi, podane na natezalnici, ponoviti, ko ga niso več mučili. Če je svojo izjavo prekalil, so ga navadno toliko časa mučili, da se je končno vdal ali pa vsled prestopnega trpljenja umrl. Kaznovali so tudi mrtvega samomorilca.

Rabeljevo orodje

Podoben kazenski postopek in slične kazni pozna tudi Karlov kazenski zakonik iz leta 1532., ki je izpopolnil ljubljanski kazenski red iz leta 1514. Karlov zakonik določa kakor habsburški kriminalni red iz leta 1507. za zločin čarovnije smrtno kazen le, če je nastala škoda. Sodniki pa se na to določbo navadno niso ozirali. Z nekaterimi poznejšimi dodatki je po njiju sodil ljubljanski mestni svet vse do Marije Terezije, ki je 31. decembra 1768. izdala nov kazenski red. Tudi ta je poznal 58 deliktov, za katere je bila odrejena smrtna kazen. Težje kazni so sežig pri živem telesu ali pri prehodnem obglavljenju, razčvetverjenje, trenje s kolesom, od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Postopek pa je poznal še razne postritve: vlečenje na morišče, štipanje z razbeljenimi kleščami, rezanje jermenov iz hrbita, odrezanje ali iztrganje jezika, prebod telesa s kolom, vplet telesa, če je bil možki, v kolo, odsekanje roke z nasaditvijo glave in roke na kol itd.

Marija Terezija

Kazenski red Marije Terezije sicer v načelu še dopušta možnost čarovništva, vendar stavlja take omejitve preganjanju čarobnic, da se je cesarica lahko leta 1768. pohvalila, da niso pod njeno vlado doslej odkrili niti ene prave čarovnice ali čarovnika. Kot milost je veljalo, če so delinkventu pred sežigom odsekali glavo. Obesnje so smatrali za hujšo kazen ko obglavljenje. Zato žensk niso obešali.

Izpraševanje z mučenjem je bilo odpravljeno šele 2. januarja 1776. Kazenski zakonik Jožefa II. iz leta 1787. pozna le smrtno kazen na vislicah v naglem postopku (Standrecht). Res pa je, da je smrtno kazen zamenjal z oddajo v obmejne trdnjave in prisilnim vlačanjem brodov, kar ni bilo manj strašno od nje.

Take so bile glavne določbe, pod katerimi je moral soditi ljubljansko mestno krvno sodišče. Ukinjeno je bilo leta 1791., ko se je ustanovilo samostojno c. kr. mesto in deželno sodišče.

Od Tranče do Sv. Krištofa

Krivo sodišče je zasedalo na Tranči, kjer je bil tudi preiskovalni zapor za težje zločince. Tam je rabelj izvrševal torture, usmrtitve pa na Frškovcu in pozneje ne kje za Sv. Krištofom. Mnogokrat so justificirali tudi kar sredi mesta pred rotovžem. Izvršitev smrtno obsodbe je bila sploh javna.

Alpinizem in množica

Številni pojavi kažejo, kako raste narodno-vzgojni pomen planinstva

Alpinizem je splošen kulturni pojav, ki zavzema v življenju narodov in človeštva važno mesto, saj je vzniknil iz športnih, etičnih, umetnostnih in znanstvenih idealov. Po tem svojem značaju spada tudi med faktorje narodne vzgoje. Kakor alpinizem duhovno oblikuje poedince, tako more vzgojo ne vplivati tudi na kolektiv, na ljudstvo, narod, če je ta pojav že toliko populariziran, da postane duhovna last naroda. Le tisti alpinizem je zdrav, ki pomeni notranjo potrebo za tistega, kdor ga goji. Udejstvovanje v gorah, ki terja telesnega napora, premagovanja zaprek, spoznavanja samega sebe, svojih telesnih in duševnih zmognosti ta borba z goro in z elementarno narodo vzbujajo človeku po civilizaciji zatrite sile, ki grade njegovo lastno osebnost. V tem je vzgojni pomen alpinizma: ustvariti in oplemeniti osebnost kot del naroda, človeštva, prenesti etično vrednotenje življenja v last naroda, človeštva.

Tako je alpinizem po svojem bistvu strogo individualno-kulturni pojav, po svojem pomenu in efektu pa ima tudi kolektivni značaj. Dočim je bil doslej v tem oziru važen le nacionalni moment, se v zadnjem času opažajo v alpinizmu še druge, širše socialne tendence. Z razvojem se je sam od sebe postavil problem, ki sledi iz načelnega nasprotja med individualnim egoizmom in socialnim demokratizmom: ali naj ostane alpinizem le v krogu tistih, ki so se ga sami, iz svoje notranjosti, iz lastne iniciativnosti oklenili, ali pa naj omogočimo kar najširši masi, da spozna njegove osnove in vrednote, jih sprejme in se okoristi z njimi? To sta dve različni stališči. Katero je pravilno? Ju je mogoče spraviti v sklad? Tu zadenemo ob nasprotje: kompromis pomeni akomodacija gora človeku, dočim je princip alpinizma ravno obraten — prilagoditev človeka goram. Jasnega odgovora ni, absolutno ne drži ne eno ne drugo. Zato odpirajmo gore splošnosti toliko, kolikor pospešujemo s tem zdravi alpinizem individualnosti. Te nove tendence se že kažejo v planinstvu moderne dobe, ko se vrše velike spremembe v vseh življenjskih področjih.

Moderni šport je pojav sodobne civilizacije, zato se kakor v tej civilizaciji tudi v športu posameznik umika masi. Alpinizem poedincem, ki iščejo v gorah boj z goro z vsemi pripadajočimi mu motivi, sledi v goro neznanca masa tistih, ki ne vedo, kaj delajo, a dajejo modernemu planinstvu novo smer in posebnost. — V tem tiči nevarnost. Masa je vedno nivelirala

Anton Semrl:

V puščavi Male Azije

Na obzorju za Nif-Daghom je zažarela škrlatno rdeča jutrnja zarja. Napočilo je eno tistih lepih jutur Orienta, v katerih sproščeno zadiba duša silhernega popotnika. Od časa do časa je iz pristanišča zahropel zategel krlik ladijske sirene in se razgubil v mračni sivini jutra. Mnarjeti in kupole mošej so se vedno bolj živo odražale v škrlatnem žaru. Slednjič je mesto zablestelo v zlatu vzhajajočega sonca. Nudil se mi je nepopisno krasen prizor: ko zardela deklica je žarel Izmir v svoji jutrnji krasoti, oblit z nežno škrlatno rdečico sredi kipečih logov, cipres in oljčnih nasadov. Zdanilo se je.

S huronskimi klicmi sem prebudil spečega tovariša iz globokega sna, nakar sva oba z združeno močjo predramil nova znanca, rojaka Slovenca. Skozni prebujajoče se mesto smo se napotili na »bazar«, kjer se je že v polnem teku prekupevalo. Zaspani trgovci so, mežikajoč v sonce, vsiljevali robo. Pred nekim šotorom sta dva Armenca z vso zgovornostjo prodajala dolge, ostro brušene nože. Ko za stavo sta vihtela po zraku starinska handžarja in prezkusala rezilo na svilenem traku. Nismo hoteli tritati časa z ogledovanjem poedincosti, kajti tržišče je ogromno in prava mešanica ljudi vseh mogočih narodnosti in jezikov, nakopljeno z blagom z vseh delov Orienta. Spustili smo se po ozkih, nesnažnih ulicah navzdol in obstali pred velikim poslopjem: kolodvor malo-

vrednote. Tako je tudi alpinizem spreminila ne le notranje, ampak tudi zunanje, ne le v njegovi strukturi, ampak tudi v arhitekturi. V teh spremenjenih razmerah delujejo planinska društva, prišla so v tok tega razvoja, ki je že močnejši od njih, tako, da mu morajo brezmočna slediti. Vpliv te mase na bistvo in cilje alpinizma in planinstva sploh pomeni torej niveliranje individualizma, ki ima v psihologiji alpinizma odločilen pomen. Duh alpinizma, ki postavlja izraz osebnostnega nad maso, doživlja ista usoda, na katero je obojena osebnost v masi. Zanimiv je razvoj planinstva v moderni Rusiji, kjer beremo o takozvanih kolektivnih »množestvenih« turah in vzponih (n. pr. Kavkaz); po komunističnem principu ne smemo nikogar izključiti od teh najvišjih vrednot, ampak moramo povleči ljudske mase v gore.

Nacionalni moment v planinstvu je gotovo toliko star ko planinske organizacije same, ponekod je celo sam dal pobudo za njih ustanovitev. Tako je tudi SPD nastalo bolj iz nacionalnih potreb ko iz planinskih pobud, kot odpor proti nemstvu, ki je hotelo tudi z grajenjem koč in poti v naših gorah osvajati slovensko zemljo. Tako SPD še danes vrši važno nacionalno nalogo: čuva slovenske gore lastnemu narodu in pospešuje njih nacionalni videz. Ta njegova naloga je podana že v zemljepisnih faktorjih: naša zemlja je geopolitično najbolj eksponirana baš ob svoji severni in zapadni meji, ki domala vsa poteka po gorah. Nacionalni moment ima veliko vlogo tudi v reševanju velikih alpinističnih problemov v evropskih Alpah in v izvenevropskih gorovjih, v Kavkazu, Himalaji, Andih. Vodilni alpinistični narodi, Nemci, Italijani in Angleži, katerim sledi zadnji čas še Rusi, Francozi in Poljaki, tekmujejo tam za prvenstva. V alpinizmu je klasična borba med Angležem Whymperjem in Italijanom Cavrelom za Matterhorn, v sedanosti pa za Grandes Jorasses med Nemci in Francozi, pa za najvišje vrhove zemlje v Aziji, kjer se alpinistični uspehi predstavljajo kot nacionalne zmage.

Take pojave imamo tudi v vseh športnih področjih, a v alpinizmu so zavzeli že prevelik obseg: nacionalni šovinizem, nacionalna nadutost in celo politika so se vrnili vanj. Že spoznavanje rodne zemlje krepki domovinsko ljubezen, koliko bolj jo more planinstvo, ki ima torišče v najlepši prirodi, v gorah. Z gorskih višin se nam širni razgledi in daljni vidiki še bolj odprc, obzorja rastejo z višino. Krasna krajinska slika nam ustvari čustven odnos do zemlje in njenega ljudstva, vzbudi nam nacionalno čustvo; tako pravilno oblikovani nacionalni moment vodi do človečanskega momenta v alpinizmu, ki ne pozna ne nacionalnih ne socialnih razlik. — Prodiranje alpinizma med maso, njegovo populariziranje, pri čemer se marsikje že čuti poseg od zgoraj, kaže, kako raste narodno-vzgojni funkcija alpinizma. Njenega pomena se zavedajo zlasti Nemci in Italijani, ki podpirajo alpinizem na vseh področjih, uvedeno imajo alpinistično šolanje v mladinskih organizacijah in v vojski. Bolj ko drugim športnim panogam je alpinizmu, ki temelji na osnovah od skrajne športofizične do skrajne kulturno-duhovne plati, dano, da vrši pomembno narodno-vzgojno funkcijo: vzgojo naroda v fizično in duhovno zdrav rod.

Kupon za brezplačno „Minuto pomenka“ št. 73

V GOSTILNI

Natakar: »Imamo dve vrsti goveje juhe — pravo in umetno.«
Gost: »V čem je razlika?«
Natakar: »V tem, da je prava iz dveh kock Maggija, a umetna iz ene.«

Cesar Maksimilijan

Jaona tribuna

Čez Raka na Veliko Planino

Ponovno smo že brali v našem časopisu poziv nadzorni oblasti, da že vendar odpravi nevarno stanje na poti, ki drži iz Črne mimo kmetov Sončnika in Požaričnika na sedlo Rak v Volovjek. To je najbližja pot na Veliko planino in najkrajša zveza med Kamnikom—Črno ter Podvolovljekom (Sv. Antonom), Lučami in Solčavo. Trgovski stiki so med temi kraji izredno živahni, saj je znano, da se proda vsa odvečna lučka in solčavska živina preko Volovjeka na Kranjsko, medtem ko si lučki kmetje prav radi nabavljajo svoje potrebščine v Kamniku.

Poleti je prehod čez Raka in Volovjek lahak in prijeten — s sedla je prekrasen razgled na vzhodno skupino Savinjskih Alp, na Ojstrico in Veliki vrh, na sotesko Lučnice in na impozantna masiva Raduhe in Velikega Rogataca —, medtem ko je jeseni pot vsako leto zatrpana z lesom, ki ga spravljajo s sedla in zahodnega pobočja Črne na Volovjek in Raka silno opasna za domačina. smrtno nevarna pa za tučca, ki mu niso znane razmere in navade delavcev pri spuščanju lesa. Na mokrih ali pa oledenelih hlohkih si lahko polomiš ude, ali pa te more ubiti hloh, ki si silno brzino pridruži po drči, ki je speljana od sedla do doline po kolovozu in poti. Izogniti se drči skoraj ne moreš, sicer si pa tudi potem v nevarnosti, da te pobije hloh, ki je s primitivne drče zdrknil na strmo pobočje. Če je pot za človeka smrtno nevarna, je za živino sploh nemogoča. Tako stanje traja do pomlad in posledica je, da zastanejo med tem časom vsi trgovski stiki med kraji na obeh straneh sedla, kar se običajno temu huje, če v zimskem času ne obratuje avtobus Ljubljana—Gornji grad—Ljubno. Da se prepreči nesreče, ki bodo pri takem stanju poti neizogibne, je treba izdati energetske ukrepe. Ker nikakor ne gre, da bi se nam Kranjcem in sosedom Štajercem onemogočili s prepovedjo prehoda čez Raka in Volovjek trgovski stiki, turistom in smučarjem pa čez Raka izleti na Veliko planino ali pa v Luče in dalje

Glas upokojeencev

Z veseljem smo zadnjič čitali izjavo g. bana, ki jo je podal o priliki proračunske razprave, da so javni in državni uslužbenici v tem času draginje preslabo plačani, in zdaj pričakujemo, da bodo pristojne instance v tem pogledu napravile red. A če se bodo zviševale plače aktivnim uslužbencem, država in banovina ne smeta pozabiti upokojeencev, ki žive resnično v najhujših razmerah. Draginja je danes tolikšna, da bi moral sluga imeti po 25 letih službe vsaj 1500 din pokojnine, zvišanič vsaj 2000 din, za otroka in za ženo pa vsak po 250 din doklade na mesec. Samo bežen pogled v cene na živilih trgu lahko vsckogar prepriča, da ta zahteva ni pretirana. Upokojeenci upamo, da nas gospodje, ki imajo državno upravo v rokah, pri reševanju perečih vprašanj ne bodo prezrili.

Trgovski napisi in slovensčina

Tam na Karlovski cesti v Ljubljani je lepo urejena mlekarica. Nad izloženima oknom ima nova napisa, napisana z lepo belo oljnato barvo takole: Prodaja mleka, živil in poljske pridelke. Če že mlekarica žrtvuje za lep napis, recimo, deset kvartov, naj bi še desetega žrtvovala za to, da bi napis pregledal nekdo, ki zna slovensko. To je samo eden izmed mnogih napisov, ki kriče po popravi, da te grdo. Mogoče je, da je bila v tem primeru volja najboljša, in je izobrazba ostala daleč za njo. Z nastopom sedanje krize pa smo zagledali po ljubljanskih in tudi po deželskih trgovinah duhovite napise: »Prodajamo le proti gotovini.« To napako pa je gotovo zakrivil tajnik tega ali onega trgovskega združenja, od katerega bi poč lahko pričakovali, da ima jezik v mezinu. Ali je morda že kje na semnju silšal kmet, ki je vprašal: »Koliko pa hočete pro-

neje bridko, a zaman obžalovali. Stopil sem ležeči kamelj na vrat, od tod pa na sedlo, pritrjeno visoko na zajetni grbi. Žival se je po stari navadi dvignila z zadnjimi nogami; izgubil bi bil ravnotežje, da se nisem ujel za dolgo rogovilo na sedlu.

Stisnil sem prijazenmu gostitelju roko, nakar smo se počasi odzibali skozi mesto

Pristanišče v Izmiru

mimo velikega pokopališča, ležečega pod trdnjaviškimi zidovi, na pot proti Kassabi. V jezi sva bila s tovaršem se začelnika, a sva se kaj hitro navadila. Iz zelene doline so se nasmihale ljubke vasice, čepeče v goščavi bujnih nasadov pomaranč, smokvev in dateljnih palm. Preko gričev so se raztezali obsežni vinogradi, polni

proti Logarski dolini, je potrebno lesnim trgovcem prepovedati uporabo edine poti za spravljjanje lesa. Če je mogoče spraviti les s kališkega pobočja po soteski in po potoku, potem se pač more in mora zahtevati isto od onih, ki spravljajo les s sedla ali pa z nasprotnega pobočja. V silno neprijetnem položaju so kmetje ob poti. Ne le, da se jim kvari lastnina (dreve, ograja in bore plodne zemlje), za kar se jim nudi poredkoma sramotna odškodnina, so ljudje in živina v nevarnosti, da jih pobije les, ki drči mimo hiš v dolino. Sestop v dolino jim je mogoče le s kremenjerci (derežami), pa je tedaj, če so drvarji slučajno razpoloženi, da ustavijo za čas spuščanje lesa. Prizadeti posestniki so se že ponovno obrnili na kamniško žandarmerijo s prošnjo za odpomoč, toda vsakokrat brez uspeha. Zato javno prosimo sreski načelstvi v Kamniku in v Gornjem gradu, da dogovorno zaščitita domačine in njih lastnino ter potnike in izletnike. Izlet na Veliko planino čez Raka, Volovjek in Malo planino bi bil zelo priporočljiv, če se upošteva, da je mogoče priti iz Ljubljane na Veliko planino v boro štirih urah. Avtobus, ki odhaja iz Ljubljane za Gornji grad ob 15.45, je že ob 17. pri Logarju v Črni, od koder je v pičlih dveh urah mogoče dostop čez Raka na Veliko planino. Dokler pa je pot v opisanem stanju, je treba izletnikom uporabo te res upoštevanja vredne bližnjice odsvetovati.

Tri rešitve so, da se te nevarne razmere odpravijo:

- 1.) Prepovedati je treba uporabo poti za drvo in za spravljjanje lesa; če to ni mogoče, naj se
- 2.) na stroške lastnikov lesa zgradi nad obstoječo potjo steza, kjer bo potnik varno hodil svojo pot, ali pa naj se
- 3.) zgradi projektirana lučka cesta, za katero se borimo že več ko pol stoletja. Zeleti bi bilo, da Kamničani in Lučani spet ožive akcijo za gradnjo te iz tujskoprometnih vidikov tako zelo važne ceste.

ti kravi?« Tudi naši obrtniki in trgovci so dolžni paziti na lepo izražanje posebno v stvarih, ki so kot napisi dolgi, če ne trajno v rabi. Obrtni odsek na magistratu in menda tudi trgovska in obrtna zbornica pa sta poklicana, da svoje člane tudi v tem pravcu vzgajata. Take sramotne napise, kakor je omenjeni, pa naj ta ali ona oblast odstrani ali pozove prizadete, da napise v določenem roku popravijo. Morda bi bilo celo prav, da pridejo vsi nameravani javni napisi v jezikovno cenzuro obrtne oblasti prve stopnje.

Uredite stanovanja rudarjev!

Rudnik Senovo zaposluje večje število rudarjev, samcev in družinskih očetov. Večina njih ima stanovanje in skupni koloniji na Senovem, ki jih iz zdravstvenohigienskih razlogov stalno pregleduje zdravnik Bratovške skladnice. Okrog 25 rudarjev samcev pa je nastanjenih v bari baraki na Belem pri Malem Kamnu. V tej baraki imajo stanovalci skupna ležišča, ki vse prej zaslužijo kakor ime stanovanja. Teh stanovanj rudniški zdravnik zaradi oddaljenosti redno ne pregleduje. Kdo skrbi za red v tej baraki, nam ni znano. Kdor prestopi prag te barake, se mora začuditi nemarnosti, ki vlada v nji. Tla zelo sličijo tlom živinskega hleva. Posteljno perilo se izmenjuje na poseben način. Rjuha, ki je bila na postelji že 14 dni, ostane na njej še 14 dni, a vrhu nje pride nova, ki naslednjih 14 dni zamenja spodnjo. V bližini so ločena družinska stanovanja. Tudi eno teh stanovanj je za ljudi neprimerno, posebno za rudarja, ki ves božji dan dela in koplje v zatohlih rovih globoko pod zemljo ter je tembolj potreben zdravega in suhega bivališča. V tem stanovanju biva rudar z ženo in štirim nedraslimi otroki. Štirinajstletni sin leži bolan v postelji že več ko mesec dni. Ni

zorečega grozja. Tu in tam je zastrmelja iz gozdica oljk in cipres razkošna vila kakega bogataša ali bogatega evropskega letoviščarja. Izredna je lepota te rodovitne obmorske pokrajine, da skoraj odtehta za vse ostale ogromne predele skalne in puščavske notranjosti Turčije. Preko gorskega sedla za Nif-Daghom smo prijezdili v veliko dolino, ki se razteza daleč

živali. Dostikrat smo jih morali celo za povodce voditi skozi trnjevo grmičje. vendar smo kljub temu prispeli opoldne še dosti čili v vas Dereköj. Dalje nas je vodila še dokaj znoma pot v Alaşehir, kjer smo se temeljito odpočili. Alaşehir je majhno mestec, ki slovi po dobrih rokodelcih železnica, ki ga veže z ostalim svetom in pa veliki rudniki, ležeči nedaleč od tod na severu, mu nudijo še lepo bodočnost. Pri vasi Deliler smo prenočili reko Alaşehir-čaj, kjer smo tudi zapustili dolino in se povzpeli v skale in pešene grče.

Ko nas je drugo jutro pričelo paliti sonce s svojimi neusmiljenimi žarki, smo zašli že daleč v pusto stepsko ravnino Kamele so zmignile korak in pričele leno zibati dolge vratove. Voda se je v pličevnasti posodi tako ogrela, da je postala nepitna, vendar o kakem studencu ni bilo sledu. Bilzu Ušaka smo srečali karavano mezzog, natovorjenih z volno. Naše živali so jih sprejele z besnim rjoვენem ker se niso dovolj umaknili na ozki poti. Komaj smo jih krotili, da jih niso napadle z mogočnimi čeljustmi, vendar je en mezzog moral nadaljevati pot z enim samim uhljem. Ušak je mestec sredi gorske kotlinice. Tu zavije pot dalje proti severu v Kijutahijo. Preostala nam je le slaba steza, ki spremlja železnico; cesta, ki naj bi vezala Ušak z Afyon Karahissariem, še ni dograjena. Založili smo se s svežo pitno vodo in se spustili dalje po kameniti, s trnjejem porasli poti. Spremljali smo železnico, zdaj z leve, zdaj z desne, skozi soteske in grmičje preko peščenih gričev in izsušenih strug udournikov ter tako pozno popoldne dosegli Kučliköj turško vasico, polno kroka in nesnage. Ulice so polne smrada in razcapanih, na pol golih otrok, ki divje kriče zahtevajo: »Bakışlı çeleblim, bakışlı çeleblim«. Komaj smo se jih otepli in ne bi bilo čudo, da bi vel-

čudo, da je dečko postal v tem nezdravem domu bolan — menda ima revmatizem. S sten, ki so zelo vlažne, padajo debele kaplje na lesena tla. Kljub vsem prizadevanjem najemnika je stanovanje vedno

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

Miki 18

Samj ste že v pisnu zasumili tisto vašo slabo lastnost in to je pretirano samoljublje. Močno ste egocentrični in če zaradi svoje trme na zunan je razodenete tiste ga, po čemer vam vpije srce, tedaj iščete vse mogoče izgovore, češ, mrzla sem, hladna nezmožna vdanosti in ljubezni. Pa bo le treba, da pogledate enkrat sebi brez otepšavanja in iskreno v obraz. Izpremenite takoj svoje odnose s prijateljem. Ljubosumni ste na način, ki vam ne dela časti. Nasedate govoricam in potlej z zaključki kar z nekačšno naslado trpinčite samo sebe. S takšno hladnostjo, ki je preučunana in krivična, ga s tem samo odbijate od sebe. Če ga imate radi, pokažite mu to in storite zmerom, kar vam pravijo čustva. Bodite naravnj in verujte v nujnosti življenja. V vas je dosti, dosti osrečujoče vdane ženskosti — privoščite ji vendar tistemu, za katerega ste prepričani, da ima do nje pravico. Pustite pretvarjanja in komedije, zaživite iskreno in naravno, iz dna sebe! Pa oglasite se še kaj o priliki.

Hrepenenje 1940

Kako naj vam razodenem, da li vas ima zaročenec rad in koliko? Zdi se pa, da vas ima, če piše o tako resnih rečeh s takšno resnostjo. K pisavi ni kaj reči. Dober, skrben človek, ki vas najbrž ne bo razočaral. Naj bo vašina prva skrb, da se čim prej snideta, ker daljša razdvaža še tako zvesta in velika čustva.

Skupnost — Metlika

Ta človek je res že na prvi pogled oblastne narave, pa ga boste vendar ugnala, že zaradi njegove mladosti. Ne pokažite mu, da se ga bojite. Mirni ljubovalno vztrajajte na svojem mestu, kakor da se ni ničesar zgodilo, pa se bo na mah izpremenil. Prav za prav je potreben palice. Drugače pa je treba pripomniti, da za minuto pomenka kar preveč vprašujeta.

Tretjič

Ni nobene posebne zapreke na pogled. Drug drugega v lepem soglasju izpopolnjujeta. Toda, odkod naj naša rubrika daje garancijo oziroma jamstvo za vajino sožitje? Vaša bolezen je pomanjkanje samostojnosti v mišljenju in zaključkih. Poslušajte glas srca in se ravnajte po njem. Ne bo vas ta glas speljal na krivo pot, če boste ostali sami sebi zvesti in iskreni.

Ranjeno življenje

Tako lepo, ampak tudi tako pestimistično ste napisali o svojih težavah. Pretiravate in nestrpnj ste. Za nobeno ceno ne vrzite puške v koruzo. Da bi zdaj, na eredi poti obupali — nikoli in nikdar. Treba vam je še več vere in fanatizma v končno zmago. Vztrajnost in pogum vas bosta dovedla do nje. Lahko verjamete, da niste tisti, ki bi omahnil in padel. V vas je energije dovolj, odporne sile proti preizkušnjam tudi na pretek, samo malce preradi se vdajate svojim čustvom, preobličja sentimenta vaš zavajja v mračna razpoloženja. Naj vas do cilja vodi hladen razum, za vse ostalo je še potlej dosti prilike. Še enkrat: pogum! Čim težja bo pot do uspeha, tem slajši bodo potlej nje ga sadovi! Oglasite se še!

Nova sreča 39

Takšnilne preprički so zlasti v vajinih letih skoraj nelozgibni. Seveda, oba sta trmasta, potlej pa nobeden neče popustiti. Seveda je zelo vzgojno, da vztrajate vi sami najdlje, seveda, če pa bi storili s tem krivico, potem lepo priznajte. Če se bosta cenila, bodo takšne semce pripeljale še do ubranejšega sožitja. Prijateljica je kljubovalna narave, drugače pa zelo simpatična in dobrosrčna, četudi nemara svojih dobrih stranj včasih nalašč ne pokaže. Za kakšen resen razdor po poroženih podatkih ni povoda.

Erich

V tujem jeziku nič. Ali ne veste, da je pisana rubrika slovensko v slovenskem listu slovenske dežele v jugoslovenski državi?

viašno. Naj bi rudniška uprava ob tako skromnih plačah uredila svojim rudarjem vsaj udobna in higienska stanovanja, zakaj, kjer domuje nesnaga in vlaga, je legio raznih bolezni.

Marica

Malo več odpustljivosti in razumevanja. Čemu toliko uzalženega ponosa, s čemer si samo slabšate položaj. Saj se bo sam

od sebe umirila. Ima pač slabosti kot vsak. Če ga imate radi, potem vam je pri srcu tak, kakršen je. Z vdanostjo, ki pa naj ne bo vsiljiva, in z lepo besedo mu se slabosti počasi odpravite. Ne pokažite nikoli ljubosumnosti! Z brezbrižnostjo ga boste vnovič priklenili.

MARK TWAIN

Znanj ameriški humorist Mark Twain je vedno rad pogledal za lepimi ženskami. Nekoč ga je razjarjena opozorila njegova boljša polovica: »Dragi Mark, čim opaziš kje kako lepo žensko, na mah pozabiš, da si poročen.« »Vas se, dragica, ravno takrat se tega spominim,« ji odvrne Twain.

Mačke na straži

Mačke spadajo med tiste vrste domačih živali, ki imajo med ljudmi gotovo najmanj toliko sovražnikov kakor prijateljev. Čeprav nam delajo vse mogoče usluge. Mačka ni samo skromna, z malim zadovoljna pomočnica v hišnem gospodarstvu temveč vrši tudi nekatere važne, spoštovanja vredne funkcije, za katere ji gre vse priznanje in čast.

Francoška državna tiskarna na primer vzdržuje veliko število mačk, da čuvajo skladišče papirja pred mišmi in podganami. Za to službo mačke kajpak ne prejema-

semplarjev ter jih ločili od luči in toplote. Štiri petine teh mačk je posinilo, one, ki so preživele eksperiment, pa so dobile krzno, debelo, kakor ga ima severni medved. Uhlji so jim kmalu potonili v debelem kožuhi, ki jim je prekril glave, repovi so jim postali kratki in kosmati, njihove fine brčice pa so se spremenile v goste in velike brke. Mačke, ki žive po hladilnicah, so najbolj odporne.

Precej lažji posel imajo mačke, ki čuvajo pisma in pakete po poštnih uradih v Ameriki. Čeprav se zdj mačka na prvi

jonikake mezde, stroški za prehrano in plača njihovim čuvajem pa tvorijo redne postavke v proračunu tiskarne. Dokler je bil Dunaj prestolnica neodvisne Avstrije, je dunajska občina prav tako imela uradne mačke, za katere je skrbelo. Uprave posameznih angleških železnice vzdržujejo mačke, da stražijo tovore žita na skladiščih, ki jih mora železnica prepeljati. Poseben sloves uživajo mačke v londonških ladjedelnicah, o katerih pravijo, da so tako dobro organizirane, da bi ne bilo nič čudnega, če bi lepeza dne stopile v štrajk.

Važno mesto zavzamejo v hladilnicah po velikih mestih, kaj se jim zaupana razna živila v varstvo. Prvotno je vladalo mnenje, da je stalna temperatura 6 stopinj dovolj nizka, da jih obvaruje vseh škodljivcev. Izkazalo na se je, da se znajo podgane vsemu prilagoditi in da so se v tem mrazu počutile tako dobro, kakor da žive v niem že nekaj generacij. V hladilnicah so našle dovolj hrane, sretno pa so se znale izogibati strupom in pa tem, ki so jim jih nastavljali. Tedaj je nekdo prišel na misel, da bi potkusil, ali se tudi mačke lahko privadijo tej stalni temperaturi. Izbrali so nekaj najmočnejših ek-

pogled ustvarjena samo zato da se sonči na prasu ali da prede v svojem zapečku, se z občudovanja vredno prilagodljivostjo privadi nočnemu življenju vlemesta. Nedavno je neka velika londonska manufakturna tvrdka objavila izraze svojega žalovanja nad smrtjo svoje najbolj izkušene mačke. Ta objava je povzročila v javnosti precej začudenja, pa celo ogorčenja, dokler ni tvrdka v listih obrazložila stvari. Za mačjo službo po prodajalnah in skladiščih velikih manufakturnih podjetij so sposobne samo mačke s specialno strokovno dressuro. Med tem ko prezanjajo miši in podgane, ne smejo hoditi po blagovih, da jih ne opraskajo in ne pokvarijo. Mačka, za katero je tvrdka žalovala, je to težko, odgovorno službo odlično vršila dolgo vrsto let.

Kar se tiče mačk, se človeštvo deli na dva dela: na one, ki imajo mačke radi, in na one, ki jih ne morejo trpeti. Se težje pa je bilo mačkam v srednjem veku, ko je vladala vera, da so mačke služabnice hudice in da so v sporazumu s čarovnicami. Znanost je med tem razpršila legendo, mačke pa doslej še niso prejele priznanja za svoje marljivo delo človeštvu v korist.

blodi v gneči pomandrali kakega kričarja s svojimi mogočnimi kopiti.

V mrazu smo se spustili z gorske poti v široko kotlino na glavno cesto, po kateri smo v hitrem teku prispeli v mesto Afyon Karahissar. Že od daleč so nas pozdravljali s sklokih minaretov zategli spevi muezinov: čas molitve. Pobožnejši Mohamedovi verniki so razvili molilne preproge in se pričeli klanjati, obrnjeni proti vzhodu. Naše kamele se niso dosti menile za njihovo versko gorečnost ter kar preko njih nadaljevale svojo pot. Prenočili smo v hanu, dočim smo živali oddali v mestni karavanseraj. Afyon Karahissar je važno zgodovinsko mesto, kar svedočijo mogočne, že razpadajoče utrdbe bivših gospodarjev seldžukov, v katerih zdaj kraljujejo sove in mrhovinarji. Tu je imel važno oporišče Kemal paša, preden je z mladotursko revolucijo strl tisočletno osmansko carstvo ter postal diktator in reformator Turčije. Mesto deloma obdaja razpadajoče obzidje. Zarito je v skalne bregove ugaslih ognjenikov in od daleč naključje ogromnih kamenitih kvadratov, razmetanih po pešeni kotlini. Posebno je važno po prastari karavanski poti, ki drži na jugovzhod skozi Adano v Sirijo in še daleč tja v Perzijo in Indijo.

Po tej cesti smo nadaljevali pot v Čal, kjer smo zavili na sever skozi divje gorove Emir v Asirije. Na skalni stezi smo morali z vsjo previdnostjo voditi velblode, da niso zdrknili v prepad, ki je zdaj pa zdaj zavezal pred nami. Po tem izredno mučnem prehodu smo se spustili nizdol v pešeno ravan Hadži Amar. Pustinjno spremlja rečica do žilva v Sakarjjo, ob kateri leži vas Hadži Ali Ogju, ki nam je nudila prenočišče za slabo prespano noč. Mučili so nas roji moskitov iz velikega množevlja, ki se razteza ob Sakarjji. Bila je še noč, ko smo se dvignili s trdega ležišča na preprugi; zajahali smo zveste ži-

vaji in jih še nespočite tirali dalje. Mesec je sipal svoj blede soj na pešeno pokrajino. Najin sopotnik je vzel v roke gitaro in v mesečino so zadoneli zvoki popotne pesmi. Zapeli smo slovensko pesem, da se odmevalo čez ravan, naše misli pa so se dvignile domov, v zeleno Slovenijo. Zavili smo v sotesko. Pod nami je bučala razbesnela reka. Stopili smo z velblodov in jih počasi vodili za povodce po strmi poti. Pri vasi Turk-Tahadžir smo zapustili sotesko in se vzpeli preko pobočja do rečice Iliža-čaj. Ostrmel sem ob pogledu na nelzerno navadno Slane puščave, ki se je belila v rednogled v svojem nemem veličastju in nas strašila s počasnim molkom. Sprva smo jezili ob rečici po gričih, ki so nekaki stražni mejniki, toda z vasjo Güselde-Kaleköi smo zapustili zadnja pobočja in kamele so široko zakoračile v pesek.

Pred nami se je razprostiral, do kamor je segel pogled, sam pesek, sama bleščača ravnina, kateri je dalo tu pa tam malo življenja trdovratno se upirajoče trnje. Pozno popoldne nam je pošla voda in predali smo se na milost in nemilost pripekajočemu soncu. Priganjali smo živali in jih tepli, da so dirjale ko za stavo, a ko da se je vse zaklelo, niti oaze, ne drevesa, a o kakki naselbini ni bilo govora. Kljub solji ježi in silni žejni smo ob pogledu na vas Čakal-köi začeli vriskati od veselja. Ne, ni bila fata morgana, bila je prava, ljubka orientalska vasica, čepeča tesno ob vznožju gričev, kjer se konča Slana puščava. Po kratkem počitku smo se dvignili dalje in prispeli ob rečici do jezera Mokan, katerega loči z nekoliko višje ležečim jezerom Emir dvina gorska vasica Burzal. Spet smo zašli v sotesko, ki se je nanašala široko odprla in pred nami je zableščala v tsočih lučih prestolnica Turčije — Ankara.

Po ženskem svetu

Dekle v obrtnem poklicu

Ali se vozite kdaj s tramvajem, ki prihaja v jutranjih urah iz Ljubljanskih predmestij ali okolice v mesto? Če se, se vam gotovo večkrat ustavi oko na mladih dekletih, ki polnijo vozove in se skoraj vse poznajo med seboj. Takoj jih lahko ločite v tri skupine. Djalčinje imajo aktivke, so lidno so oblečene, pogovarjajo se o šoli. Nobena nič ne zna, lekcije se pogledala ni, vse se boje — če bi človek sodil šolo po teh pogovorih, bi se moral čuditi: kako sploh katera izdela, čemu sploh hodijo v šolo... Hvala bogu, da je resnica drugačna. Drugo skupino predstavljajo slabo oblečena dekleta, skromno počesana, v papirčku nosijo kruhek za dojučnik — to so šiviljske in modistovske vajenke. Bledi so njihovi obrazi in usmiljenje vam vzbujajo; še pogovarjati se ne znajo veselo. Vse drugačne so njih starejše tovarišice. Lepo so oblečene, skrbno počesane in po obrazu negovane. Večinoma stoji sredi voza, pomekale bi si plašče, če bi sedle. Njih pogovori so vedri: o plesih, izletih, zlasti pa o oblekah in klobukih, tudi o fantih radi čebljajo. To so pomočnice pri šiviljah, modistkah, pletljah in trgovinah ter v česalnih salonih. Ob sobotah ali prvega dobivajo plačo, zato ima njih vsakdanja pot v mesto svoj smoter.

Ali ni lepo: rdeče ustnice, rdeča lička, tanke obrvi — saj ne ve, da naravna barva kože pod ušesi in po vratu izdaja bledico, bolezen... Pa življenje je kratko, zdaj ga mora užiti. Kako hitro je minila mladost njenima tovarišicama: Ivana se je omožila, mož je v tovarni, otrok... konec je njenih toalet; Ina je stara 30 let, nič več se ji ne ljubi, zadovoljna je, da ima doma svojo sobico in ob nedeljah prost dan — vedno nosi isto obleko. Tako poteka mladost naših deklet, ki so

skupine na razpolago mesta v spainem vozu, dame pa si morajo iskati prostora po natlačeni kopeh in so lahko vesele, če najdejo kotiček, kjer lahko za urico zasijajo očmi. Podobno so razmere, kar se tiče poslovnih potovanj, saj so žene v Nemčiji

Malo razgovora

Uradnici, ki želi kuhalnico zamenjati za pero

Z vsemi tožbami, ki jih navajate, se strijnim, samo zaključek ni pravičen. Res je, poročene uradnice smo slabše plačane in to brikdo občutimo, moramo pa naglašati, da vedno izpolnjujemo svoje dolžnosti, o čemer pričajo naše službeneocene. Res je tudi, kar sem že večkrat skusila, da se naši stanovski tovariši pri delitvi dela nikdar ne domislijo naših slabih plač ter se nikdar ne pomislijo, naložiti nam več in slabšega dela kakor sebi. To je dobro za nas, ravno zaradi tega vedno in vsak čas lahko dvignemo svoj glas po izenačenju naših prejemkov. Nihče nam ne more odrekati pravic do njih. Brikda resnica je tudi kar pišete o porodniških dopustih. Krivično je, da nam pred porodno ne priznajo dopusta in da nas po porodu prehitro tirajo na delo. Če bi vsak drugi porod odpadel na možje, bi bilo to morda drugače. Morda do drugega časa poroda vohbe ne bi več prišlo! Res je tudi, da prihajamo izmučene domov iz službe. Če pa dobro premislite, ali nas res toliko ubija delo v uradih? Nas ne muči mnogo bolj skrb za obstanek naše družine? Mislite samo, kako lepo bi bilo, iti v urad brez gmotnih skrbi, ki as žulijo danedanes za vsakdanji kruh, da o obutvi in obleki ne govorim!

Služkinje, ki jim prepustimo delo doma, so poglavje zase. Sposobnih ne moremo najeti, ker jih plačati ne moremo. V službo moramo sprejeti nevede ženske, ki jih moramo učiti najprimitivnejših pravil gospodinjstva. Na naši težko pridobljeni imovini se vežbajo v gospodinjstkih delih, in ko znajo, si poiščejo boljše plačilni mest. Kako lepo bi bilo iti v službo, če bi imela zavest, da imamo doma dobre možje, ki bo naša navodila točno izvršila! Ti nedostatkij nas ubijajo, ne pa delo v uradih. Če so otroci že zaspani, ko pridem iz služ-

be, še ni največje hudo. Leta hitro minevajo, otroci rastejo, in če si znam urediti vse drugo, bom imela red tudi v tem, da jim bom nudila, kolikor bo v moji moči. Zaradi vseh teh težav pa ne smemo iskati rešitve v pobegu iz služb, češ, dajte mo- žu več, pa grem iz službe! To je popolnoma napačno stališče. Zahtevati moramo vse, kar nam pripada, ne pa se še temu odrekati, kar že imamo. Podoba je, da imate dobrega moža, ker bi se rajši zatekli v domače okrilje, kjer bi vam bilo ugodno pod njegovo zaščito — če bi on imel toliko prejemkov, da bi vam lahko nudil udoben dom. Ravno zaradi takšnih žen, ki so se ugodno poročile in so pozabile na tovarišice, ki se jim slabo godi, se žene v javnem življenju ne moremo uveljaviti. Pomislite na tovarišice, ki imajo mogoče bolne mčze, ki so bili predčasno upokojeni, pomislite na one, ki so sebični, zapravljivi, skopuhi. Bo tem tovarišicam pomagano, če bodo dobili njihovi možje več?

Kaj bo z našimi hčerkami, ko dorastejo? Ali naj njihova bodočnost zavisi samo od slučaja, od dobre poroke? To je nesigurna bodočnost. Me moramo našim hčerkam osigurati njihov položaj v življenju. Doba starih tetk je za nami! Moja hčerka naj si lahko svobodno izbere poklic, delo, ki jo veseli, pri tem pa se ji naj ne stavijo barikade samo zaradi tega, ker je ženskega spola. Če jo bo veselila kuhalnica bolj nego pero, bo stvar tudi v redu. Zaradi tega pa naj ne bo skuharica — merilo za vsa bitja ženskega spola.

Prepričana sem, da bo tok časa izgledil vse, kar nas žene muči, me pa moramo po svojih močeh ta razvoj pospešiti, ne pa vreči puške v koruzo in pobegniti s pozorišča.

Tudi poročena uradnica

Jane Addams

Ko si je delavsko gibanje v evropskih državah že davno priborilo zakonito pravico do socialne pomoči v primerih nezgode, bolezni in smrti in ko je žensko gibanje v državah na tej strani velikega oceana že davno z uspehom postavljalo zahteve po varstvu matere in otroka, je bilo v bogati Ameriki še dolgo vse odvisno od privatne iniciative in samopomoči delovnega ljudstva.

Lansko leto je Amerika praznovala osemdesetletnico ene najplemenitejših svojih hčera, Jane Addamsove. Ustanovila je eno najpomembnejših socialnih institucij v Ameriki, tako imenovani Hull-Hous settlement, v času, ko je silno budo kot nasprotje silnemu bogastvu Amerike zakonodajna puščala še popolnoma v nemar. — Življenje in delovanje Jane Addamsove očituje po čistosti svojih nagibov nekaj apostolskega. Dasi iz premožne rodbine, je zgodaj spoznala smoter svojega življenja v delu za najbednejše in najbolj zapuščene in je to svojo nalogo smatrala kot nekaj svetega in vzvišenega, kot religijo svojega življenja. Ta življenjski smoter si je oblikovala na podlagi opazovanja svoje okolice, bil pa je tudi sad notranjega razmišljanja o smislu in smotru človeškega življenja.

Ko je dovršila vseučilišče, je mnogo potovala po Franciji, Angliji in Italiji, kjer je proučevala umetnost in življenje. Vedno bolj je spoznavala nesmiselnost vsega umetniškega in intelektualnega stremeljenja, če se ne odraža v resničnem življenju. Večkrat je bila v Londonu, kjer se ji je porodil načrt za uredničenje njene davne želje po socialnem delu med ubogimi. Sklenila je, da najame v najrevnejšem delu Chicaga hišo, kjer bodo našli revni in zapuščeni zatočišče, a mlada dekleta, ki se posvečajo izključno študiju, je nameravala pritegniti k sodelovanju, da spoznajo resnično življenje z vsemi njegovimi senčnimi stranmi ter v delu najdejo smoter svojega življenja. To je bil začetek socialne ustanove Hull-Housa. To je bil neke vrste zavod v velikem slogu, ki je začel delovati leta 1889, ko v Ameriki še ni bilo sledu o socialnem skrbstvu. Pozneje je ta zavod obsegal cel kompleks poslopij in je vedno bolj širil svoj delokrog. Take ustanove so pozneje zrastle po vseh večjih krajih Amerike. Jane Addams si je takoj ob začetku svojega dela začela program: njena ustanova bodi središče za višje kulturno in socialno življenje, s socialnimi in humanitarnimi nalogami. Kot sredstvo za sistematično delo v tem pravcu naj služijo proučevanje delavskih razmer v industrijskih krajih Amerike. Na tem programu je začela Jane Addams takoj delati z dvema svojima prijateljicama s požitvovalnostjo, ki se ni strašila nobenega napora. Odrpila je vrata najrevnejšim in imela dan za dnem priliko, spoznavati strašno materialno in moralno budo, v kateri je živela njena okolica.

Med prvimi, ki so bili deležni njene zaščite, so bili otroci. Komaj je prišla, že so ji prinesli šest mesecev starega dojenčka, ki ga je zavrgla mati. Kmalu nato je vzela v oskrbo nezakonsko mater z otrokom, ki jo je njena okolica zavrgla in prepustila najhujši bedi. Poharala je s ceste otroke staršev, ki so bili vse dan zaposleni, in jim nudila zavetje in hrano. Kmalu so bili najmlajši med tem neboljenci zbrani v otroškem vrtcu pod varstvom požitvovalne sotrudnice, a za otroke je odprla razrede, kjer so se učili vsega potrebnega. Še zdaj prirejajo ženski klub, ki imajo svoje prostore v Hull-Housu, vsako leto meseca maja otroško svečanost, ki je za prebivalce zavoda najprijetnejši dogodek v letu. — Vendar je skrb in delo nasebine posvečeno predvsem odraslim z mnogimi sodelavci, ki si jih je znala Jane Addams pridobiti iz vseh stanov prebivalstva mesta Chicaga in ki so imeli namen, spopolniti splošno in strokovno izobraževanje delavstva, kar je bilo važno za zboljšanje položaja v marsikaterem primeru. Tu so predavali brezplačno požitvovalni zdravniški, profesorski, učiteljski, juristi, politiki, literaturi, higieni, gospodarstvu, zakonodaji. Za prijelcne, ki niso znali angleškega jezika, so se trajno vršili tečajji iz angleščine, katere so posevali delavci iz vseh krajev sveta. Čikaška univerza je na njeno pobudo prejevala vsako soboto zelo obiskana ljudska predavanja. Za dekleta in matere je prirejal zavod tečaje iz gospodinjstva, higiene in vzgoje. Delavcem je bila na razpolago knjižnica in čitalnica brezplačno, pa tudi gledališka dvorana in telovadnica. Prav tako imajo tam svojo knjižnico tudi otroci in lutkovno gledališče.

Delokrog Hull-Housa je skoraj neomejen, kakor je tudi brezmejna želja njegove ustanoviteljice, pomagati gospodarsko šibkim slojem. Zanimivo je zlasti, kako se je skušala poglabiti v vsak primer bede, v vsako novo obliko socialne krivdnosti, katero je imela tako često priliko srečati v svojem življenju. Kmalu je spoznala pomankljivost socialnega dela, če ni smotrnou usmerjeno in mu manjka koncentracija. Prav tako je spoznala, da samo zasebna dohodljivost ne zadostuje za uspešno pomoč, temveč da je nujno potrebno sodelovanje s strani javne uprave. Začela je vztrajno delati za uredničenje tega svojega stremeljenja s prirejanjem predavanj in diskusij ter opozarjati široo javnost in odločujoče kroge na nujnost tega problema. Tako se je na njeno pobudo sestala

Drugačna je pot teh vajenk in pomočnic zvečer, ko se vračajo. Vajenke so še bolj blede in upadle, toda v pogovoru so živahnjše. Saj gredo v svobodo, domov, kjer jih bo mati sprejela s prijazno besedo in na mlzo jim bo postavila krožnik ali skodelico večerje. Skromna bo ta jed, saj dekleta samo še nič ne zasluži, toda beseda je topla in nihče ji ne očita, če se pri mizi ali pri štedilniku malo zasedi. Joj, kakšno je ves dan! V temni delavnici sedi, v prahu in pri umetni luči, ali pa mora v mrazu tekatii po trgovinah. Pa nikoli ne pride o pravem času, nikoli nič prav ne prinese, vedno je nerodna, počasna. Če se pred mojs-trico ali pomočnico zagovarja, je jezicna in predrzna; če molči, je potuhnjena in hinavska. Koliko čimveč raztrga, oblek ponosi? In toliko lepah oblek in klobukov gre skozi njene mlade roke mimo njenih poželjivih oči. Čez dve, tri leta bo tudi ona nekaj zaslužila, toda njena sedanost je tako brikda in trpljenje bo tako nedogledno dolgo, da na rešitev ne misli.

Tudi pomočnice se vračajo zvečer. Nestrpne so v tramvaju, komaj čakajo svoje postaje. Doma se bo začelo življenje za nje same. Marsikatera nese zavitek, zvečer bo delala obleko, klobuk, žemper sebi. Sebi, ne drugim. Saj dobiva plačo. Ne ravno plače, plačico. Nekaj mora dati materi za hrano, ne mnogo, saj nimá, pa tudi za jed ji ni. Bolj ji je potrebna toaleta in kozmetika. To ji da dvojno zadoščanje: elegantna je, kakor ve, da zahteva moda in tudi revščina in bolehnost se pokrjeje in zakrkniva.

se posvetile obrti. Brez samozavesti, brez smisla in veselja za delo. In danes, ko so mezde z ozirom na življenjske potrebe, več ko nezadostne, je njih življenje še težje. Kakšno pokolenje bodo dale narodu te mlade delavke, ki bodo jutri matere in ki tako izgubljajo svoje šibke, mlade sile? Vsaktere boleznii se z lahkoto vgnezdijo v njih neodporni, izčrpani organizem. Ali bi ne bili potrebni posebni domovi, v planinah, ob morju ali vsaj na deželi, kjer bi si v času dopusta vsaj malo okrepile šibko zdravje?

Inspekcija dela, ki ima nalogo, da nadzira delovne pogoje, bi morala marsikje zahtevati preureditev delavnic v higieniskem smislu. Gospodarji, ki zadržujejo zlasti vaje- kne preko delovnega časa in jim nalagajo vsaktere pospravljanje pozno v noč, bi morali biti prav tako pod nadzorom.

Največja krivda, da imajo naše obrtne nameštence tako težko življenje, je na njih samih. Ko bi doumlele pomen svojih strokovnih organizacij in bi v večjem številu vstopale v odbore, bi dosegle marsikatero izboljšanje svojega položaja. Pri tem bi do- bile tudi drugi odnos do svojega dela; vzljub- bile bi svojo stroko, v delu bi ne videli le prisilne poti za preživljanje, morda celo samo do možitve. Organizirana obrtna nameščenka, ki bi se zavedala svojega pokle- nega položaja, bi videla v svojem delu živ- lensko nujnost, spoznala bi potrebo svoje stroke in bila bi ponosna na to, da je ona enakou vreden del velikega delavnega kolek- tiva.

Žena in spalni voz

Zanimivo vprašanje, ki so ga sprožile po vojni nastale razmere v Nemčiji

V nemških listih se je nedavno pojavila svojevrstna debata, ki je nadvse značilna za drobne križe in težave, s kakršnimi ima v vojnem času opraviti vsaka država. Nemčija je od nekaj slovela kot država vzorno urejenega prometa in visoko razvite tujskoprometne propagande. Na vseh večjih postajah ob pomembnejših železniških progah so bile napisane, ki najjavljajo odhod brzih vlakov, po navadi pristavljene še pripombe: »Mesta v spalinih vozovih so še na razpolago. Potnik je lahko v zadnjem trenutku prišel na kolodvor, skočil na vlak in sprevodnik v spalnem vozu mu je po želji postregel z ležiščem. Odkar je izbruhnila vojna, pa se je število spalinih vozov občutno skrdilo in počasi se je uveljavila navada, da si ljudje, ki morajo njuno na pot ter imajo trdnje načrte, že dva, tri tedne pred odhodom zagotove posteljo v vlak. Kdor mora iznenada za poslom ali poklicem, se mora največkrat zadovoljiti s kakšnim kotičkom v prenapolnem vlaku, ker je spalni voz že zdavnaj zaseden in bi zaman iskal na kolodvoru starega, priljubljenega opozorila, da so mesta še na razpolago. Letošnjo zimo je bila nemška družba za spalne vozove še v toliko večji zadregi, ker so dan za dnem

navaljevale na vlake velike trupe smučarjev in smučark. Družba si je iz zagate pomagala na preprost način, da je ženam prepovedala uporabo spalinih voz.

Ta odredba je med nemškimi žensstvom, pa tudi med potujočim občinstvom sploh, naletela na upravičeno kritiko. Da odpravi naval na spalne vozove, je družba imela dvojno na izbiro. Najbližja je bila peč misel, naj bi se postelja v vlak u nudila na razpolago samo tistemu potniku — ne glede na spol —, ki bi se izkazal za uradnim potrdilom, da je njegovo potovanje resnično nujno, da bi se na ta način uvedlo pravično razlikovanje med človekom, ki ga dolžnost kliče na pot, in izletnikom, ki ga potuje le za zabavo. S takšnim načinom omejitve, tako so računala oblastva, pa bi se odprla nova povenjen papirja, kakršne se razvijajo na vse strani, zlorabe pa bi še vendar ne bile izključene. A ko se je družba odločila za to najpreprostejšo rešitev, da je ženam zapra vstop v spalne vozove, so številni primeri pokazali, da bo treba poslati drugačen način.

Skupina gledaliških igralcev se je na primer odločila, da obišče neko oddaljeno gamiziješko mesto in gostuje z nastopom pred vojakii. V vlakii so možkim članom

poseben odbor, ki naj bi izdelal program po njeni zamisli. Kot najvažnejšo nalogo si je nadel ta odbor sistematično skrb za brezposelne, kajti prav v tistem času je bilo, kakor še mnogokrat pozneje ravno to vprašanje najbolj pereče. V delavskih okrajih mesta so odprli posebne poslovalnice za podeljevanje podpov, zlasti pa za priskrbovanje službe. Oskrbovali so tudi stanovanja za tiste, ki zaradi pomankljanja zaslužka niso imeli streme. V zavodu samem je našlo mnogo žen brez doma varno zatočišče. Osnovala se je posredovalnica za delo in začela takoj poslovati z velikim uspehom. To so bili začetki organizirane socialno-skrbštvenege dela. Da bi se mu mogla Jane Addams uspešneje posvetiti, je začela študirati probleme narodnega gospodarstva, v spoznanju, da se mora vsako smotno delo postaviti na znanstveno podlago. Vendar prvi sama, da ji je bil pri vsem njenem delu najzanes- ljivejši vodnik poznavanje resničnega življenja.

Vobče si je ta nemavdna žena pridobila večje socialne političarke. Sprevidela je, mnogo zaslug za socialno zakonodajo, zaradi česar so ji nadeli v Ameriki ime naj- daja največja požitvovalnost peodina ne prinaša dosti koristi, če nima zaslombe v zakonodaji. Zato je začel zavod vztrajno in sistematično proučevati socialna vprašanja in kerati študijem po državah, ki je vladal v industrijskem življenju ge-

de na delavske razmere. Zlasti je preisko- vala delo otrok, ki so umirali zaradi pre- obremenjenosti no tovarnih. Pri tem so naleteli na strobočne primere brezbrin- nega izkoriščanja. Ker so bili podobni neomejeni nikomur odgovorni gospodarji, so bile vnašne in druge hčienke naprave skrajno pomankljive zaradi česar so bile nesreče zelo pogoste. Da ni bilo v takih primerih podjetniku treba plačevati zdraviljenja, je prišlo stare otrok da so se obvezali, da ne bodo zahtevali nobene odškodnine v primeru onesrečenja. Ko je vse to spoznala na konkretnih primerih, je tri mesece prirejela vsik večer predavanja v vseh mestnih okrajih, da je opozarjala javnost na poglobne posledice zaposlenja otrok. Obenem je začela boj proti nočnemu delu žen in proti predolgemu delovne- mu času. V tem boju so jo krepko pod- pirale strokovne delavske organizacije. Ko je stvar dozorela, so se skupno obrnili na parlament. Uspeh ni izostal. Prvo, kar so dosegli, je bila odprava zaposlitve otrok po tovarnah. Takoj, ko je zakon stopil v veljavo, je bila imenovana inspektorica in 20 pomočnic, ki so skrbele, da se je zakon tudi res spoštoval. Jurist, ki je stanoval v Hull-Housu je v spornih primerih brezplačno zastopal delavce pred sodiščem.

Kljub požitvovalnosti in nesebičnosti, s katero se je posvečala Addamsova delu za socialno zakonodajo, je bila tudi v svojih lastnih življenjskih okoliščinah — zlasti ko je

Kruh po pekarnah

Dovolite, gospod urednik par vrstic kot odgovor stalne kuipovalke kruha in več- letne gospodinje, ki danes tudi ne more več kruha pri peku kupovati, na pritožbo ljubljanskih pekov zaradi 75odstotnega padca prodaje.

Do konca januarja letos so peki pekli koruzen kruh, ki je bil dobro pečen in užiten. Kmalu po izdaji krušnih kart so pa začeli peči kruh, ki ima le leno skorjo. sredica kruha pa je nenprečena, lepljiva. zato tudi težko prebavljiva. Nimam namena raziskovati, ali je temu kriva kakšna druga primes ali premalo pečen kruh. da laže odgovorja predpisani težji, pribiti hočem le, da uživanje takega kruha ni zdravju koristno in da najbrže v tem tiči glavni vzrok padca prodaje. Kruh naj bo pečen tako, kakor je potrebno, pa ga bo- mo kupovali. Ker je cena takozvanemu ljudskemu kruhu že itak več kakor visoka, upam, da je zahteva kupecv povsem upravičena.

Vsakdo rajši kupi, če ne more speči kruha doma, eventualno koruzno moko in skruha žzance, četudi niso najboljši nadomestek kruha, so pa še vedno dokaj cenejši od kruha, in kar je glavno, zdravju neškodljivi. — Zahteva pekov, naj bi se skrdila že itak premala količina, mesečno 4 kg moke na osebo, na 2 kg, je vse graje vredna poteza, ki bi pa pekom, tudi če bi se ta njihova želja izpolnila, ne prinesla zaželenega učinka, da bi se prodaja dvignila, dokler ne bo kruh tako pečen, kakor mora biti, da je užiten in zdravju neškodljiv. Koruzen kruh ni slab, četudi je samo toliko pšenične moke prideljane, da testo skupaj drži, samo pečen mora biti znatno bolj kakor kruh iz same pšenične moke. Losična posledica je, da čim dalje se kruh peče, tem lažji je. Toda kar mora biti, mora biti, pa naj bo teža kakršna hoče.

Kruh mora biti zadostno pečen, da je užiten in neškodljiv. Če bo kruh dobro pečen, se bo tudi prodaja dvignila. J. M.

Krušne karte in postrežnice

Sistem krušnih kart, s katerim preživ- ljamo razne križe in težave, je prizade- jal neroden udarec tudi pripadnicam ene- ga najbolj siromašnih poklicev — postre- žnicam. To so po večini dobre, poštene de- lavke, pogostokrat matere številnih siro- mašnih družin, ki jim je dobršen del za- služka bolj ali manj izdatna malica s ko- som kruha, pri kateri si rade kaj pritr- ga-jo od ust, da ponesejo otrokom domov.

Kakor je znano, se dele krušne karte po človekovem bivališču. Postrežnica pa pogostokrat hodi od družine do družine, dela danes nekaj ur tu, popjutrišnjem spet

kje drugje, kakor že nanesejo razmere. Njeno delo je najtežje v hiši, zanje hrani- jo gospodinje perilo, čiščenje parketov, sekanje drv, donajanje premoga itd. Samo po sebi se razume, da je človek pri takem delu potreben okrepčila, gospodi- nje pa so se znašle zdaj v neprijetni za- gati. Kako naj svoji delavki odrežejo ve- lik kos kruha, če je za moka tako strogo odmerjena in za postrežnico ni nobene- ga deleža med kartami, ki jih je prejela za družino? Da bi postrežnica nosila s seboj odrezke krušnih kart in jih izročala delodajalki, kadar bi prejela malico, je pa spet neljudskost, ker vsaka gospodinja kupuje živila pri drugem trgovcu, karte pa so veljavne samo na en naslov.

Zelodec siromašnih spada v vsaki pa- metni državni politiki med tiste organe, ki jim morajo odločujoče posevečati največ skrbne pozornosti. Zato bi bilo prav, da se popravi krivica, ki jo je sistem kruš- nih kart prizadejal postrežnicam. Korek- ture bodo itak še znerom sproti potreb- ne in bo dovolj prilike za to. J. P.

Uspehi na šolah

Ob polletnem ali letnem zaključku šol- skega pouka bremo znerom o uspehih in neuspehih šolske mladine, predvsem dijakov gimnazij. Nedavno je časopisje pisalo, da je v vseh srednjih šolah v Sloveniji iz- delalo v prvem polletju komaj nekaj nad 50 % dijakov. Vprašujemo se, kjer tiči vzrok tem neuspehom?

Marsikdo pravilno misli, da ima tu glav- no besedo revščina, zaradi katere trpija mešan in kmet. V prejšnjih časih je srede- nje šole obiskovalo največ dijakov, ki so prišli z dežele, ker je tedaj naš kmet stal še kolikor toliko na dobrih nogah in je sina poslal v šolo z namenom, da se mu ne bo treba mučiti na kmetiji. Izmed teh kmečkih sinov smo Slovenci dobili največ veleumov. Danes je pa ravno obratno. Naj- več absolutovov srednjih šol prihaja iz vrst mešanstva, ker dijak iz mesta živi po navadi pri starših, katerim se na ta način znanjšujejo izdatki, medtem ko kmet s šolanjem svojega sina v mestu izgubi doma eno delovno moč, za vzdrževa- nje pa mora odrajtovatj denarje na dveh krajih.

Veliko napako so storili prosvetni čini- telji, ko so poostriili pogoje za vstop v srednjo šolo, namesto da bi poostriili iz- pite. Tako se preprečuje dostop v srednje šole najmožnejšim, ko gre vendar za to, da izšolanu ljudi, ki jih odlikuje talent. S takim izobraževanjem gremo že dolgo rakovo pot in se ne moremo čuditi našad- njim neuspehom na šolah. —

Prosperiteta v Ameriki

Vojna v Evropi in velika naročila oro- žja, ki jih je prejela od Anglije, je pris- lela Ameriki izredno dobro prosperiteta. Država posepuje načrtni razmah vojne industrije na ta način, da podpira grad- njo novih tovarov, daje zaposlitve povpej pričajočim obratom in da uvaja znerom nove izmene v podjetjih. Medtem ko je močnost zaposlitve — veliko je povpraševanje zlasti po specialnih delavcih — v izredni meri narasla, so se cene življenjski- skim potrebščinam komaj za spoznanje zvišale. Živila in ostale potrebščine so se od začetka evropske vojne podražile komaj več kakor za en odstotek, a v sploš- nem so cene še znerom za 2,8 odstotka pod višino iz leta 1937, in 14,8 odstotka pod višino iz leta 1929. Mezde same so ostale v splošnem pri starem, znatni pa so pribitiki, ki jih delavci zaslužijo preko 40 urnega tednika. S tem v skladu se je živ- ljenjski standard delavstva, zlasti profesio- nistov, znatno dvignil in občutno je nar- sasel zlasti konzum predmetov, ki sodajo v luksuz množice. Veliko povpraševanje je po avtomobilih, pohištvi in konfekcij. V živilski stroki je znatno narasel konzum mesa, tako da so cene nekaterih vrst, zlasti svinjine in rovedine, že postokčile. Ker so zaloge polne, je vnovič zavetela prodaja na brokne in kredit.

kar je morala mnogo tipeti.

Obisk v Tripolisu

Prinašamo odlomek iz potopisa naše sotrudnice, ki je prav pred letom obiskala kraje, v katerih se dandanes z orožjem odloča usoda sveta

Pogled na Tripolis

Vozimo se vso noč in ves dan. Morje je nekoliko nemirno, ladja se ziblje in skoro vsem potnikom je slabo. V jedilnici sem edina ženska in tudi moških je malo. Ves dan sem zopet na palubi, a šele ob mraku, komaj dve uri pred pristankom, se prikaže afriška obala in ob sedmih zvečer pristajamo v Tripolisu.

V pristanišču je zbrana velika množica ljudi, večinoma Italijanov, ki so prišli čakati svojce, vmes pa Arabci, Berberi in Zamorci, zaviti v bele burnuse, da je videti komaj oči. Truma domačinov se zakadi po prtljago, tudi moj kovček odnese nekdo bog ve kam. Najdem ga v carinarnici; obveznosti so hitro opravljene in že se peljem z izvoščkom v mesto. Neznane oblike in barve delajo človeka omotičnega. V ozračju visi neka opojna muzika. Naselimo se v malem, čednem hotelu, ki ima zelo ugodno lego.

Drugo dopoldne si ogledujem mesto. Ima veliko zavarovano luko. Ob morju so razkošne promenade in parki z bujno vegetacijo. Tu sta tudi največja hotela. Vse stavbe so zgrajene v enotnem slogu, vse so bele z zelenimi oknicami, kar se neverjetno lepo prilaga v okvir, ki ga tvori narava in primitivne stavbe domačih prebivalcev.

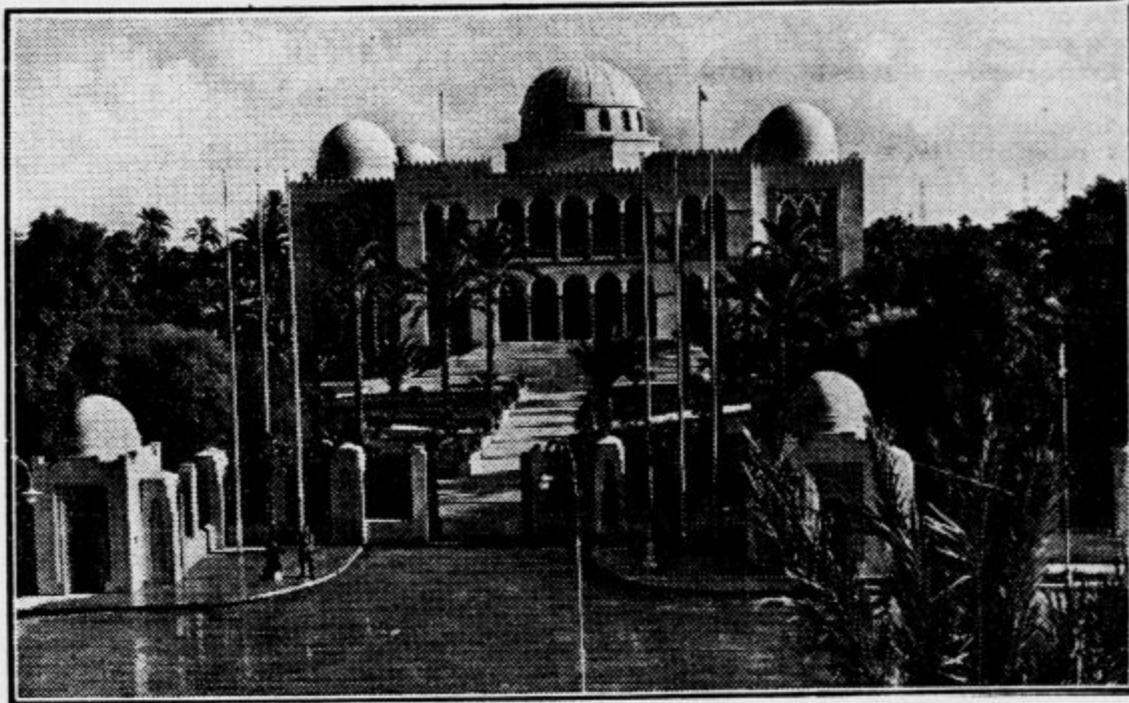
Tripolis je največja luka v Libiji; ima razsežne doke in v dobro zavarovano pristanišče morejo tudi večji parniki. Bajje je to najlepša in najbolj zelena oaza v vsej severni Afriki. Ob morju leži mogočna trdnjava z dvorom in muzejem. Ob sončnem zahodu je vsak dan menjava straže; na trgu pred trdnjavo zaigra vojaška godba, iz trdnjave zagrmijo topi in tedaj se ustavi za nekaj trenutkov vse vrvenje po ulicah, vse dolo preneha, vsi ljudje obstoje z dvignjeno desnico — to je pozdrav domovini preko morja.

Na zahodu se razprostira staro mesto Tara, obdano z visokim zidom. Tu prebivajo arabski Judje in po ozkih ulicah lahko opazujemo pravo orientalsko življenje. Tu vidimo Arabce, Berbere in zamorce v njihovih slikovitih belih nošah. Najživahnije je dopoldan; tedaj opazimo tudi žene, ki gredo nakupovat. Nekatere so oblečene v lepe svilene obleke, druge v grobe halje; zavite so večinoma kakor moški; prosto imajo eno samo oko. Ulice so zelo snažne in tudi trgovinice napravijo dober vtis. Okusen je videti kruh, ki ga pečeta dva Arabca, sedeč po turško pred veliko pečjo. Dosti prodajajo tudi raznih slaštic. Če ni kupec, deli prodajalec pecivo otrokom, ki poželjivo ogledujejo razstavljene dobrote. Veliko je delavnic, kjer izdelujejo razkošne srebrne nakite, ki tako dobro pristojajo črnim in rjavim poltem, kakor jih ima zamorke in Arabce. Kupovat pa seveda ne pridejo same, to opravi oče ali mož in ta sedi po več urav pravnega prodajalca na tleh, preden je kupčija sklenjena. Mudi se tem ljudem sploh ne; vse polno jih čepi in leži po cestah in dvoriščih; niti ne govore, kar sede in dremajo ali pa so zatopljeni v bog ve kakšne misli. V bližini je največja mešča Gurdži, a dovoljenje za obisk je težko dobiti. Nedaleč je turško kopališče s parno kopaljo; črna zamorska telesa, bronastorjava arabska in belokožna italijanskih priseljenec vpivajo tu vase toploto brez predskodov drugo poleg drugega. Tu je tudi muzej, kjer vidimo živali Libijske puščave; med njimi je zlasti mnogo strupenih kač.

Na vzhodu mesta, Hara imenovanem, stanujejo Arabci. Med njimi in arabskimi Judi je vladal večni prepri in tudi pokoli niso bili redki. Italijani pa so z raznimi koncesijami napravili red in mir. Arabci baje Mussolinija zelo časte; silišala sem praviti, da so na zadnjem potovanju v Mekko, tam

glasmo zanj molili in ga poveljevali kot svojega največjega zaščitnika.

Poleg starega je novo mesto z lepimi širokimi cestami in velikimi modernimi palačami in vilami. Tripolis ima danes preko 100.000 prebivalcev. V tem delu vidimo največ Italijanov. Zanje je bila sezidana tudi obsežna tržnica. Kako bi strmele naše

Palača libijskega guvernerja

gospodinje, če bi jo videle v začetku februarja! Po stojnicah je polno svežega stročjega fižola, graha, kumar, kakor pri nas julija. Tramvaja v Tripolisu ni; pač pa vozijo v vse smeri po mestu udobni avtobusi. Razdeljeni so v dva oddelka: prednji je za Evropejce, zadnji za domačine. Te ločitve so zelo stroge, predvsem zaradi kužnih bolezni, ki so se med domačini dale še kaj malo omejit. Najpogostejši sta sifilis in trahom.

Ko se izprehajam zvečer po ulicah, ki meje na staro mesto, sede po malih kavarnah Arabci in poslušajo radio, ki jim v njihovem jeziku pripoveduje svetovne dogodke, takoj nato pa zasilissimo monotonu beduinsko glasbo ali njihovo nazalno petje. V Etalu, tako se imenuje libijski Putnik, izvem, da je za popoldne organiziran izlet v Sabratho. Prijavim se.

Sabratha, staro rimsko mesto, ki ga izkopljuje Italijani, leži približno 80 km zahodno od Tripolisa. Peljemo se v udobnem avtobusu po lepi široki Littoraneji, asfaltirani cesti, ki so jo napravili Italijani vzporedno z obalo in sega od Tunisa do Egipta.

Cesta drži po pustinji, to je po zemlji, kjer je pesek porasel z nizko trdo travo. Tla so lahno valovita. Peljemo se skozi več oaz, kjer rastejo visoke palme, ob roboh pa kaktusi. Sonce je razlito čez pokrajino z nam neznanu svetlobo. Vidimo arabske kočice, ponekod pa tudi Nomade. Ti si postavijo ute iz rastlin in plah, posejajo v bližini n. pr. jecmen, čakajo, da dozori, ga požanjejo, potem pa odidejo zopet drugam. Peljemo se mimo več ojašnic; sploh je povsod videti veliko vojaštva.

Bolj stran od ceste opazimo tu pa tam visoke arzezijske vodnjake; poleg vsakega je lična bela hiša z zelenimi okni. To so italijanske kolonizatorske hiše, ki jih je v Libiji več tisoč. Nekateri priseljenec so tu že deset let, drugi komaj kak mesec. Kdor koli se hoče naseliti v Libiji, dobi od države zastoj zemlje, kolikor je more obdelati, hišo s tremi sobami, gospodarsko poslopje, vse poljsko orodje, živino (kamele,

mulo) ter hrano in kar se potrebuje za tri mesece. Po tem času mora začeti skrbeti zase sam. Kadar more, pa začne državi odplačevati dolg, a nihče ga ne sili. Ko odplača vse, preide posestvo v njegovo last. Hiše stojijo po večini daleč druga od druge; po pol kilometra, pa tudi po dva narazen. 250—300 hiš tvori vas, ki ima svoje ime. Na sredi je center, kjer stojijo cerkev, šola, pošta, trg. Otroke pelje zjutraj poseben avtobus v šolo; seveda imajo do njega še precej poti peš. Eno tako hišo si ogledamo. Ljudje so videti prav zadovoljni; pravijo le, da je bila letos huda suša, še jeseni, v deževni dobi, ni skoro nič deževalo. Italijani so vtaknili v to kolonizacijo ogromno denarja; če se bo obneslo, pravijo, bomo videli.

Za Rimljanov je bila tu zelo rodovitna zemlja. Vodo so črpali iz prve plasti, a jo vso porabili. Arabci so prišli do druge plasti in tudi to izčrpali. Italijani so izvrtali z modernimi stroji do tretje, ki je 300 metrov globoko, koliko časa bo trajala ta, bo pokazala prihodnost.

Sabratha je bila rimsko mesto s približno 40.000 prebivalci. Odkopavanje se ni končano. Največji sta dve znamenitosti: mozaična tla iz krščanske bazilike in grško-romansko gledališče. Mozaike so prenesli v mali muzej; v galerije občudujemo lepe barve, med katerimi prevladuje modra. Glavni motiv so pavi, katerih repi so uporabljani v najrazličnejše ornamente. Potem si ogledamo forum, trgovine; dobro je ohranjena oljarna. Navadne hiše so večinoma še pod peskom. Nekaj posebnega je gledališče, ki je edinstvena izkopanina; od scene sta ohranjeni dve celotni nadstropji in deloma še tretje.

J. T.

Dobrota ročnega dela

Višino kulture kakšnega naroda smatramo po navadi za najbolj zanesljivo merilo splošnega njegovega napredka, pri tem pa pozabljamo, da mora človek vsako pridobitev v življenju poplačati z dragoceniimi žrtvami. Duševno delo velja v predstavi preprostejšega človeka za nekakšen privilegij v družabni hierarhiji, v resnici pa je tako veliko število primerov živčne razvrstnosti med nami le posledica dejstva, da sodoben človek preveč dela z glavo in premalo z rokami. Narava nam je dala roke, da jo z njimi oblikujemo in preustvarjamo, in kadar človek prepusti, da mu brez koristi mahedrajo ob životu, greši proti nji. Najbolj pogostokrat mora takšno ravnanje poplačati z nervozo.

Iz vsakdanjega življenja poznamo človeka, ki je pri vsakem telefonskem pogovoru ves nemiren, poln aktivitet: s svinčnikom tromlja po mizi, riše vse mogoče črčke na papir, ki ga ima pred seboj, gestikulira z rokami in se zvrta na vse mogoče načine. To smešno podobo je zavzela energija, ki neizrabljena ždi v njegovem organizmu, in bolesta živčna razgrzanost je zanj edina pot, da se izživi. — Imam prijatelja, odvjetnika, ki je odličen pravnik in zagovornik ter uživa velik ugled med stanovskimi tovariši. Pred kakimi tremi leti mi je zaupno potožil, da opaža neke nerodne spremembe na sebi, da občuti neko praznino v duši, da mu manjka veselja do dela in izrazil je bojazan, da mu topita čustvo in razum. Potem je naneslo, da se je preselil v svoj novi dom; zahotelo se mu je, da bi imel v svoji sobi majhno muziko, in se je odločil, da jo bo napravil sam. Omisli si je vse orodje, si nabavil les in mož, ki je vse svoje življenje tical samo v aktih in knjigah, se je lotil dela. Takoj prvi dan se je mučil do polnoči, naslednje jutro se skoraj ni mogel odtrgati in za nekaj dni je zanemaril pisarno in klientelo. Z obličjem, žago in klavdom v roki je začutil, da se nekaj dogaja v njem, in ko je videl prvi kos lesa do kraja obdelan pred seboj, ga je obšel občutek zadovoljstva, kakršnega do takrat ni poznal. Prvikrat v življenju je resnično doživel opoj, ki ga človeku daje delo. Postal je, kakor to imenujejo filistri, čudak. V kleti svojega doma si je uredil preprosto mirzsko delavnico, v kateri z delom prebije ure in ure.

Delitev dela, ki ga je uveljavila moderna družba, ima v psihološkem in fiziološkem pogledu to slabo stran, da je človeku, ki dela, redkokdaj dana prilika ustvarjanja in da poteka pretežna večina zaposlitve v znamenju privajenega mehanizma. Advokat, o katerem smo govorili, ima paragrafe in advokatske trike v mezinu, tako da ga njegov lastni posel ne more ne duševno pa niti ne telesno poživljati, a ko je prvokrat z lastnimi rokami izdelal mizo, nista bila njegov užitek in ponos nič manjša kakor užitek in ponos arhitekta, ki je dovršil gotško katedralo. Slast, ki jo človeku prinaša delo, namreč

ni odvisna od veličine in pomena izdelka, temveč od zadoščenja, ki ga človek sam v sebi ima.

S splošnega zdravstvenega vidika je pričevanje rok zelo nevarno. Skušnje nevrologov so pokazale, da duševne sposobnosti rastejo in padajo vzporedno s sposobnostjo rok. Ročno delo sili človeka, da hitro misli in da svoje zamisli sproti realizira. Mnogi primeri duševne nesamosojnosti in neurenjenosti se dajo izboljšati na ta način, da se človek privadi, uporabljati svoje roke.

Neki specialist za živčne bolezni pripoveduje zanimiv primer pacientke, 27letnega dekleta, ki se je zdel že povsem obupen. Na lepem se je zdravnik domislil, da je nekega dne, ko je šel k nji na obisk, vzel kos gline s seboj. Pacientka, ki je napravila vtis apatičnega, duševno povsem potlačena človeka, je z izredno pozornostjo sledila njegovim rokam, ki so skušale modelirati iz gline človeški obraz. Potem je sama vzela gline v roke in pod zdravnikovim vodstvom preizkusila svoj oblikovni dar. Vajo sta ponavljala dan za dnem, njeni prsti so bili zmerom bolj gibljivi in prožni, a kakor je raslo veselje do dela, tako je postal vedrejši njen izraz in toliko hitreje se je krepilo njeno zdravje. Čez leto dni je dekle odšlo povsem zdravo iz bolnišnice. Postalo je učiteljica kiparstva na neki obrtni šoli in zavzema spoštovanja vredno mesto med likovnimi umetniki. Skrivnost medicine, ki jo je izlečila, je preprosta: našla je delo, v katerem je lahko izrazila svojo osebnost in razvila svoj talent.

Nedvomno je v vsakem človeku skrit nagon, ustvariti nekaj lepega, nekaj svojega, treba ga je samo poiskati in zbuditi v življenju. Tam, kjer se ta nagon tlači in duši, nastanejo večšah hude komplikacije, najmanj, kar človeka zadene, pa je, da se ne znajde v življenju. Vzgojitelj, ki bi imel dovolj prodornega pogleda, bi najbrž lahko ob vsakem svojem učencu dognal, da so mu vzgoja ali razmere zavrele razvoj kakšnega daru. A da osebnost pride do polnega izraza, je poleg duševnega nelagodnega potrebo telesno delo. Dobra je vsaka pomoč, ki jo terja hiša, a komur dopušča jo razmere, naj se bavi z delom na vrtu, z amaterskim udejstvom, v kateri koli tehnični stroki, modeliranjem ali podobnim. Nikolaj ni prepozno začeti. A dandanes, ko razvoj tehnike zmerom bolj mehantizira naše delo, je takšna zaposlitev še bolj potrebna. Ustvarjajoče delo vrne človeku samozavest in vero vase, ki jo mehanizacija sodobnega sveta tako neumljivo preganja.

Pomenki o jeziku

Poveljnik Kremlja kontrolira sam telefonično številko avtomobila. (»Jutro«, 2. februarja).

Telefonično številko avtomobila? Prvi trenutek mora človeka zmeti takšno pisanje. Za vruga, kaj je Sovjetska Rusija v tehniki zares že tako daleč, da ima tam vsak avto svojo telefonično številko? Potem pa postane pozoren na končnico dozidevnega pridevnika, saj je pogostejša navada, da govorimo o telefonski številki. In vendar beseda telefoničen v splošnem ne more imeti drugega pomena kakor telefonski, čeprav ti dve obrazli dajeta tujim pridevnikom kdaj pa kdaj svojo svoj smisel (primerja: ekonomičen in ekonomski — gospodaren in gospodarski). Ko pretehta vse možnosti, se ti šele zasvita, da je vsa zmeda v besednem redu. Poveljnik Kremlja v resnici ne kontrolira sam telefonično številko avtomobila, temveč — takšen je smisel besed — sam telefonično kontrolira številko avtomobila.

Misel je vsekakor pomembna; če se bo uresničila, pa je prav tako uganka kakor marsikaj, kar se danes pojava »redi hudega vrenja sedanje dobe. (Uvodnik v »Slovenec«, 19. februarja).

Tako daleč se je v vsakdanjem govoru in v pismu izmalčilo mešanje pogojnega veznika če in vprašalnice ali, da prihajajo že najbolj nemogoči spački na dan. Misel, pravi pisec, je vsekakor pomembna (gre za skupnost latinskih držav). Kako bi mogla ta misel še ostati uganka, še se bo uresničila? V resnici je hotel uvodničar reči samo, da je uganka, aš se bo ta misel uresničila. ml

Čez drn

V Ljubljani izhaja tednik »Slovenija«, ki se prav z vneto bori za čisto slovenščino. V zadnji 5. številki z dne 11. t. m. se obreaga ob »Jutro«, češ da je našlo cvetke iz »Jutrovega« vrta: inostranec, novine, osobito, opravljen, prošost itd. Kdor sam ne pozna slovnice, naj ne očita drugim napak. Doslej smo se vedno hodili na vrtove in se vračali z vrto, devali stvari na omaro, obleko v omaro ter stvari jemali z omaro, obleko pa iz omar. Mlada turistka je zapisala v knjigo v Aleksandrovem domu, da je šla na Triglav iz Kredarice, iz Triglava pa se je vrnila v Aleksandrovo dom. Hudomušnež je pripisal opombo: Kako je prišla v Kredarico in kako v Triglav?

To je eno! Toda pri »Sloveniji« gre oblikovanje slovenščine še dalje! Na lepkih smo čitali, da daje neke vrste mlo belejšje perilo. S pokojnim dr. Prijateljtem sva nato modrovala in stopnjevala, da je belejšje perilo seveda tudi lepejšje in da so plavalaske navadno razvitejšje od črnolask, a tudi lahkomiselnejše itd. Ali ti ne zapiše »Slovenija«, da bi se utegnila stvar tudi še »drugečnejše« razviti! S tem komparativom si je pisec pridobil prav zares »največnejšo« slavo in postaviti mu bo treba »najbornostejše« spomenik!

Tako se mrcvari slovenščina v listu, ki poučuje, da se ne »odprajo« družinske večerje, pač pa škatle sardel, ne graja pa, da drug ravnotako slovenoborski list piše, da je nekdo »banket odpril in da tretji list iste vrste (»Slovenski dom« z dne 15. t. m.) poroča, da je »predavanje odprle« predsednik prirodoslovnega društva. Po-

tem ni čudno, da je občinski predsednik »odprle« številno obiskani izlet slovenskih smučarjev!

»Jutro« z dne 15. t. m. pa sem čital oglaš, da si »posestniški« sin išče nevesto. Koliko je posestnikov, ko pa njegovi očeteje? Ali ta ženin ne ve, da je notarjeva hči nekaj drugega ko pa notarska uradnica ali kmetova obleka nekaj drugega ko pa kmetška obleka? Kam plovemo s slovenščino?

Šapošnjikov — Sapošnjikov

V zadnjem času se v anevnem časopisu precej pogosto pojavlja ime: Šapošnjikov, ruski general. Tako je bilo zapisano tudi v ponedeljskem »Jutro« z dne 10. t. m. To ime pišejo naši listi v vseh mogočih variantah, samo pravilne še nisem zasledil. Če bi šlo tu za kakšno tuje ime, bi mi bila stvar razumljiva, gre pa v resnici za naše slovensko in ne morem verjeti, kakor je mogoče tako dosledno grešiti.

Kako bi se torej pravilno pisalo to ime? Sicer nimam pri roki ruskega slovarja ali kakega drugega knjižnega pripomočka, zato naslednja izvajanja opram samo na svoje znanje ruščine. Ime »šapošnjikov« ne more imeti začetka drugje ko v besedi »šapog«, t. j. škorenj. Guturalne končnice g, k, h se pod vplivom raznih obrazil, posebno jotiranih, spreminjajo v ž, č, š. Tako dobimo od besede šapog z obrazlom »nik« ali rusko »njik« besedo šapošnjik, t. j. čevljar, prav kakor slovensko brlog — briolnik, beg — ubežnik itd. Z dodatkom »ov« dobimo ime Sapošnjikov, kar pomeni, da je nosilec tega imena potomec »šapošnjik«-čevljarja.

Kakor je razvidno iz tega primera, se besede v ruščini preobrazujejo na isti način kakor v slovenščini.

Anton Kosmač, Maribor.

V ŠOLI

Učitelj: »Povej, Mihec, kateri čas je to: umivam se, umivajo se, umivate se?« Mihec: »Sobota, gospod učitelj!«

ROPARSKA

Ropar (gospodu, ki ga je na cesti ropal): »Najlepša vam hvala, da ste mi brez uprnanja izročili listino. V znak pozornosti vam bom prestrelil čulinder, da bo vaša žena mislila, da ste se junsko branili.«

DOMISLJAVOST

Mariena Dietrichova je nekoč v družbi svojih prijateljev rekla: »Priznam, da so ženske po večini bolj nežimne ko moški. One dajo mnogo na svojo zunanost. Zdad na primer vidim, da niti najlepši med nami nima res skrbno zavezanice.«

Okoli Mariene je sedelo pet moških in vsi so ob teh besedah segli z rokami pod vrat.

MED ZAROCENCI

Ervin: »Začetnik sem in revež, a dovolj sem sposoben, da bom zaslužil toliko, kolikor bova potrebovala za življenje. Moj kapital je v moji glavi.«

Dora: »Potem te pa prosim, da svoj kapital najprvo preneseš iz glave v listino, potlej bova pa nadalje govorila.«

Sejani v Benghadži

SPORT

IV. zlet gor. smučarjev

Konec v Mojstrani

Včeraj je bil s številnimi mladinskimi prireditvami ter slalomom in skoki zaključen vsakoletni zlet v izvedbi GZSP

Mojstrana, 2. marca.

Danes so se v okviru IV zleta gorenjskih smučarjev v Mojstrani nadaljevale smučarske tekme za prvenstvo GZSP, na katerih je nastopilo precejšnje število tekmovalcev. Posebno razveseljiva pa je bila velika udeležba mladine, predvsem one iz Mojstrane, ki je največ pokazala in kar je razumljivo zasedla tudi večino prvih mest.

Dopolodne so mladi najprej tekmovali v tekih na 8, 5 in 3 km. V teku na 8 km je od prijaviteljev 17 tekmovalcev nastopilo 13, prvo mesto pa je po ogorčni borbi zasedel Razinger Lojze, član Bratstva z Jesenic. V teku na 5 km je od prijaviteljnih 20 tekmovalcev startalo le 14, med katerimi je domačin Lichtenegger Jože zaslužen priložni Mojstrani prvo mesto. V teku na 3 km je od prijaviteljnih 64 tekmovalcev nastopilo 53 in tudi tu je Mojstrani mali Zima Srečko priložil najvidnejše mesto.

Največ zanimanja je bilo za veslesalom seniorjev, kjer je nastopilo kar 23 tekmovalcev. Proga je bila precej težka, dolga 600 m z višinsko razliko 250 m. V hudi in zelo zanimivi borbi je mesto najboljšega osvojil Zvan Alojz, član Gorenjca z Jesenic. V slalomu dam je bila med 5 tekmovalkami najboljša Praček Alojzija od Gorenja. V juniorskem slalomu, kjer je nastopilo 29 tekmovalcev, pa je pripadla korajžnemu Marjanu Staretu, tudi članu Gorenja.

Popoldne se je na skakalnici v Mojstrani zbralo nad 300 gledalcev, ki so bili s skoki nad 40 skakalcev kar zadovoljni. Tudi tu se je mladina odrezala prav dobro, posebno najmlajši so se s svojimi uspešnimi skoki prav lepo predstavili. V skokih posamezno je med seniorji zmagal Kordež Stanko od Bratstva, med juniorji pa pridejo za prva tri mesta v poevst Hunter Jože, Brun Berti od Bratstva in Pold Jabez iz Mojstrane.

Tehnični rezultati:
Prvenstvo v norveški kombinaciji si je osvojil mladi Knifje Jože (Bratstvo) 303,5, 2. Rožič Jabez (Ilirija) 243,8, 3. Kordež Stanko (Bratstvo) 215,5.

Tekme v skokih:
1. Kordež Stanko (Bratstvo) 141,7 (skoki 22,5, 27), 2. Knifje Jože 140,6 (23,5, 25,5), 3. Praček Ciril (Skala) 137,3 (22, 24,5), 4. Bukovnik Leo (Bratstvo) 133 (20,5 24), 5. Klančnik Gregor (Mojstrana) 127,4 (20, 23,5).

Cetrni zlet gorenjskih smučarjev je ob 18. zaključil predsednik GZSP g. Jože Činkovic, ki je v hotelu »Triglav« razglasil rezultate in razdelil zmagovalcem plakete, ter se obenem zahvalil vsem funkcionarjem in posebno Mojstrancem za njihovo gostoljubje, ki so ga nudili športnikom GZSP. Na nekatere podrobnosti se bomo še povrnili.

Slovenska teniška zveza ustanovljena

V Mariboru so včeraj zborovali zastopniki teniških klubov in ustanovili svoj vrhovni forum

Maribor, 2. marca.

Pri »Orlu« je bil danes dopoldne ustanovni občni zbor Slovenske teniške zveze. Otvoril in vodil ga je predsednik akcijskega odbora znani športni delavec G. Radovan Sepec, ki je v svoje uvodne besede zajel pregledno sliko o vseh važnejših dogodkih v slovenskem teniškem sportu. Po tem ko je občni zbor soglasno potrdil pravila novoustanovljene teniške zveze, je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik R. Sepec, podpredsednik dr. I. Murko in A. Volkar, tajnik S. Voglar, blagajnik Mazi, zvezni kapetan F. Babič, odbornika E. Berner in mr. Z. Gorup. Nadzor. odbor: M. Maver, inž. Urban in Logar, razodiščar dr. Bleiweis, dr. Vauhnik in dr. Izvič. V Sloveniji je danes 35 turnirskih igrišč, organiziranih igralcev in igralke je 505. Ugotovljenja je bila naslednja lestvica jakosti teniških igralcev:

Gospodje: 1. B. Smerdu (Ilirija), 2. O. Blanke (Rapid), 3. M. Albanže (ISSK Maribor), 4. G. Šivic (Ilirija), 5. S. Tončič (ISSK Maribor), 6. A. Korenčan (ISSK Maribor), 7. dr. E. Smerdu (Ilirija), 8. J. Banko (Ilirija), 9. F. Lukman (Ilirija), 10. V. Škapin (ISSK Maribor).

Dame: 1. inž. Eza Serneck-Maire (Ilirija), 2. E. Parin (Ilirija), 3. B. Voglar (ISSK Maribor), 4. M. Mühleisen (Ilirija), 5. M. Babič (ISSK Maribor).

V smislu sklepov sta predvideni mednarodni srečanja Ljubljana-Maribor, mednarodni turnir na Bledu ter medzvezna tekmovalna s srbskim in hrvatskim savezom. ISSK Maribor bo izvedel turnir za prvenstvo dravske banovine v okviru Mariborskega tedna, SK Ilirija pa bo imela svoj turnir ob priliki spomladanskega veselja.

Občni zbor ŽSK Hermesa

Na včerajšnji skupščini so marljivi klubovi delavci poročali o izvršenem delu v preteklem letu

Ljubljana, 2. marca.

V soboto zvečer je ZSK Hermes na XXII. rednem letnem občnem zboru poлагal obračun svojega dela, ki je posebno lani bilo zelo uspešno. Zborovanja se je udeležilo številno članstvo. Zelezniško direkcijo je zastopal dr. Mavri, UJNBZ Ljubljana II. pa Ivan Andlovšek. Predsednik Josip Jesih je pozdravil članstvo in predlagal, naj se pošlje pozdravna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. Predlog je bil sprejet z ovacijami in vzkliki Nj. Vel. in kraljevskemu domu. Pozdravna brzojavka je bila poslana tudi prometnemu ministru Nikoli Bešliću, ministru za telesno vzgojo Dušanu Pantiču, glavnemu direktorju drž. žel. Milani Jožiču, predsedniku gradbenega oddelka dir. drž. žel. ing. Stojkoviču in dolgoletnemu tajniku kluba, ki se sedaj zdravi na Golniku, tov. Bariu. Predsednik je nato očitno klubsko delovanje v minulem letu, kjer z zadoščenjem lahko ugotovimo, da so se dolgoletni načrti Hermežanov uresničili in je prišel klub do svojega stadijona. Delo centralnega odbora je bilo v glavnem osredotočeno na preureditev stadijona. Na vseh sejah in sestankih je bila to glavna točka dnevnega reda in pa pridobivanje finančnih sredstev. Nato se je predsednik v imenu kluba in občnega zbora zahvalil vsem mednarodnim činiteljem za uvidenost in podporo, ki so se klubu nudili za uresničenje svojega cilja.

Tajniško poročilo je podal tov. Lado Zajc. Klubsko delovanje je bilo zelo živahno. Največji dogodek v 21letnem klubovnem obstoju je bila brez dvoma otvoritev novega stadijona, pri kateri so delovali najvišji predstavniki prosvetne in verske oblasti. Poročilo tehničnega odbora za zgradbo stadijona je podal tov. Lukežič. Delo na stadijonu se je pričelo lanske leto spomladi in je bilo v glavnem pred otvoritvijo dokončano. Letos pa se bodo v zimskem času preuredili v drsalnišče, in pričeti z delom na otroškem igrišču, ki bo tudi letos dokončano. Tov. Berglez je poročal o delovanju nogometne sekcije, ki se je v jesenskem prvenstvu ljubljanskega I. razreda plasirala na prvo mesto s tremi točkami naskoka in z razliko golov 24:10 O delovanju lahkoatletske sekcije je poročal tov. Perovič. Tekmice je bila lani tako rekoč na novo ustanovljena in je prav dobro napredovala. Na novem stadijonu sta bila prirejena dva atletska mitinga, sekcija pa je bila zastopana na 5 atletskih nastopih. Sekcija šteje danes že nad 60 aktivnih članov, ki vsi pridno trenirajo. Kot nujno potreba se je izkazala ustanovitev damske atletske sekcije, za katero vlada že sedaj veliko zanimanje. Kakor je razvidno iz poročil tov. Ciglarja, je tudi kolesarska sekcija lepo napredovala. Klub je bil po svojih tekmovalnih zastopanih na vseh dirkah slirom naše domovine in so se tekmovalci povsod častno izkazali. O delovanju težkoatletske sekcije je obširno poročal tov. Hausler. Klub sam je priredil dva mednarodna nastopa, ter se udeležil vseh pro-

pagandnih nastopov na Jesenicah, Črnomlju in Mariboru, kakor tudi državnega prvenstva v Zagrebu. Za table-teniško sekcijo je poročal tov. Marinko in moramo tudi tu zabeležiti viden napredek. Člani so se poleg državnega prvenstva in prvenstva Slovenije udeležili vseh turnirjev, kjer so dosegli najboljša mesta.

Poročilo motosekcije je podal tov. Rupena. Velik dogodek v klubovem življenju je bil lani 18. avgust, ko je njegovo prireditve na poduški progi obiskal Nj. Vel. kralj Peter II. (viharne ovacije in vzkliki Nj. Vel. kralju). Važen datum za sekcijo je bil tudi 20. oktober, ko je bila na novem hermesovem stadijonu otvorjena nova dirkalna proga. »Bitolska prireditve« je bila zaradi slabega vremena otežkočena, vendar pa je klub s podporo članstva doletel lep znesek in dobrodne namene. Vozaki so nastopili na številnih cestnih dirkah in dirkah na dirkališču. Izmed 13 dirk, ki so bile lani prirejene v državi, je Hermes priredil 4. Na teh je bilo razdeljenih 330 nagrad, od katerih jih je s svojimi 18 dirkači odnesel največ Hermes (92). Po končanem poročilu je tov. Rupena izročil poštvalnemu predsedniku za njegovo 50letnico spominsko plaketo »Otvoritev stadijona«. Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal tov. Rot, naj omenimo samo to, da se je klub v minulnem letu, kljub nastalim razmeram rešil vseh starih dolgov.

Po sklepu občnega zbora je bila prejšnja uprava razpuščena, imovina z inventarjem pa izročena samostojnemu konzorciju, ki bo odsej upravljal stadion. Občni zbor je dal odboru povalno razrešnico.

Novi odbor sestavljajo: pokrovitelja dir. ing. Rudolf Kavčič in pomočnik direktorja Franc Hojs, reprezentančni predsednik kluba dr. Anton Mauri, višji svetnik pri dir. drž. žel., predsednik Josip Jesih, podpredsednika Ivan Andlovšek in Ivan Rupena, glavni tajnik Rado Zajec, tajnik II. Danilo Delkin, tajnik III. Anton Campa, knjigovodja Franc Plevel, blagajnik Ivan Makuc, upravnik stadijona Ivo Lukežič, gospodar Josip Kelnerič; odborniki: Jakob Ciglar, Lado Berglez, Josip Perovič, dr. Miloš Stare, dr. Rudolf Heisler, Vladimir Pušnjač, Alojz Ilovar, Pino Kuhar, Aleksander Lukež; namestniki: I. Djordjevič, Milutin Zupančič in Viktor Skoperc. Revizijski odbor: Ulrik Vospernik, Leopold Juh in Okršljaj. Razodiščar: ing. Leben, inž. Zelenko, dr. Jeglič, dr. Brabec, Nace Irkič, Jurec, Klebel, Jeras in Kuret.

Predsednik se je za ponovno zaupanje najtopleje zahvalil in poudaril, da bo novi odbor šel po začrtani smeri naprej za procvit in napredek kluba.

MEDNARODNA TEKMA med Nemčijo in Madžarsko bo 6. aprila v Kölnu. To bo že 17. srečanje med obema reprezentancama.

NOV TRENER zagrebških atletov Kaltenbach je včeraj prišel v Zagreb.

Nogometni dogodki

Hrvatska liga

ZAGREB: Zeleničar : Slavija (O) 3:1 (1:1)
Gradjanski : Concordia 3:0 (2:0) Mošćo Gradjanskoga rutinirana enajstotica, Concordia kakor izgubljena. 8000 gledalcev.
SPLIT: Hajduk : Slavija (V) 7:0 (2:0). Silna premoč zmagovalca, 3000 gledalcev.
SARAJEVO: Hašk : Sašk 2:2 (1:1). Zivahna igra in realni izid.
SUBOTICA: Bačka : Split 0:0.

Srbska liga

BEOGRAD: Jugoslavija (J) : Bask 2:1 (1:0)
Jedinstvo : Gradjanski 2:0 (1:0)
NOVI SAD: Vojvodina : Jugoslavija (B) 1:1 (0:1)
SUBOTICA: BSK : ZAK 3:2 (3:0)
BOROVO: Bata : Slavija (S) 3:1 (1:1).

Rokoborbe v Mariboru

Prvenstvo Maribora si je priložil SK Maraton

Maribor, 2. marca.

V veliki sokolski dvorani se je vršila danes dopoldne rokoborba za prvenstvo Maribora. Tekmovalje se je pričelo ob 8. in je trajalo neprekinjeno do 14. Nastopilo je 25 atletov, in sicer 15 od SK Maratona in 10 od Pekovskega sportnega kluba. Nastopili so v šestih kategorijah, ker v teški ni bilo nobenega tekmovalca. Tehnični rezultati so naslednji:

Bantam kategorija: Nastopili so 4 tekmovalci: 1. Sajbert (PSK), 2. Peršovec (M), 3. Gril (M), Točke 3:3.

Perolaska kategorija: Nastopilo je 6 tekmovalcev: 1. Ludvik Dolinšek (M), 2. Jezernik (PSK), 3. Lepenič (PSK), Točke 3:3.

Maribor čez nedeljo

Maribor, 2. marca.

Maribor se je prebudi davi v krasnem sočnem jutru marčne nedelje. Jutranja minimalna temperatura je bila še 3,6 st. C pod ničlo, okoli polne pa smo že imeli več ko 10 st. C nad ničlo. Mariborčani so lepo nedeljo dobro izkoristili za izlete ter izprehode. Pa tudi društveno življenje je kazalo živahno razgibanje.

Francoski krožek

Je imel v društvenih prostorih v Gregovičevi ulici svoj redni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil krožkovni predsednik bivši senatni podpredsednik dr. M. Ploj. Izbrano so poročali o prizadevanjih kulturnega delovanja tajnika prof. F. Gasparin, blagajničarja g. Spenčalova in knjižničarja prof. Umek. Knjižnica šteje 2741 knjig. Pri volitvah je bil po večini izvoljen dosednji odbor z g. dr. M. Plojem na čelu. Poveljno je omenil krožkovno delovanje tujakih francoskih konzularni agent g. dr. V. Rapotec, ki se spregovoril v imenu beogradskega franc. poslanika in ljubljanskega konzula.

Pivkova sokolska družina

Je zborovala sinoč v matičnem Sokolskem domu, kjer se je zbrala k rednemu občnemu zboru Sokolskega društva Maribor I Sokolska družina, ki jo je bil ustanovil nepozabni pok. dr. L. Pivko, je med najdalejvješmi sokolskimi edincami ob meji, kar je izročil tudi sročni občni zbor. Tudi v pretekli poslovni dobi je Sokol Maribor I. vzredno deloval v narodno prosvetnem in telesno vzgojnem oziru. Otvoril je občni zbor s prisrčnim sokolskim pozdravom starosta br. Mohorko, ki je imenoma pozdravil zastopnika mariborske župe in matičnega Sokola br. dr. Mihaliča ter zastopnika radvanjske sokolske čete br. A. Ježa ter navzočega zastopnika naprednega tiska. Sledila te počastitve s omenia umrlih članov, zlasti najstarejšega člana soustavitelja in znanečarja narodnega borce Radosava Knafliča. Klenu poročila poštvalnih društvenih funkcionarjev so bila srejšeta s tonim odobranjem. Društvo šteje 485 privednikov, med temi 46 naraščajca, 115 dece. Po poklicu je med članstvom 11 delavcev, 20 obrtnikov, 5 trgovcev, 27 učiteljev in profesorjev, 84 državnih namestencev, 79 zasebnih namestencev, 14 vojakov, 4 zdravniki, 2 odvjetnika, 41 dijakov, 25 zastebnikov. Denarni promet izkazuje 183.669 din. Prejemkov je bilo 92.025,75, izdatkov 91.642,25 din. Pivkova sklad presega 82.621 din. Sledila je razdelitev diplom najboljšim tekmovalcem. Zelo živahna je bila debata v zvezi z ureditvijo oziroma postavitvijo dr. Pivkovega doma. Občni zbor je izvolil petčlanski akcijski odbor za čim prejšnjo gradnjo dr. Pivkovega doma. Dr. B. Mihalič je iskreno pohvalil vzgledno s-sokolsko delo z vzbudljivimi besedami. Prisrčno je pozdravil občni zbor tudi zastopnik radvanjskega Sokola br. Jež, ki je izbrano poročal o razveseljivem napredku radvanjske sokolske čete. Pri volitvah je bila po večini izvoljena dosedanja uprava z zasluženim starostom hr. M. Mohorkom na čelu. Izvorenemba je le v tajništvu in sta bili izvoljeni za tajnici Seliščev Jerica in kot namestnica Rozika Jeričeva, prosvetar je Anton Sušteršič.

Narodno železničarsko glasbeno društvo „Drava“

Je imelo danes dopoldne v mali dvorani Narodnega doma svoj 22. redni občni zbor, ki ga je vodil dolgoletni predsednik gosp. Jože Vokač. Niegovim prisrčnim uvodnim izjavljanem so sledila srčna se-tavljena poročila tajnika A. Živca, blagajnika Pa-rara, gospodarja Orbaniča, zborovodje A. Horvata, kapeinika Zekarija, vodje tamburaškega odseka Pivke, prof. Druzovića za glasbeno solo in g. Steinbüchlerja za nadzorni odbor. Društvo šteje 880 članov, dohodki so bili 127.357,55 din., izdatki 123.231,85 din., vrednost inventarja 130.000 din. Pri volitvah je bil po večini izvoljen dosednji odbor z zasluženim predsednikom g. Vokačem na čelu. Kot zastopnik Jugosl. pevske zveze ter Ipvčeve pevске župe je spregovoril prof. V. Mirk, ki je izročil zlate kolajne v znak priznanja za vneto sodelovanje J. Paaru, D. Orbaniču, A. Rijavcu in L. Sterletu, bronasti kolajni pa A. Verasu in A. Jakliču. V znak priznanja za 20letno marljivo društveno delovanje

Lahka kategorija: Nastopilo je 6 tekmovalcev: 1. Babič (M), 2. Kozic (PSK), 3. Jug (M), Točke 4:2 za Maraton.
Polarednja kategorija: Nastopili so 4 tekmovalci: 1. Ivančič (M), 2. Savorič (PSK) 3. Ules (M), Točke 4:2 za Maraton.
Srednja kategorija: Nastopili so 3 tekmovalci. V tej kategoriji od PSK ni nastopil noben atlet. 1. Verbošt, 2. Blatnik, 3. Verstovšek (vsi M), Točke 6:0 za Maraton.
Polteška kategorija: Nastopili so 3 tekmovalci: 1. Pirher (PSK), 2. Orešnik (M), 3. Skrofič (PSK), Točke 2:4 za PSK.
Prvenstvo Maribora si je priložil Maraton z 22:14 točkam.

Tekme so bile napete in zanimive in je prisostvovalo ogromno število gledalcev. Se v tem mesecu se bo vršilo prvenstvo Slovenske težkoatletske zveze v Mariboru, bo kateri priliki bomo videli tudi Ljubljance. Letošnji državni prvaki polteški kategoriji Ivan Pirher (PSK) je dobil laskavo povabilo, da potuje z jugoslovensko reprezentanco po Nemčiji.

Tableteniško prvenstvo srednješkol opovedano?

Slovenska table-teniška zveza je pred kratkim objavila raspis za table-teniško prvenstvo dijakinj srednjih šol, ki naj bi se vršilo včerajšnje nedelje v telovadnici državne klasične gimnazije v Ljubljani. Dasi so bili prostori pripravljeni in se je pripravilo tudi precej tekmovalk, se prvenstvo iz neznanih razlogov ni vršilo.

S. K. MLADIKA. Občni zbor bo danes ob 20. v Mladinskem domu. Vabimo vse člane, redne in podporne.

NA DIJASKIH smučarskih tekmah v Kitzbüchelu od 5. do 8. t. m. bo sodelovalo 12 držav, in sicer poleg Nemčije še Italija, Japonska, Madžarska, Rumunija, Španija, Bolgarija, Norveška, Finska, Švedska, Danska in Slovaška. Prijaviteljnih je nad 600 tekmovalcev, med njimi 500 Nemcev.

so prejeli diplome Albin Živko, Ivan Paar in Franc Morde, za 10letno delovanje A. Jakolič, A. Veras, S. Slomšek, A. Cerne, J. Lovec, F. Ferik, A. Mlakar, F. Fras, V. Lampe, M. Miljkovič, J. Puh ter M. Korosec.

Nepojasnen napad na upokojenega profesorja

Ko se je upokojeni profesor dr. Jakob Zmavec, ki je svoj čas poučeval na tujkajšnji klasični gimnaziji, vračal s svojo hčerko Tinčko domov, se je na vogalu Prsemrove in Ciril Metodove ulice zaletel vanj neki možki in ga podrl na tla. Še na tleh leželega je napadalec poškodeval po glavi z nekim ostrim predmetom. Hčerka je takoj klicala na pomoč, naka jo je napadalec odkrnil v temo. Slučajno je prišel mimo sešprimarij dr. Benčan, ki je nudil napadenemu in poškodevanemu dr. Zmavcu prvo pomoč. Napadencu so prepejali v bolnišnico. Sedaj poizvedujejo za napadalcem. Po pomoti je bil osumljen napada neki srednješkol D., vendar pa se je izkazalo, da je bil omenjeni dijak

Vichy načelno pristal na japonske predloge

V Indokini pa še oklevajo in odklanjajo sleherni odgovornost — Nove japonske grožnje

New York, 2. marca n. (Ass. Press) Vesti iz Vichyja potrjujejo, da je ministrski svet na svoji sročnji seji sklenil popustiti napram zahtevam iz Tokia in načelno sprejeti japonske posredovalne predloge za sklenitev miru med Indokinc in Tajem. Francoski poslanik v Tokiu Henry je bil danes dopoldne eno uro pri japonskem zunanjem ministru Matsuoki in mu je ob tej priliki izročil noto francoske vlade, v kateri je ta pristala na japonske predloge.

Iz Saigona prihajajoče vesti pa kažejo, da tamkajšnji francoski vojski in politični krogi niso še prepričani da položaj ni več tako napet, kakor je bil zadnje dni. Francoska indokinitajska agencija ART je objavila, da vlada Indokine in avtonomna in da zaradi tega ne more biti odgovorna za sklepe, ki bi bili glede na japonske posredovalne predloge sprejeti v Vichyju. Poleg tega je japonski poveljnik v Saigonu polkovnik Jasmura izjavil, da je francoska vlada v Vichyju sicer načelno sprejela japonske posredovalne predloge, da pa se bodo morali delegati Indokine še podrobno pogajati z delegacijo Taja glede njihove izvedbe. Poudaril pa je, da bo Francija prisiljena pristati še na nadaljnje koncesije, če sedaj takoj ne bo pokazala dobre volje in v smislu japonskih intencij v nekaj dneh definitivno zaključila mirovna pogajanja s Tajem.

Zanimivo je, da je onih 20.000 kvadratnih milj, ki naj bi jih Indokina v smislu japonskih predlogov odstopila Tajui, izredno rodovitnih. Pokrajina je bogata kavčuka in drugih kmečkih pridelkov. Izvedlo se je, da je Taj za japonsko posredovanje Japoncem že zagotovil prioriteto v eksploataciji industrijskih surovin in kmečkih pridelkov na tem področju.

Francoski protipredlogi?

Tokio, 2. marca (UP) Kolikor je bilo mogoče zvedeti v tujkajšnji francoski diplomatski krogi, je vlada v Vichyju sročila dala francoski delegaciji za pogajanja o miru s Tajem nova navodila, tako da se bodo lahko pogajanja sedaj pospešeno nadaljevala. Navodila iz Vichyja vsebujejo neke protipredloge, o katerih pa ni bilo mogoče dobiti nikakih podrobnejših informacij. Na vsak način naglašajo v japonskih diplomatski krogi, da bo Japonska vztrajala pri svojih posredovalnih predlogih, ki itak odgovarjajo minimalnim koncesijam, s katerimi bi se mogel Taj sploh še zadovoljiti.

V snegu in mrazu se spomnite ptic!

ob čas unapada v šoli. Zadeva se ni pojavljala.

Nova skupina židovskih beguncev

Je prišla po znanih selniških poteh čez našo mejo. V skupini je bilo 30 Židov. Prevoz v notranjost države naj bi bil, kakor vseh dosedanjih primerih, izveden s pomočjo avtomobilov. Baje so pri tem prizadeleti neki tihotapci, ki dobro poznajo obmejne prehode.

Celjske novice

Celje, 2. marca.

Zborovanje koroških borcev

Krajevna organizacija Legije koroških borcev v Celju, ki ima okrog 750 članov, je imela danes dopoldne izredni občni zbor v hotelu »Evropi«.

Predsednik polkovnik v p. g. Viktor Kovačič je v začetku sporočil, da je večina članov pred tremi tedni na rednem občnem zboru izvoljenega odbora odstopila, zaradi česar je bil sklican izredni občni zbor, na čigar dnevnem redu je samo volitev novega upravnega in nadzornega odbora. Predloženi je bil samo en predlog, ki ga je predsednik prečtal.

V upravni odbor so bili soglasno izvoljeni naslednji gg.: predsednik Viktor Kovačič, polkovnik v p.; I. podpredsednik Franjo Roš, učitelj; II. podpredsednik Janko Wagner, računski svetnik; tajnik Anton Mulej, pisarniški pomočnik; tajnikov namestnik Janko Hriber, sodni uradnik; blagajnik Mirko Hvalec, rudarski paznik v p.; blagajnikov namestnik Ferdo Primec, hranilniški uradnik; odborniki: nadzornik tiska-ne Bogomil Kočnik, skladiščnik Eric Mikeln in železniški uradnik Anton Repnik iz Celja ter gostilničar Danimir Pačnik iz Laškega; namestniki odbornikov: trgovec Anton Fazarinc, višji geometer Bazilij Jeras čevljarški mojster Josip Kos in inspektor Zedinjenih zavarovalnic Alojzij Krovovšek. V nadzorni odbor so bili izvoljeni naslednji gg.: predsednik kapetan v p. Matej Arnejc, člana prof. inž. Dušan Rudolf in računski svetnik Rudolf Fajgelj, za namestnika pa narednik vodnik v p. Franc Škofca in strokovni učitelj Josip Rajhman.

G. Fazarinc je poudaril potrebo odločno nacionalnega prepričanja vseh koroških borcev. Kdor je drugega prepričanja, ne spada v legijo in naj se zahvali za kolajno, ki jo je morda prejel kot koroški borec. Predsednik polkovnik v p. g. Kovačič je poudaril, da so koroški borci vojaki tujdi taktar, kadar nosijo civilno obleko. Ena najboljših lastnosti vojaka je železna disciplina. Če bo vladala taka disciplina tudi med koroškimi borci, bodo stali uspešno korak za korakom naprej. Če bi kralj in Jugoslavija pozvala koroške borce, se bodo gotovo vsi odzvali in pohitili tja, kamor jih bo klicala dolžnost.

Požig v Arji vasi

Številnim požarom v zadnjih mesecih je stedel v soboto zvečer nov požar, ki je spet močno razburil prebivalstvo. V soboto okrog 19. se je vnel kozolec inž. Ježevnika v Arji vasi pri Petrovah. Požar je hitro zajel vse poslopje. Domačini so takoj prihitali na pomoč in začeli reševati vozove in gospodarsko orodje iz gorečega poslopja. Gosilec iz Arje vasi, Zalca, Levca in Griž je uspelo ogenj omejit. Škoda je zelo velika. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen.

Govor maršala Petaina delavstvu v St. Etienneu

Vichy, 2. marca. p. Maršal Petain se je včeraj mudil v St. Etienneu, kjer ga je sprejela ogromna množica. Po pozdravu pred magistratom je imel maršal z balkona nagovor na množico, v kateri so bili večinoma delavci. Opozoril je na svojo poslanico, ki jo je objavil lani v oktobru in v kateri je razložil, da se lahko sklopljiva razredna borba preneha le tedaj, kadar se odpravijo tudi njeni vzroki. Pozval je delavstvo in delodajalce, naj sodelejujejo z vlado pri delu za socialno obnovo Francije.

Obletnica osvoboditve Bolgarije

Sofija, 2. marca AA. Ob 63. obletnici osvoboditve Bolgarije je bila v cerkvi sv. Aleksandra Nevskega služba božja, ki so se udeležili predstavniki kraljevskega doma, vsi ministri, predsednik narodnega saborja Logofetov z večino narodnih poslancev, predstavniki vojske in druge osebnosti. Sofija je vsa v zastavah.

Spremembe v ruski vojski

Moskva, 2. marca. AA. (DNB). Dosedanjí vrhovni poveljnik prve armije na Daljnem vzhodu general Popov je bil imenovan za poveljnika leningrajskega vojnega okrožja, dosednji poveljnik leningrajskega vojnega okrožja general Kirponos pa za poveljnika kijevskega vojnega okrožja. Za poveljnika prve armije na Daljnem vzhodu je imenovan general Jermenko.

Polkovnik Donovan na povratku v Ameriko

Lizbona, 2. marca. AA. (Reuter). Posebni odposlanec predsednika Roosevelta polkov

Krasna pomladna nedelja

Na prisojnih krajih se je povzpelo živo srebro na 30°C — Veliko romanje k prazniku svetovnih rekordov v Planici — Izletniki so se sončili kakor martinčki sredi pomladi — Vedno več znanilcev zgodnje pomladi — Kronika brez posebnih nesreč in kriminalnih dogodkov

Ljubljana, 2. marca
V skladu s političnimi in vojnimi zmedami so letošnji nepričakovani vremenski preobrati. Se pred tednom je bil močan nalet snega, v teku tedna pa se je vreme zmehtalo in današnja nedelja je bila kar čez noč znanilka sončne pomladi. Ze zgodaj jutraj se je sonce vzpenjalo na sinje nebo in ogrevalo ljubljansko pokrajino, ki tokrat ni bila preprežena z meglo, običajno znanilko lepega vremena. Krasnemu nedeljskemu jutru je sledil sončen, vendar predpomladni praznik, kakršnega letos se nismo imeli. Nobenega oblaka na nebu, pokrajina ves dan obsijana od toplega sonca, planine svetle kakor marmor, vsa priroda brž pripravljena, da požene novo brst in rast.

Seveda je bila Ljubljana že dopoldne močno razgibana in popoldne so bili izletniki kar v zadregi, kam naj uberejo pot, da bodo tako lepo nedeljo čim boljje izkoristili, se navzili sonca in svežega zraka. Seveda pa se je opažalo, da smo vsi, ki smo ostali v Ljubljani, nekakšni »rezervisti«, kajti glavne množice so zadele terno, ko so se odpravile na veliki smučarski

praznik v Planico. Lahko jih res zavidamo. Tem bolj, ko nam prva poročila javljajo, da so bili tisoči izletnikov v Planici deležni ne samo krasnega užitka v planinski prirodi, marveč so tudi bili pričje velikih rekordov na planiški skakalnici. Naša mautska skakalnica se je z današnjimi rekordnimi skoki približala svojim dokončnim možnostim — ali to poglejve že za sega v danes tako pestro in zanimivo sportsko rubriko.

V najlepšem skladu z današnjo sončno nedeljo v Ljubljani je bila dnevna kronika. V postu smo. Naenkrat smo se zavedli, da je treba veseljačenju napraviti konec. Veliki politični dogodki zahtevajo zbrano. In treba je naglasiti, da najnovejši dogodki niso niti malo omajali hrabrega ravnodušja naših ljudi. Dan je minil brez posebnih dogodkov, izletniki so se zvečer zadovoljni vračali z izleta, okrašeni že s prvimi znanilci pomladi, s telohom in trolenticami. Policijska kronika ni zabeležila prava nobenih posebnih dogodkov in tudi reševalna postaja je lahko vse dan počivala, v bolnici pa je bilo nekaj običajnih sprejemov.

činstvu navdušeno odobravanje. Rajeje najmlajših je ugajalo, prav tako tudi vaje po pesnici »Vesela pomlade«. Odlično se je postavila ženska deca z vajami na gredi, kjer smo videli ves lepe sestave kot navadno pri naraščajočih in celo članih. Skupinske proste vaje moške dece so bile prav dobre, takisto vaje deklic po

pesnici »En hribček bom kupila. Zelo učinkovita je bila sestava sestore ženske dece z obročen, ki so jih izvedle skoro brezhibno. Preskoki moške dece čez kozo s prožno desko so bili prav dobri, le nekoliko predolgi. Osmerica ženske dece je odlično opravila krasne vaje po valčkovem taktu, nakar so dečki zaključili uspešno akademijo z vajami z državno trobojnico. Ob zvčkih sokolske koračnice so izvajali redovne vaje, proste vaje in učinkovite skupine, ki so občinstvu izredno ugajale. Med posebnimi točkami so bile časom primerne deklamacije in tudi šaljni nastopi, med katerimi sta posebno ugajala Jurček pojde na Mars in pa Mala kuharica. Občinstvo je priredilo obema tople ovacije. Orkester pod taktirko br. Verjaja Svajgarja je izpolnil lep spored in ga zaključil s koračnico.

glasno sprejeta tudi resolucija, v kateri zahtevajo trafikanti, naj se jim spričo drugje znova povisa provizija na monopolne izdelke. Spremenjaj se tudi 13. čl. pravilnika, ki določa oddaljenost od posameznih trafik. Pri podeljevanju dovoljenja za trafiko pa naj se sploh upošteva tudi mnenje združenja trafikantov. Nadalje naj se ukinejo vse tiste trafike, ki so jih lastniki glavnih zalog obdržali, a eksportne cigarete naj se kratkoma spravijo iz prometa, ker zanje v današnjih časih ni razloga.

Na naslov ministrstva ptt je bila izglasovana resolucija, v kateri trafikanti zahtevajo zvišanje provizije od poštinih znamk. Provizija je v teku 20 let ostala nespremenjena, če pa je bila povisana poština tarifa znova za 1. april, naj se upošteva tudi sedanje razmere, v katerih so tudi trafikanti prizadeti. Od istega naslova želijo trafikanti tudi oprostitve od plačila takse na nabavno knjižico za poštne znamke. Izboljša naj se tudi kakovost poštinih znamk glede lepila, ki je pogosto povsem neprimerno.

Objave

Brski rejci in mali gospodarji so večeraj popoldne imeli sestanek na Brdu pri Ljubljani. Prišli so številni člani društva »Mali gospodar« z Brda in okolice, kakor tudi odborniki ljubljanskega društva. Skupno so razpravljali o ustanovitvi odsekov v vsem ljubljanskem okolišu, posebej še o malem gospodarstvu in vobče o rejli malih živali, ki postaja važno prehranjevalno vprašanje. Društvo »Mali gospodar« v Ljubljani se uveljavlja s številnimi članskimi sestanki in s predavanji, ki so predvsem namenjena rejcem malih živali. Da se pokret čim bolj razvije bo drevi, v ponedeljek, ob pol 20. uri obsežno predavanje s skioptičnimi slikami o malem gospodarstvu in učilnici ljudske šole na Viču. Predaval bo tajnik Jože Ahčan. Vabljeni so vsi mali gospodarji z Viča in vse okolice.

Nov grob. V Ljubljani je umrla gospa Uršula Simončičeva, vdova po zvanikičniku drž. žel. Zapustila je dve hčerki, tri sinove in širši krog sorodnikov. Blago pokojnico bodo danes ob pol 17. spremenili z Zal K Sv. Križu. Lep ji bodi spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Vinske trgovce, gostilničarje, hotelirje opozarjamo na vinski sejem v Ljutomeru, ki bo jutri v torek 4. t. m. v gostilni Završnik v Ljutomeru. Prijavljenih je 160 vzorcev, za lansko letino zelo veliko število. Cene so od 12 din dalje. Vino je dobro, nekatera sortirane vrste tudi prav dobre. Zeleniške in avtomobilske zvezde so ugodne.

Kdo je najboljši gratolog?

Uganili ste že, da je najboljši gratolog F. T. Karmah. Priznan po celnem svetu in nepremagljiv v praksi. Po nariših lahko spoznate Vaše bodoče življenje.

Banjalučka ob smrti kralja Alfonza XIII.

Poslednji španski kralj je leta 1916. dosegel pomiloščitev 16 na smrt obsojenih Srbov

Banja Luka, 2. marca
Španski kralj Alfonz XIII., ki je kakor vsi drugi smrtniki šel pot minljivosti, je bil nekakrat v Jugoslaviji in si je zaslužil prav lep spomin.

Tisto leto, ko so vsi svetovni listi poročali o spremembah v španskem režimu ter o smrtni nesreči prestolonaslednika Dona Juana, je bil Alfonz XIII. na potovanju po Evropi. Obiskal je Francijo, dalje časa se je zadržal v Švici, potoval je skozi Nemčijo in prispel na Madžarsko, od koder je potem z avtom nadaljeval pot skozi Zagreb na Jadransko morje. V Zagrebu se je zadržal v hotelu »Esplanade«, vendar poročila o njegovem prehodu skozi Jugoslavijo takrat ni bilo mogoče objaviti, ker je kralj Alfonz XIII. potoval v strogem incognito. Preko Italije se je vrnil v Francijo.

Bosanska Krajina bo ohranila kralja Alfonza XIII. v spominu. Njegova smrt je

tod zbudila prav iskreno obžalovanje med tistimi, ki so bili v veleizdajalskem procesu leta 1916 obsojeni na smrt. To je bila ena izmed velikih žalosti, ki jih je morala v svetovni vojni preživeti naša ponesna Bosna. Pri veleizdajalskem procesu 1916 v Banja Luki je bilo na smrt obsojenih 16 Srbov, ki niso zagrešili nič drugega, kakor da so bili zvesti svojemu narodu in veri. Takrat je kralj Alfonz XIII. s svojim velikim vplivom posredoval pri avstrijski vladi in banjalučki »veleizdajalc« so bili pomiloščeni. Kakor rečeno, nekateri izmed njih so še danes živi in se hvaležno spominjajo kralja Alfonza. Takoj po vojni je bila ena izmed najlepših ulic Banja Luke imenovana po poslednjem Banja Luku novica o njegovi smrti, so španskemu kralju. Ko je zdaj prispela v zvonovi pravoslavne cerkve oznanjali hvaležnost in spoštovanje ter bodo zvonili tudi na dan kraljevega pogreba.

Nezadovoljni trafikanti

zahtevajo spričo draginje boljše pogoje od monopolske uprave

Ljubljana, 2. marca
V dvorani pri Mikliču so popoldne zborovali trafikanti iz vse dravske banovine. Zborovanje, ki je bilo kar dobro obiskano, je namesto med letom izstopivšega predsednika vodil tajnik Franc Preša. Iz njegovega poročila v kratkem posnemamo, da je trafikantom po 10 letih vendarle uspelo vsaj delno povisati provizije. Vendar pa jih spričo vladajočih razmer to nikakor ne more zadovoljiti, še manj pa razveseliti, ker so se medtem bistveno izpremenile tudi razmere. Nadalje je tajnik poročal, da je prav dobro delovala v korist članstva društvena kreditna zadruga, ki je marsikateremu članu pomagala iz zadrege. Društvo je v preteklem letu naslovilo na monopolno upravo vloge, v kateri je zahtevalo odpravo eksportnih cigaret, ni mu pa to uspelo. Društvo je priredilo dobro uspel izlet v Vrbovsko na Hrvatskem, kjer so si izletniki ogledali domačo tovarno vžgalice. Zdalj šteje društvo 576 članov. Samo v Ljubljani je 150 trafik, a v vsej banovini okrog 3000.

Blagajniško poročilo je podal Franc Trebušak. Stanje blagajne je zadovoljivo. Prometa je bilo 45.000 din. Zborovalce je v daljšem govoru pozdravil zastopnik mariborskih trafikantov g. Geč, ki je pojasnjeval težave, s katerimi se morajo mariborski trafikanti otepati zlasti pri debavah, ki prihajajo z neupravičenimi zakasnitvami, zaradi česar trafikanti trpijo občutno škodo. Odgovoril je predsedujoči, ki se nad upravo mariborske podružnice ni mogel pohvaliti. Na račun mariborskega odbora so padali grenki očitki, da je nede-

laven v svojem delokrogu kakor v zvezi z ljubljansko matico.

Po kratkem premoru so bile volitve, v katerih so bili izvoljeni Jernej Novak, Jože lađnik, Franc Trebušak, Vinko Jerman, Ludovik Sušteršič, Janez Pohar, Izabela Ahčinova, Marjanca Novakova, Anica Hafnerjeva, Franja Pečarjeva, Stefka Košakova, Franc Preša in Janez Langč.

Za volitvami je bila načeta debata o vprašanju nedeljskega popoldanskega in večernega počitka trafikantov. Za ta počitek so trafikanti napravili že precejšnjo reklamo v javnosti, toda kakor se je na zborovanju pokazalo, med njimi ne vlada popolno soglasje. Neka članica je na poziv predsednika zagovarjala počitek iz razloga, češ da imajo delavci vseh kategorij vsaj enkrat v tednu počitek in mogli bi ga imeti tudi trafikanti, če bi bili v tem solidarni. Izkazalo se je, če le eden solidarnost krši, imajo zaradi tega izgubo tudi drugi in tako so potem prisiljeni da grede tisto pot, ki jim sicer ni všeč. Takoj pa se je tej razlagi uprla druga članica, ki je nasprotno zagovarjala stališče, naj bi bilo posameznikom na prosto dano, ali se odločijo za počitek ali za delo. Ker je kazalo, da ne bi prišli do resnega zaključka pred tako velikim forumom, so sklenili, da se bodo prizadeti sami pomenili na posebnem sestanku.

Pred zaključkom zborovanja je bila so-

Sokoli so merili svoje moči

na drugih meddruštvenih tekmah ljubljanskega okrožja

Danes so bile v telovadnici Sokola v Trnovem druge okrožne tekme za članstvo in naraščaj v nižjem in srednjem oddelku. Tekme so temeljna priprava za letošnji letni župni nastop. Zato si je meddruštveni odbor nadel nalogo, da izvede čim več takih tekem, ker se da le s tekmovanjem zbuditi v mladini duha odločnosti in vztrajnosti. Na takih tekmah, kjer nastopajo cele množice telovadcev, je mogoče doseči tudi večji kvalitativni napredek. To velja predvsem za naraščaj, ki se je danes še prav posebno odlikoval in so mladi telovadci dali vse, da bi dosegli čim boljše uspehe. Tekmovanje se je pričelo ob 8. uri in sicer za člane nižjega in srednjega oddelka. Zastopana so bila vsa sokolska društva ljubljanskega okrožja. Vsega je nastopilo nad 200 telovadcev, ki so morali izvajati prvine, ki so osnovna priprava za nadaljnje nastope. Tekmovanje sta vodila prednjaka br. Gregorica in Skit s člani prednjačkega zbora. Tekme so posetili tudi starosta ljubljanske sokol-

ske župe br. dr. Viktor Murnik, I. podstarosta br. Janko Jazbec in tajnik br. Ahčin. Članske tekme so bile v dobri poldrugi uri zaključene, kar je najboljši dokaz vzorne organizacije in discipline. Tekmovalci se so lahko dosti novega naučili. Župa bo v kratkem izdala spored tekem, ki bodo prišle v poštev na medžupnih tekmah ter bodo tako naši sokolski borci lahko takoj pričeli z novim delom. V srednjem oddelku je tekmovalo 5 vrst. Prvo mesto si je priborila vrsta ljubljanskega Sokola z 205 točkami od 240 dosegljivih, 2. Ljubljana Šiška s 190 točkami, 3. Ljubljana II. Trnovo s 179,75 točke 4. Ljubljana I. Tabor s 173,25 točke in 5. Ljubljanski Sokol (druga vrsta) s 166 točkami. Člani so izvajali vaje lepo uglajene, taktne, brezhibno, z veliko sigurnostjo. Med pojedinci je z dvema točkama razlike zmaga: Lado Janovsky pred odličnim Zrimškom, ki je dosegel 53,25 točke od 60 dosegljivih. Ob sta od ljubljanskega Sokola.

Mladina svojemu sokolskemu vzorniku

Ob dvojnem jubileju br. Toneta Gorjanca je bila večeraj na Taboru lepo uspela mladinska akademija

Sokol I na Taboru je priredil večeraj popoldne ob 16. v dvorani Sokolskega doma lepo uspelo mladinsko akademijo, ki je bila ob enem počastitev dvojnega jubileja vzornega Sokola br. Toneta Gorjanca. Jubilat br. Tone Gorjanc je proslavil 30letnico, odkar je stopil v Sokola na Taboru in 20 let odkar vodi moško dečo, ki ji je pravi oče in vzgojitelj. Ob zvokih koračnice orkestra Sokola I sta prikorakli moška in ženska deca z dečjim praporom na čelu v dvorano, toplo pozdravljeni od številnega občinstva, ki je kljub lepemu vremenu zasedlo obširno dvorano. Vsa deca se je zbrala na odru pod sliko Nj. Vel. kralja Petra II. v kroju in junaško zapela »Te naprej brez miru...«

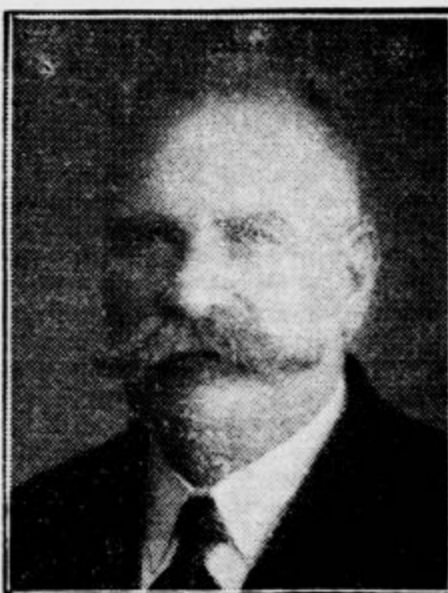
letnico sokolovanja in 20letnico kot vodnik in vzgojitelj moške dece. Brat Tone Gorjanc je bil vedno Sokol v pravem pomenu besede in je prevzel mesto načelnika v društvu v času, ko so notranji preseljalji ogražali obstoj društva. Kot odločnemu Sokolu se mu je posrečilo, da je znova strnil vse oddelke na Taboru, tako da je društvo danes spet na tisti višini kot je bilo nekdanj. V priznanje mu je društvo poklonilo krasno spominsko plaketo »Majka Slavija zbira Sokolice«. Jubilantu je najprej čestital starosta br. inž. Bevc, potem pa člani in članice vaditeljskega zbora in vsi mladinski oddelki. Lepa bratska svečanost je napravila na vse navzoče globok vtis.

Pred mladino je stopil starosta br. inž. Lado Bevc, ki je v svojem govoru poudaril, da se je zbrala danes sokolska mladina, da počasti s svojo akademijo vzor Sokola br. Toneta Gorjanca, ki praznuje 30-

Nato so se zvrstile telovadne točke moške in ženske dece. Ženska deca je izvajala vaje na pesmiko »Sončece že vzhaja«. dečki so nato veselo prignali medveda in rajali okrog njega, kar je zbudilo pri ob-

Matej Šeme †

V ljubljanski ulici v Mostah je umrl upokojeni železniški uradnik g. Matej Šeme. Spominjali smo se ga lani 21. novembra, ko je praznoval 75-letnico. Bil je med našimi najuglednejšimi narodnimi možmi, imel je za seboj dolgo vrsto življenjskih izkušenj, pa tudi mnogo častnih uspehov, s katerimi si je pridobil nemaljnivo hvaležnost soobčanov. Deloval je nad 50 let za slovensko narodno in napredno stvar in je bil že od mladih nog jugoslovensko

orientiran. JNS ga je štela med svoje najzvestejše člane. Ko je še trdno vladal nasprotni režim je g. Matej Šeme postal član občinskega odbora v Mostah. Sedem let je bil odbornik, leta 1931. pa je postal župan. Vedno je skrbno deloval v korist moščanske občine. Z delavnostjo in pravičnostjo je najbolje služil idealu čiste domovinske ljubezni. Njegova načela so pridobivala v moščanski občini vedno več tal ter so dosegla veliko zmago, ko je pri občinskih volitvah velikanska večina oddala svoj glas za napredno listo. Zaradi visoke starosti ni hotel več kandidirati, je pa še vneto deloval v volilni borbi. Čeprav je nekdanja moščanska občina priključena Ljubljani, je vendar ostal in bo ostal spomin na županovanje Mateja Šeme ta neomadeževan. Zadnje mesece je g. Matej Šeme bolehal in zdaj mu je bila smrt rešitelja. Uglednega pokojnika bodo v torek spremenili k večnemu počitku. Časten mu bodi spomin, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

Ponedeljska križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11		12		13			14	
15	16	17	18	19			20		21
22			23	24		25		26	
27		28				29		30	31
	32				33	34		35	
36	37				38	39		40	41
42			43	44		45		46	47
		48				49		50	
51						52			

Vodoravno: 1. matematični izraz, 6. slovanski svetnik, 11. veznik v latinščini, 12. ptica, 14. nikalnica s pomožnim glagolom, 15. krtica za element, 17. starejša oblika veznika, 19. takšen, 20. oblika osebnega zaimka, 21. zemljepisni izraz, 22. znamka ur, 23. ploskovna mera, 25. grška črka, 26. del ženske obleke, 27. oblika osebnega zaimka, 28. vendar, 29. urad, 31. krtica za plemiški naslov, 32. azil, 34. stik, 36. znamka avtomobilov, 38. športno moštvo, 40. dostojanstvenik, 42. osebni zaimke v latinščini, 43. pretiravam, 47. ozdralni zaimke, 48. židovsko žensko ime, 49. mesto v Abesiniji, 51. stroji, 52. cerkvena kazen.

Navpično: 1. mnogočlenstvo, 2. spolnik v francoščini, 3. žensko krasno ime, 4. veznik, 5. vrsta športa, 6. dialektična oblika za neki, 7. spolnik v arabščini, 8. oblika osebnega zaimka, 9. oblika osebnega zaimka, 10. španska pokrajina, 13. pristlov kraja, 16. znamka avijonov, 18. drobna žila, 20. nedoločen števnik, 21. nasilna tatvina, 24. zarez za plugom, 25. razkošna pojedina, 28. predlog, 30. električna enota, 32. leto v francoščini, 33. vrtilna, okras.

35. kratka za akademski naslov v Angliji, 37. dobra karta, 38. osebni zaimke, 39. oblika osebnega zaimka, 41. starejša oblika za če, 43. oblika ozirnega zaimka, 44. vojna v srbohrvaščini, 45. zgodnji, 48. predlog v srbohrvaščini, 50. povratni zaimke.

RESITEV ZADNJE KRIZANKE
Vodoravno: pasus, sir, Tamar, aha, komora, lani, tik, mahagoni, jat, ol, Paka, mati, me, Tino, ak, tara, pire, Klis, re, kava, is, Kina, et, Tedi, Kana, pa, tok, Radomila, rob, Egon, Modena, Lola, rabat, laso, lapor.

Navpično: patos, Ahil, sak, ut, soha, ima, rog, krom, al, maj, anam, riteng, kako, anat, manever, Ita Rina, pirat, Irena, tik, ali, kis, ala, meter, Adam, kala, Cabar, toga, idol, kino, polo, kob, oda, rop, na, la.

TROJE KNJIZNIH NAGRAD
si po naklonjenosti zreba dele Mary Starčeva, Sodražica 65, Franc Vydra, Ljubljana, Tabor 5 in Vinko Merlak, Ljubljana, Žibertova 27.